

ရွှေ့နွယ်
e-Government

ဖေဖေ ဦးလှနွယ်
မေမေ ဒေါ်ရင်ရွှေ နှင့်
ချစ်ဇနီး “ကြူ” သို့

စာရေးသူ၏အမှာ

ပထမဦးဆုံး ကျေးဇူးတင်ရမည့်သူမှာ ကျွန်တော့် မိခင်ဌာန ၏အကြီးအကဲဖြစ်သူ၊ မြန်မာ့ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း ဦးဆောင် ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမောင်မောင်တင် ဖြစ်ပါသည်။ e-Government ဆိုင်ရာသင်တန်းများဖွင့်သည့်အခါ ကျွန်တော်တို့ဝန်ကြီးဌာန မှ သင်တန်းသား(၂)ဦးစာ နေရာရပါသည်။ ထိုနှစ်ဦးအနက် တစ် ဦးမှာ ကျွန်တော် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ဦးဆောင်ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမောင် မောင်တင်ကသာ e-Government ဆိုင်ရာသင်တန်းကို မစေ လွတ်ခဲ့လျှင် e-Government ဆိုင်ရာ ဆောင်းပါးများကို ရေးဖြစ် ခဲ့မည် မဟုတ်ပါ။ ဆက်လက်လေ့လာဖြစ်ဖို့လည်း မသေချာပါ။

ဒုတိယကျေးဇူးတင်ရမည့်သူမှာ နိုင်ငံတကာစီးပွားရေး ဂျာနယ်မှ အဖွဲ့သားများ ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့၏နားလည်မှု၊ အားပေး မှု၊ ကူညီမှုမပါခဲ့ပါက ဤစာအုပ်ပေါ်ထွက်လာဖို့ မသေချာပါ။ e-Government ဟူသော ဘာသာသည် အသစ်ဖြစ်ပါသည်။ တော်ရုံ တန်ရုံအဖွဲ့အစည်းက လမ်းကြောင်းအသစ်ကို ရဲရဲလျှောက်ဖို့ဆို သည်မှာလည်း မရေရာပါ။ မရေရာသောအရာကို သေချာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးကြသည့်အဖွဲ့၏ကျေးဇူးတရားကိုလည်း အသိအ မှတ် ပြုရပါမည်။

“အစိုးရ” ဆိုသည်မှာ တိုင်း၊ နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်သော အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ပါသည်။ အချို့က “အစိုးရ” ဆိုသည်မှာ အစသာရိုးသည့်အဖွဲ့အစည်းဟု ကလိကြပါသည်။ စင်စစ် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးလောက၌ စ၊ လယ်၊ ဆုံး အားလုံး ရိုးခဲ့ကြသော အစိုးရများစွာရှိနေကြပါသည်။

e-Government သည် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများကို အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး အကုန်လုံးမှာ ရိုးအောင်၊ ပြည်သူကို သစ္စာရှိအောင် ပုံဖော်ပေးပါသည်။

e-Government သည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများကို ဗဟိုပြုပါသည်။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၏ ပါဝင်မှု၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို အလေးထားပါသည်။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့ကို “အကောင်းဆုံးနည်းလမ်း” ဖြင့် ပေးဆပ်ရန်ကြိုးစားပါသည်။

ပို၍ ကောင်းမွန်ခြင်းသည် အကောင်းဆုံးထက်သာလွန်ကောင်းမွန်သည်။ "Better" is better than "best". ဟူသော အယူအဆတစ်ခုရှိပါသည်။ အကောင်းဆုံးက ကောင်းအောင်ထပ်လုပ်လို့မရနိုင်တော့ပါ။ သို့သော် ပို၍ကောင်းမွန်မှု (Better) ဆိုသောအရာက နောင်တွင် သာလွန်ကောင်းမွန်သော အခြေအနေများသို့ တက်လှမ်းနိုင်လိမ့်ဦးမည်ဟု ညွှန်းဆိုနေတတ်ပါသည်။

e-Government သည် အစကတည်းက ရိုးသောအစိုးရများကို ပို၍ကောင်းမွန်သော၊ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့အပေါ် ပို၍ တာဝန်ခံယူရဲသော၊ ခင်မင်ရင်းနှီး၊ ဖော်ရွေပွင့်လင်း၊ နွေးထွေးပျူငှာသော အစိုးရဌာနများအဖြစ်ရောက်ရှိစေရန် လမ်းဖွင့်ပေးပါသည်။

e-Government သည် ရေပေါ်မှာ အရုပ်ရေးခြင်းမဟုတ်ပါ။
ထို့အတူ ပုံပြင်လည်း မဟုတ်ပါ။ စိတ်ကူးယဉ် (Utopia) လည်း မ
ဟုတ်ပါ။ တကယ်လက်တွေ့ လုပ်နေသောလုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။

e-Government ၌ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားနှင့် အစိုးရဌာနဆိုင်
ရာတို့အကြား ဆုံစည်းခြင်းများလည်း လှပကြသလို ခွဲခွာခြင်းများ
လည်း လှပကြပါသည်။

e-Government လမ်းကြောင်းပေါ်ကို လျှောက်ဖို့ ခြေ
လှမ်းပြင်နေသူ မည်မျှရှိသည်ကို မသိပါ။ ထိုသူများထဲမှာ အချို့က
နံပါတ်တစ် မပြေးသော်လည်း ရှေ့ဆုံးက ပါဝင်လိုကြလိမ့်မည်ဟု
ယုံပါသည်။

e-Government သည် စိတ်ကူးယဉ်အိပ်မက် မဟုတ်ပါ။
အစိုးရအဖွဲ့အစည်းတို့၏လှပသောအိပ်မက်များကို အပီအပြင် ဖြစ်
စေနိုင်သော လက်နက်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ e-Government စာအုပ်
သည်လည်း နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားနှင့်အစိုးရတို့၏ အိပ်မက်ကို ပြောပြ
နေပါသည်။

နားထောင်ကြည့်ပါ။ ဖတ်ကြည့်ပါ။ လှပသောအိပ်မက် တစ်
ခုကို တွေ့မြင်ခံစားရပါလိမ့်မည်။ ထို့နောက် . . . .

လေးစားစွာဖြင့်
ရွှေနွယ်

၂၅. ၆. ၂၀၀၄(၂၄:၀၀)

မာတိကာ

၁။ e-Government	၁၁
၂။ စင်္ကာပူနိုင်ငံ၏ e-Government	၁၉
၃။ e-Government အတွက် လမ်းညွှန်	၂၃
၄။ လမ်းဆက်လျှောက်မယ်	၃၁
၅။ e-Government အတွက် မေးခွန်းတစ်ဆယ်	၆၁

e-Government

e-Government အဓိပ္ပာယ်

အစိုးရ၏သတင်းနှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို နိုင်ငံသူနိုင်ငံသား တို့၏အကျိုးစီးပွားအတွက် သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ် ရေး (ICT) နည်းပညာများအား ထိထိရောက်ရောက်အသုံးပြု၍ ဝေငှစွမ်းဆောင်ပေးခြင်းကို e-Government ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

အခြားအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တစ်ရပ်မှာ ဆက်သွယ်ရေးနည်း ပညာနှင့် အင်တာနက်နည်းပညာများ အသုံးပြုကာ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအကြား၊ အစိုးရဌာနနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ အကြား၊ အစိုးရနှင့် နိုင်ငံသားများအကြား၊ ဝန်ဆောင်မှုပေးရမည့် လုပ်ငန်းများကို စဉ်ဆက်မပြတ် အကျိုးအမြတ်အများဆုံးရရှိစေ သည်အထိ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းကို e-Government ဟု ဆိုနိုင်ပါ သည်။

ထို့အပြင် e-Government သည် နိုင်ငံသားနှင့် စီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်းများက အစိုးရဌာနများနှင့် ပတ်သက်ပြီး သိလိုသည့် အချက်အလက်များကို ဝင်ရောက်ကြည့်ရှုနိုင်သော ဗဟိုတံခါးမကြီး

အဖြစ်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် အစိုးရနှင့်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအကြား လုပ်ငန်းများသွက်လက်လျင်မြန်ပြီး စရိတ်သက်သာစွာဖြင့် ပြီးစီးနိုင်စေရန် အစိုးရ၏သတင်းအချက်အလက်များကို စီမံခန့်ခွဲထားသည့်စနစ်ဟူ၍ လည်းကောင်း ရှုမြင်ကြပါသည်။

ယနေ့ခေတ်အခြေအနေ၌ အစိုးရနှင့်နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့ အကြား၌သော်လည်းကောင်း၊ အစိုးရနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအကြား၌သော်လည်းကောင်း လွယ်လင့်တကူ ဆက်စပ်အသုံးပြုခွင့်ကို ဖန်တီးပေးနိုင်စွမ်းရှိဖို့ လိုလာပါသည်။

အစိုးရအဖွဲ့အစည်း၏ သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုသည် အစိုးရ၏ မျက်နှာစာ (Face) ပင် ဖြစ်၏။ သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုကောင်းက မျက်နှာစာလှမည်။ သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုညံ့ပါက မျက်နှာစာမလှမပ ဖြစ်မည်။

ထို့ကြောင့် အစိုးရ၏ဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများသည် ပြည်သူများ၊ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအတွက် ပိုကောင်းသည့်၊ ပို၍ပြည့်စုံသည့်သတင်းနှင့်ဝန်ဆောင်မှုပေးနိုင်ရန် ကြိုးစားကြရပါမည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများအကြား အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှု၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအားကောင်းလာစေရန် စီမံပေးရပါမည်။

ထိုမှတစ်ဆင့် သိသင့်သိထိုက်သောသတင်းကို ပြည်သူတွေ ပိုသိလာနိုင်ပါမည်။ ထိုအခါ အစိုးရ၏စီမံခန့်ခွဲမှုယန္တရား ပိုမို ကောင်းမွန်ထက်မြက်ကာ စွမ်းဆောင်ရည်ရှိလာရေးအတွက်လည်း တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ ပြန်လည်၍ အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။

e-Government နှင့် e-Commerce မတူပါ။ e-Commerce ဇောင်းပေးသည့် ဧရိယာနယ်ပယ်မှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အချင်းချင်းကြား (Business to Business-B2B) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် သုံးစွဲသူဖောက်သည်များအကြား (Business to Customer-B2C) တို့ ဖြစ်၏။ e-Government က B2B နှင့် B2C မဟုတ်ပါ။

e-Government က အစိုးရနှင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့အကြား (Government to Citizens-G2C)၊ အစိုးရနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအကြား (Government to Business-G2B) နှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအချင်းချင်းကြား (Government interagency - G2G) တို့ကို ဦးစားပေးသည်။ e-Government သွားလိုသည့် ပန်းတိုင်မှာ G2C၊ G2B နှင့် G2G တို့အကြား၌ မိတ်ဆွေရင်းချာပမာ ဆက်ဆံမှုရှိရေး၊ အဆင်ပြေပြေ ချောချောမွေ့မွေ့ ဆက်ဆံနိုင်ရေး၊ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းဆက်ဆံနိုင်ရေးနှင့် စရိတ်စကနည်းနည်းဖြင့် ထိထိရောက်ရောက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးတို့ပင် ဖြစ်သည်။

သုနည်းသုဟန်

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးက သုနည်းသုဟန်၊ သုရေသုမြေ၊ သုစရိုက်လက္ခဏာ အစရှိသည့်အရာများအပေါ် အခြေခံကာ e-Government လမ်းကြောင်းပေါ်၌ လျှောက်လှမ်းနေကြပါသည်။ အချို့က အတော်အသင့် ခရီးရောက်နေကြပါပြီ။ အချို့က စမ်းတဝါးဝါးသွားနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် e-Government လမ်းကြောင်းပေါ်လျှောက်ရာ၌ အတော်ခရီးပေါက်နေသော နိုင်ငံများပင် ၎င်းတို့သုံး၍ ရနိုင်သည့်စွမ်းရည် (Potential) ၏ ၂၀%အောက်၌သာ သုံးစွဲနိုင်သေးကြောင်း တွေ့ရ၏။ ထို့ကြောင့် e-Government ဟူသော ခရီးသည် လွယ်မယောင်နှင့်ခက်၊ တိမ်မယောင်နှင့်နက်တတ်၏။

e-Government အဆင့်များ

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏သတ်မှတ်ချက်အရ e-Government တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု၌ အောက်ပါအဆင့်များ ပါဝင်ကြောင်း တွေ့ရ၏။

- (၁) ပေါ်ထွန်းစအဆင့် (Emerging) - ဤအဆင့်၌ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း၏ Website ပိုများလာသည်။
- (၂) တိုးတက်ကြီးထွားမှုအဆင့် (Enhanced) - ဤအဆင့်၌ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းက Website ပိုများလာသည်။ အဖွဲ့အစည်းကပေးသည့် သတင်းမှာလည်း သတင်း “သေ”

မဟုတ်တော့။ အချိန်နှင့်အမျှ ပြောင်းလဲလာသော သတင်း“ရှင်”များ ဖြစ်လာသည်။

(၃) အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှုအဆင့် (Interactive) - နိုင်ငံသားများ၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများက လျှောက်ထားလိုသည်များအတွက်ပုံစံများကို သက်ဆိုင်ရာရုံးသို့ သွားရောက်ဖြည့်စွက်တင်သွင်းစရာ မလိုတော့။ အင်တာနက်၊ အင်ထရက်နက်ကွန်ရက်များမှ ရယူဖြည့်စွက် တင်သွင်းနိုင်လာသည်။ တာဝန်ရှိသူများထံ e-mail ပို့ပြီး အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးခွင့်များ ရလာသည်။

(၄) အလုပ်ဖြစ်သည့်အဆင့် (Transactional) - နိုင်ငံသားများ၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများက e-Government ကိစ္စအဝဝအတွက် Online သုံးလာပါက သုံးသမျှအတွက် အမှန်တကယ် ငွေပေးချေလာကြ၏။

(၅) အပြည့်အဝပေးနိုင်သည့်အဆင့် (Seamless) အစိုးရ၏ အဖွဲ့အစည်းအားလုံးက e-Services ကို အပြည့်အဝပေးနိုင်သည့်အဆင့် ဖြစ်သည်။

အတားအဆီးများ (Barriers)

e-Government လုပ်ငန်းကို အကောင်အထည်ဖော်သည့်လမ်း၊ လျှောက်လှမ်းရသည့်ခရီးသည် အတားအဆီးမျိုးစုံနှင့် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းပြီးမှ ရယူအောင်မြင်နိုင်သည့် ပန်းတိုင်တစ်ခု ဖြစ်ပါ

သည်။ အဆိုပါ အတားအဆီးများအနက် အဓိကအတားအဆီး (၃)ခုကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (က) အဖွဲ့အစည်းနှင့် လုပ်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ (Institutional & Operational barriers)၊
- (ခ) စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာအတားအဆီးများ (Managerial barriers)၊
- (ဂ) မူဝါဒနှင့် စီမံကိန်းဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ (Policy & Planning barriers) တို့ ဖြစ်သည်။

အကောင်းဆုံးနည်းလမ်း

နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများထံမှ အကောင်းဆုံးနည်းလမ်း (The best way) ကိုသာ လိုချင်ကြသည်။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအသီးသီးကလည်း အကောင်းဆုံးဝန်ဆောင်မှုများပေးဖို့အတွက် တာဝန်ကိုယ်စီရှိ၏။ ဤတွင် “အကောင်းဆုံးနည်းလမ်း” ဆိုသည်မှာ မည်သည့်အရာကိုဆိုလိုသနည်းဟု ပြန်မေးစရာရှိ၏။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းတို့က လိုချင်သည့်ဝန်ဆောင်မှုများ၊ ကုန်ပစ္စည်းများကို ထိထိရောက်ရောက်ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း၊ စွမ်းဆောင်ရည်ရှိရှိ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း၊ လိုချင်သည့်အချိန်၊ လိုချင်သည့်နေရာ၊ အဆင်ပြေပြေ၊ ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး၊ နွေးနွေးထွေးထွေး၊ ပျူပျူငှာငှာ၊ မြန်မြန်ဆန်ဆန် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းသည် အကောင်းဆုံးနည်း

လမ်းပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများထံမှ မလိုသည့် အချက်နှင့် သတင်းများမတောင်းရေး၊ ဟိုပြေးသည်ပြေး၊ ဟိုဝင်သည်ထွက်ဖြင့် ကြိုးနီစနစ် အဆင့်ဆင့်ခံမနေစေရေးတို့သည် e-Government ၏ တောင်းဆိုချက်များ ဖြစ်သည်။ လိုအပ်သည်ထက် အချိန်ပိုဆွဲကာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပေးမှုမျိုးသည်လည်း e-Government ဟူသော စကားရပ်နှင့် အံဝင်မှုမရှိပေ။

C.A.R.E

အင်္ဂလိပ်လို CARE ဆိုလျှင် ဂရုစိုက်မှု၊ ဂရုစိုက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ e-Government လုပ်လျှင် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့ကို ဂရုစိုက်သည်။ နိုင်ငံတွင်းရှိ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများကို ဂရုစိုက်သည်။ C.A.R.E ဟူသော စကားလုံးပါ အင်္ဂလိပ်အက္ခရာတစ်လုံးချင်းမှာလည်း သီးခြားအဓိပ္ပာယ် ကိုယ်စီရှိနေသည်။ " C "သည် Courtesy ကို ဆိုလိုသည်။ ယဉ်ကျေးပျူငှာဖော်ရွေမှုကို ကိုယ်စားပြုသည်။ e-Government လုပ်လာလျှင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းရှိ ဝန်ထမ်းတွေက ပြည်သူကို မောက်မောက်မာမာဆက်ဆံလို့ မရနိုင်တော့။ (တာဝန်ရှိသူထံ ချက်ချင်း e-mail ပို့၍ တိုင်လိမ့်မည်။) ယဉ်ကျေးပျူငှာစွာ ဆက်ဆံတတ်ဖို့ လိုလာသည်။

" A " သည် Accessibility ကို ကိုယ်စားပြုသည်။ အစိုးရ၏ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုကို ရယူသုံးစွဲလိုသူ ပြည်သူအများ လွယ်လင့်တကူ သုံးစွဲနိုင်ခွင့်ရှိအောင် စီမံဖန်တီးပေးထားခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ " R " သည် Responsiveness ကို ဆိုလိုသည်။ တုံ့ပြန်နိုင်မှု

အားကို ညွှန်းသည်။ နွေးနွေးထွေးထွေး တုံ့ပြန်မှုသာမက မြန်ဆန်သော တုံ့ပြန်မှုမျိုးကိုပါ ခေတ်က တောင်းဆိုလာသည်။ ထို့ကြောင့် ကြိုးနီစနစ်သည် e-Government ၌ မရှိနိုင်တော့။ အချိန်တိုအတွင်း အမြန်ဆုံး တုံ့ပြန်မှုကို တောင်းဆိုလာသည်။ " E " သည် Effectiveness ဖြစ်၏။ ပြည်သူ၏ လိုအပ်ချက်ကို ထိထိရောက်ရောက် ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ အရေးကြီးသည်ကို အရင် ပြုလုပ်ပေးခြင်း ဖြစ်၏။ မှန်ရာကိုလုပ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။

ရှေ့ခရီး

e-Government လမ်းကြောင်းကို သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၏ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေများက သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေး၏။ သို့သော် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ကျောထောက်နောက်ခံ အဆောက်အအုံ (Telecom infrastructure)၊ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် (Strength of human capital) နှင့် နိုင်ငံရေးအရ လုပ်လိုစိတ် (Political Will) တို့သည်လည်း အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍ၌ နေရာယူနေကြသည်။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံစုံက e-Government ဟူသော ပန်းတိုင်ကို သွားနေကြဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ဤပန်းတိုင်သည် လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် ရောက်နိုင်သော ပန်းတိုင်မျိုး မဟုတ်ပါ။ ဆိုင်သူကိုယ်စီက အသိစိတ်ဓာတ်ရှိရှိ၊ တက်တက်ကြွကြွ၊ ညီညီညွတ်ညွတ်၊ ကျေကျေနပ်နပ်၊ စိတ်ပါလက်ပါလုပ်မှ ရောက်နိုင်သော ပန်းတိုင်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ e-Government ၏ ရှေ့ခရီး ချောမွေ့ပါစေဟု ဆုတောင်းပါသည်။ **[နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးဂျာနယ်အတွဲ(၅)အမှတ်(၄၄)၃-၄-၀၃]**

စင်္ကာပူနိုင်ငံ၏ e-Government

ကမ္ဘာပေါ်တွင်ရှိသည့် နိုင်ငံအသီးသီးသည် သူနည်းသူဟန်၊ သူ့ရေသူ့မြေ၊ သူ့စရိုက်လက္ခဏာ အစရှိသည့်အရာများအပေါ် အခြေခံ၍ e-Government လမ်းကြောင်းပေါ်၌ လျှောက်လှမ်းနေကြပါသည်။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်တစ်ခုအရ e-Government လမ်းကြောင်းပေါ် လျှောက်လှမ်းရာ၌ ခရီးရောက်နေသော နိုင်ငံများသည်ပင်လျှင် သုံး၍ရနိုင်သည့် စွမ်းရည် (Potential) ၏ ၂၀% အောက်ကိုသာ သုံးနိုင်သေးကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ဤနေရာတွင် အလျဉ်းသင့်၍ အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် e-Government လုပ်ရာ၌ အောင်မြင်နေသည့် စင်္ကာပူနိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံကို ပြောပြလိုပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်က သတ်မှတ်ထားသည့် e-Government index အရကြည့်လျှင် High e-Government Capacity ရှိသည့် နိုင်ငံများထဲတွင် အမေရိကန်နိုင်ငံသည် အညွှန်းကိန်း ၃. ၁၁နှင့် ထိပ်ဆုံးကရိုနေပြီး စင်္ကာပူနိုင်ငံသည် ၂. ၅၈နှင့် စတုတ္ထနေရာ၌ရှိပါသည်။ ဤအညွှန်းကိန်းတွင် တောင်ကိုးရီးယားက ၂. ၃၀ ရှိပြီး ဂျပန်က ၂. ၁၂ ရှိပါသည်။

စင်္ကာပူနိုင်ငံသည် ၁၉၈၀နှင့် ၁၉၈၅ကြားကာလ၌ National Computerisation Plan (NCP) ကို ရေးဆွဲအကောင်

အထည်ဖော်ခဲ့ပါသည်။ ဤစီမံကိန်းသည် နယ်ပယ်သုံးခုကို ဦးတည် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ပထမဦးစားပေးသည့်နယ်ပယ်သည် အစိုးရ ဝန်ကြီးအဖွဲ့အစည်းတိုင်း၏ အဓိကလုပ်ငန်းများဖြစ်ပြီး ဤအချက် များအားလုံးကို ကွန်ပျူတာစနစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် မဖြစ် မနေ လုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဒုတိယဦးစားပေးအနေဖြင့် စင်္ကာပူနိုင်ငံအ တွင်း ဒေသခံသတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ လုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အဆင်ပြေလွယ်ကူအောင် လုပ်ပေးခဲ့ ပါသည်။ တတိယဦးစားပေးအနေဖြင့် အိုင်တီလုပ်ငန်း၏အနာ ဂတ် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ပညာရှင် တိုးတက်လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရေးအတွက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

အဆိုပါပထမအဆင့် NCP သည် အောင်မြင်ခဲ့ပါသည်။ NCP ၏ အောင်မြင်မှုကြောင့် စင်္ကာပူနိုင်ငံသည် နောက်ထပ် (၅)နှစ်တာစီမံကိန်းတစ်ခုကို ထပ်မံရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ ပါသည်။ ဤစီမံကိန်း၏အမည်ကို National IT Plan ဟု အမည် တပ်ပြီး စီမံကိန်းကာလသည် ၁၉၈၆ခုနှစ်မှ ၁၉၉၁ခုနှစ်အတွင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါကာလအတွင်း ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများ၌ ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက် Trade Net ဥပဒေရေးရာကိစ္စများ ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းများ အတွက် Legal Net နှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းရှိ သည့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက် Medic Net ပါဝင်သည့် Elec- tronic Data Interchange (EDI) စနစ်ကို အစိုးရအဖွဲ့အစည်း

များနှင့် ပြင်ပပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအကြား အကောင်အထည်ဖော်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

National IT Plant ၏အောင်မြင်မှုနှင့်အတူ စင်္ကာပူနိုင်ငံသည် ၁၉၉၂ခုနှစ်တွင် IT 2000 ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ IT 2000 ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ စင်္ကာပူကျွန်းနိုင်ငံကို အဆင့်မြင့်ပညာတတ်များသာရှိသည့် ကျွန်းနိုင်ငံဖြစ်ရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကဏ္ဍတိုင်း၊ အလွှာတိုင်း၊ နေရာတိုင်း၊ အချိန်တိုင်းတွင် IT ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို လွယ်လင့်တကူပေးနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ရေး၊ ထိုမှတစ်ဆင့် စင်္ကာပူနိုင်ငံ၏ပြိုင်ဆိုင်နိုင်အား ပိုမိုကောင်းမွန်လာရေးနှင့် စင်္ကာပူနိုင်ငံသားတိုင်း၏ဘဝအရည်အသွေး ပိုမိုမြင့်မားလာရေး ဖြစ်ပါသည်။ ထိုရည်မှန်းချက်များ ပေါက်မြောက်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းအကောင်အထည်ဖော် ပေးဆောင်ရာတွင် လူတိုင်းအတွက် ကွန်ရက်တစ်ခုရှိရေး (One Network for Everyone) ဆိုသည့် Singapore One သည် ယခုဆိုလျှင် စင်္ကာပူရှိ အိမ်ထောင်စုအားလုံးနီးပါးအတွက် အကျုံးဝင်နေပြီဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အင်တာနက်နှင့် PC အသုံးပြုမှု ထိုးဖောက်နှုန်းဘက်မှ ကြည့်လျှင် စင်္ကာပူနိုင်ငံသည် ထိပ်တန်းနိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စင်္ကာပူနိုင်ငံတွင် IT 2000 အောင်မြင်ရသည့် အဓိကအချက်များမှာ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ သုတေသနပညာရှင်များနှင့် တတ်သိပညာရှင်များ၏ အင်တိုက်အားတိုက် စည်းစည်းလုံးလုံး၊ ညီညီညွတ်ညွတ် ကြိုးပမ်းအကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ခဲ့မှုကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ယခုအချိန်၌ စင်္ကာပူနိုင်ငံသည် Infocomm 21 ကို လုပ်ဆောင်နေပါသည်။ Infocomm 21 ၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ စင်္ကာပူ၌ ရှိသည့် အစိုးရကဏ္ဍအား ICT အသုံးပြုပြီး စင်္ကာပူနိုင်ငံသားများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်သည့် e-Government ဖြစ်ရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။

[နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးဂျာနယ် အတွဲ(၆) အမှတ် (၅) ၃-၇-၂၀၀၃]

e-Government အတွက် လမ်းညွှန်

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၌ e-Government လုပ်ငန်းများလုပ်မည် ဆိုလျှင် မည်သည့်လမ်းကြောင်းမျိုးကို ရွေးချယ်သင့်သနည်းဆိုသည့် ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ၂၀၀၂ခုနှစ် ဧပြီလအတွင်း၌ စာတမ်းတစ် စောင် ထွက်ရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုစာတမ်း၌ အဓိကမေးခွန်း (၁၀)ခုကို မေးပြီး အဖြေပေးထားကြောင်းကို တွေ့ရပါသည်။

ပထမမေးခွန်းမှာ "Why are we Pursuing e-Government ? " e-Government လမ်းကြောင်းကိုမှ မည်သည့်အတွက် ကြောင့် ရွေးလျှောက်ရသနည်းဆိုသည့်မေးခွန်း ဖြစ်ပါသည်။ လက် ရှိကမ္ဘာ့စီးပွားရေးသည် သုတအခြေခံစီးပွားရေး (Knowledge-Based Economy) ဖြစ်၏။ ဤသုတအခြေခံစီးပွားရေး၌ နိုင်ငံ သူနိုင်ငံသားများ၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့် အခွင့်အ လမ်းအသစ်များ ရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင်အောင် e-Government က အ ကူအညီပေးပါသည်။

e-Government ဆိုသည်မှာ လွယ်လွယ်နှင့် လုပ်၍မရသလို ဈေးချိုချိုနှင့်လည်း အကောင်အထည်ဖော်နိုင်လိမ့်မည်ဟု မမျှော် လင့်နိုင်ပါ။ e-Government ဆိုသည်မှာ အစိုးရ၏ယန္တရားကြီး တစ်ခုလုံးအား အသွင်ပြောင်းပြီး ပိုကောင်းအောင် ဖော်ဆောင်

သည့် ဖြစ်စဉ်တစ်ခုသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤဖြစ်စဉ်ကို အောင်အောင် မြင်မြင် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့ပါက အများစုမျှော်လင့်တောင့် တသည့် Information Society ဟုခေါ်သည့် သတင်းအချက်အ လက်များနှင့် ပြည့်ဝနေသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြီး ပေါ်ထွန်းလာ ရေးကို တစ်ဖက်တစ်လမ်းက အထောက်အကူပြုနိုင်ကြောင်း နား လည်ဖို့ လိုပါသည်။

e-Government ကို အကောင်အထည်ဖော်နေသည့် တစ် ချိန်တည်းမှာပင် I-Government လမ်းကြောင်းပေါ်ကို တစ်ဆင့် တက်လှမ်းနိုင်ရန် ကြိုးစားကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤနေရာ၌ " I " သည် Intelligent နှင့် Information ကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။

ဒုတိယမေးခွန်းမှာ e-Government အတွက် ရေရှည်အိပ် မက်က မည်ကဲ့သို့ရှိသနည်း၊ မည်သည့်အရာများကို ဦးစားပေးမည် နည်းဆိုသည့်မေးခွန်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ " Do we have a clear vision and priorities for e-Government " ဆိုသည့် မေးခွန်း ဖြစ်ပါသည်။ စင်စစ် e-Government ဆိုသည်မှာ အစိုးရက ပြည် သူများကိုပေးနေသည့်ဝန်ဆောင်မှုများကို ပိုကောင်းအောင် လုပ် ခြင်း၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားနှင့် စွမ်းဆောင် ရည် ပိုမြင့်မားအောင်လုပ်ခြင်း၊ တရားရေးမဏ္ဍိုင် ပိုကောင်းအောင်၊ ပိုကျယ်ပြန့်နိုင်မာအောင်လုပ်ခြင်း စသည့် အရာအားလုံး အကျုံးဝင် ပါသည်။

ဤတွင် အချို့က ပြန်လှန်မေးနိုင်ပါသည်။ e-Government ဆိုသည့်အရာကိုလုပ်လျှင် Corruption ဟုခေါ်သည့် အဂတိလိုက်စားမှုများ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းသွားနိုင်မည်လားဟု မေးကြပါသည်။ e-Government က ဤကိစ္စများ ချုပ်ငြိမ်းအောင် လုပ်ပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု အာမခံချက်မပေးနိုင်ပါချေ။ ကမ္ဘာပေါ်၌လည်း အဂတိလိုက်စားမှု၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု (Corruption) ကင်းသည့်နိုင်ငံ၊ ကင်းသည့်အဖွဲ့အစည်းဟူ၍ မရှိနိုင်ပါ။ များခြင်းနှင့် နည်းခြင်း ကွာခြားမှုသာရှိပါသည်။

တတိယမေးခွန်းမှာ မည်သည့် e-Government မျိုးအတွက် အဆင်သင့်ဖြစ်သနည်း " What kind of e-Government are we ready for? " ဆိုသည့် မေးခွန်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ e-Government အဆင်သင့်ဖြစ်ခြင်း၊ မဖြစ်ခြင်းသည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုတည်းနှင့်ဆိုင်သောကိစ္စ မဟုတ်ပါ။ ဤတွင် နိုင်ငံအတွင်း၌ရှိသည့် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်များ၏အခန်းကဏ္ဍသည်လည်း အရေးပါလာပါသည်။ အစိုးရဝန်ထမ်းများကိုယ်တိုင်က ICT ပညာရပ်များ မကျွမ်းကျင်လျှင် e-Government ကို အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ရာ အခက်အခဲရှိနိုင်ပါသည်။

စတုတ္ထမေးခွန်းမှာ " Is there enough political will to lead e-Government? " e-Government လုပ်ဖို့ မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ စိတ်ဝင်စားမှုရှိသနည်းဆိုသည့်မေးခွန်း ဖြစ်ပါသည်။ အာဖရိကတိုက်၏နိုင်ငံတစ်ခု၌ ပညာရေးဘက်မှ ထိပ်တန်း

ပုဂ္ဂိုလ်များစုပေါင်းကာ e-Government လုပ်ရန်သင့်ကြောင်း အစီရင်ခံစာတစ်စောင်အား (၁၅) မျက်နှာခန့်ရေးပြီး သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီး ထံသို့ တင်ပြခဲ့ဖူးပါသည်။ ထိုဝန်ကြီးက e-Government ကို စိတ်မဝင်စားသဖြင့် e-Government လုပ်ငန်းများ ဆက်မလုပ် ဖြစ်ခဲ့ပါ။

ပဉ္စမမေးခွန်းမှာ "Are we selling e-Government projects in the best way? " e-Government ပရိုဂျက်များကို လူထုအတွက်၊ နိုင်ငံအတွက် အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်ခြင်း ရှိ-မရှိ ဆိုသည့် မေးခွန်းဖြစ်ပါသည်။ မည်သည့်နိုင်ငံ၊ မည်သည့်ဌာနဖြစ်ပါစေ ပထမဦးလုပ်သည့် e-Government project သည် လွန်စွာ အရေးကြီးပါသည်။ ဤပရိုဂျက်အောင်မြင်ပြီးနောက် e-Government ပရိုဂျက်များလုပ်ရန်အတွက် လမ်းပြောင့်သွားနိုင်ပါသည်။ ပထမဦးဆုံးလုပ်သည့် e-Government ပရိုဂျက်သည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားအများစုကြီးအား တိုက်ရိုက်အကျိုးရှိစေနိုင်သည့် ပရိုဂျက်မျိုး ဖြစ်ဖို့လိုပါသည်။

e-Government နှင့် ပတ်သက်၍ ပရိုဂျက်များ လုပ်မည်ဆိုပါက Think big, start small, scale fast ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် စဉ်းစား၊ တစ်ပိုင်တစ်နိုင်နှင့်စလုပ်၊ ဖြစ်နိုင်တာကိုလုပ်၊ မြန်မြန်လုပ် ဟုဆိုကာ ပညာရှင်များက အကြံပြုကြပါသည်။

ဆဋ္ဌမမေးခွန်းမှာ " How should we plan & manage e-Government project? " ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ e-Government

ပရိုဂျက်များကို မည်ကဲ့သို့ စီမံရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်မည် နည်း ဆိုသည့်အချက်သည် အပြောလွယ်သော်လည်း အလုပ်ခက် တတ်ပါသည်။ e-Government ပရိုဂျက်များမလုပ်မီ ဤအချက်ကို စနစ်တကျ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲထိန်းကျောင်းမည့် ယန္တရားတစ်ခုသည် အဆင့်တိုင်း၌ရှိနေရန် လိုပါသည်။ e-Government ပရိုဂျက်များ ကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းသည် သာမန်ပရိုဂျက်များကို စီမံခန့်ခွဲပုံနှင့် မတူ ပါ။ e-Government သည် နိုင်ငံတစ်ခုလုံးအတွင်းမှာရှိသည့် စွမ်း ရည်များ ပိုမိုမြင့်မားလာအောင်လုပ်ခြင်း (Capacity-building) ဟုလည်း တင်စားပြီးခေါ်နိုင်ပါသည်။

သတ္တမမေးခွန်း " How will we overcome resistance from within the Government? " e-Government မလုပ်ချင် သည့် အတိုက်အခံများကို မည်ကဲ့သို့ ကျော်လွှားမည်နည်းဆိုသည့် မေးခွန်းဖြစ်ပါသည်။ အချို့က e-Government လုပ်ငန်းများကို မလုပ်ချင်ကြပါ။ ဤနေရာ၌ အကြောင်းအမျိုးမျိုးရှိနိုင်ပါသည်။ အချို့ကလည်း e-Government လုပ်လျှင် ရမည့်အလုပ်များ ပျက် သွားမှာ၊ အာဏာများ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်များလျော့နည်းသွားမှာ၊ နည်း ပညာနောက်သို့ အမီမလိုက်နိုင်မှာ၊ ရစရာရှိသည့် အခွင့်အရေး များ ဆုံးရှုံးသွားမှာ စသည်ဖြင့် စိုးရိမ်ချက်ကိုယ်စီ ရှိကြပါသည်။ ဤအချက်များအားလုံးကို e-Government လုပ်သည့်အခါ ကျော် လွှားနိုင်ဖို့ အရေးကြီးပါသည်။

နောက်တစ်ချက်မှာ " How will we measure & communicate progress? " ဆိုသည့် အောင်မြင်မှုများ၊ ဆုံးရှုံးမှုများကို မည်သို့မည်ပုံ တိုင်းတာမည်နည်းဆိုသည့် မေးခွန်းဖြစ်ပါသည်။ Website တစ်ခု ဖန်တီးပေးလိုက်ရုံမျှနှင့် e-Government ၏လုပ်ဆောင်ချက် ဖြစ်လာသည်ဟု မဆိုနိုင်ပါ။ ထို Website က e-Government ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုကို ပေးနိုင်ဖို့လိုပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ဝန်ဆောင်မှုပေးနိုင်ပါမှ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအပေါ်၌ လူထု၏ ကြည်ညိုလေးစားမှုသည်လည်း ပိုမိုမြင့်မားလာနိုင်ပါသည်။

နဝမအချက်မှာ "What should our relationship be with the private sector? " ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် e-Government ဆိုင်ရာ ကိစ္စများ၌ မည်ကဲ့သို့ဆက်ဆံရေးမျိုး ထားရှိမည်နည်းဆိုသည့်ကိစ္စ ဖြစ်ပါသည်။ စင်စစ် အစိုးရကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့သည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ဖွံ့ဖြိုးရေးပန်းတိုင်သို့ တက်လှမ်းကြသည့်ခရီး၌ ဘဝခရီးဖော်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ ရန်သူများ မဟုတ်ကြပါ။ တစ်ဦး၏ အားသာချက်ကို တစ်ဦးက အရယူနိုင်စွမ်းရှိရပါမည်။

အစိုးရအနေနှင့်လည်း ငွေပင်ငွေရင်းထည့်ထားခြင်း အပေါ်၌ ထိုက်သင့်သည့်အကျိုးအမြတ်ကို ရထိုက်သလို ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအနေနှင့်လည်း ထည့်ဝင်ရင်းနှီးငွေအပေါ်၌ ပြန်ရချက် (Return on Investment) ကောင်းကောင်းလိုချင်မှုကို လက်ခံကြရပါမည်။ ဤအချက်သည် သဘာဝပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာ၌ လုပ်သည့်ကိစ္စက e-Government သာ ဖြစ်သဖြင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအနေနှင့် Data ဟုခေါ်သည့် အချက်အလက်များကို မပိုင်ဆိုင်ထားပါ။ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းကသာ Data ကို ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း သတိထားဖို့ လိုပါသည်။

နောက်ဆုံးအချက်မှာ " How can e-Government improve citizen participation in public affair? " ပြည်သူ့ရေးရာကိစ္စများ၌ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့်အခါ e-Government က မည်ကဲ့သို့ ကောင်းအောင် လုပ်ပေးနိုင်မည်နည်းဆိုသည့်အချက် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများသည် ကျွမ်းကျင်သူများ (Experts) ဖြစ်ကြပါသည်။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ လွယ်လွယ်ကူကူ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် e-Government က ဖန်တီးပေးထားရပါမည်။ e-Government က လူထုအတွက် ကောင်းသည်ဆိုခြင်းကို လူထုကသိသွားလျှင် e-Government လမ်းကြောင်းသည် ချောင်းပေါက်သွားရုံသာမက လျှောက်လှမ်းသူ၊ သုံးသူများလွန်းသဖြင့် မနိုင်မနင်း ဖြစ်လာမှာကိုပင် စိုးရိမ်ရ ပါသည်။

ယခုတင်ပြခဲ့သည့် ဆယ်ချက်သည် e-Government လမ်းကြောင်းအား လျှောက်မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင် အလေးထားစဉ်းစားရမည့်အချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ e-Government သည် နိုင်ငံအများစုက မလွဲမသွေ လျှောက်လှမ်းရမည့်လမ်းကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်သလို ယခုခေတ်ကာလ၏ စိန်ခေါ်တောင်းဆိုချက်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။

e-Government သည် ရှောင်ရမည့်လမ်း မဟုတ်ပါ။ လျှောက်ရမည့်လမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ e-Government ဆိုသည် မှာ အစိုးရအား User-friendly Government ဖြစ်အောင်လုပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရတို့အကြား နွေးထွေးပျူငှာ၊ ဖော်ရွေပွင့်လင်း၊ ရင်းနှီးချစ်ခင်သည့် ဆက်ဆံရေးပုံစံမျိုးရှိလာအောင် ပုံဖော်ပေး သည့် လက်နက်တစ်ခုဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။

e-Government ၏ စွမ်းပကားများ၊ ကတိစကားများသည် ရင်ခုန်ချင်စရာများသာ ဖြစ်ပါသည်။ e-Government သည် လူတစ်ဦး၊ အစုအဖွဲ့တစ်ခု၊ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတည်းအတွက် မဟုတ်ပါချေ။ အားလုံးအတွက် ဖွင့်ထားသောလမ်းဖြစ်ပါသည်။ e-Government လုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၏ နေထိုင်မှု ဘဝအရည်အသွေး (Quality of life) မြင့်မားလာနိုင်ပါစေရန် ဆုမွန်ကောင်း တောင်းလိုက်ပါသည်။

[နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးဂျာနယ် အတွဲ (၆) အမှတ် (၂၅) ၂၀-၁၁-၂၀၀၃]

လမ်းဆက်လျှောက်မယ်

အခန်းကဏ္ဍလေးခု (Four roles)

ယခုခေတ်၏နည်းပညာပြောင်းလဲမှုသည် အတိတ်ကာလ၏ နည်းပညာပြောင်းလဲမှုများထက် ပို၍မြန်ဆန်သည်။ အရှိန်အဟုန်ကြီးမားသည်။ နည်းပညာပြောင်းလဲမှုများအနက် အပြောင်းအလဲအမြန်ဆုံးသောနည်းပညာမှာ သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ (Information & Communications Technology-ICT) ဖြစ်၏။ ICT သည် ယခင်က အိမ်မက်ပင်မမက်ခဲ့ဖူးသော အလုပ်များ၊ အရာများ၊ တီထွင်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်ဖန်တီးလာခဲ့သည်။ ထိုအခါ လူ့ဘောင်သည်လည်း သတင်းနှင့်သုတပညာအပေါ် အခြေခံလာရသည်။ ပညာလွှမ်းမိုးသောလူ့ဘောင် ဖြစ်လာသည်။ သတင်းအချက်အလက်တို့က ပို၍ အရေးပါသော နေရာယူလာကြသည်။

ဤကဲ့သို့ သတင်းအချက်အလက်နှင့်ပညာကြီးစိုးသောလူ့ဘောင်တွင် အစိုးရတို့သည် အခန်းကဏ္ဍ (Role) လေးခု၌ ပါဝင်ကြရသည်။ ပထမကဏ္ဍမှာ မူဝါဒနှင့် ဥပဒေထိန်းကွပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းတို့၏ စနစ်ယန္တရားနှင့် အဆောက်အအုံပုံစံကို သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းဖြစ်၏။

ဒုတိယကဏ္ဍမှာ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို နိုင်ငံသားများနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသို့ ဖြန့်ဖြူးဝေငှပေးခြင်းဖြစ်၏။ တတိယအခန်းကဏ္ဍမှာ စီမံခန့်ခွဲမှုနည်းလမ်းနှင့် လုပ်ကိုင်မှုစနစ်များ ပိုမိုကျယ်ပြန့်ကောင်းမွန်လာစေရန်အတွက် သတင်းနှင့်ပြန်ကြားရေး ကျောထောက်နောက်ခံ အဆောက်အအုံ (Info infrastructure) ကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်၏။

အစိုးရ၏ လုပ်ငန်းများ၊ အစီအစဉ်များ၊ စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများနှင့် အပြန်ပြန်အလှန်လှန် ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အစိုးရ ပါဝင်ပတ်သက်ရမည့် စတုတ္ထကဏ္ဍ ဖြစ်၏။

e-Government

e-Government နှင့် ပတ်သက်၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များစွာရှိပါသည်။ သို့သော် အရိုးဆုံးအရှင်းဆုံး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

“သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ (ICT) ကို အသုံးပြု၍ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ သတင်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအား ပြည်သူလူထုနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသို့ ဖြန့်ဖြူးဝေငှခြင်းကို e-Government ” ဟု ခေါ်သည်။

ထို့ကြောင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့် e-Government လုပ်မည်ဆိုလျှင် ICT ကို သုံးရန်လိုသည်။ မိမိတို့အဖွဲ့အစည်း၏ သတင်းနှင့်ဝန်ဆောင်မှုများအနက် မည်သည့်သတင်း၊ မည်သည့်ဝန်ဆောင်မှုကို e-Government လုပ်ငန်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအနေဖြင့် ဖြန့်ဖြူးဝေငှပေးမည်ဟူသော အချက်ကို သတ်မှတ်ရန်လိုသည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် ဝန်ဆောင်မှုပေးမည့် ဧရိယာကို သတ်မှတ်ရမည်။

e-Government သည် ICT ကို အသုံးပြု၏

e-Government ဝန်ဆောင်မှုသည် ICT ကို အသုံးပြုသည်။ ထို့ကြောင့် ပို၍ထိရောက်သော၊ ပို၍စွမ်းရည်ရှိသော အစိုးရဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများကို ပေါ်ပေါက်စေနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် တင်ပြရလျှင် စင်္ကာပူနိုင်ငံ၌ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၏ ဝန်ဆောင်မှု အမျိုးအစားပေါင်း ၅၄၀ခုကို e-citizen Portal ဖြစ်သည့် www.ecitizen.gov.sg Website ထဲဝင်ကာ ရယူသုံးစွဲလေ့လာခံစားနိုင်သည်။ ထိုဝန်ဆောင်မှုများတွင် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ စီးပွားရေး၊ အပန်းဖြေအနားယူရေး၊ အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေရေးနှင့် မိသားစုရေးရာကိစ္စရပ်များ ပါဝင်သည်။

e-Government သည် ICTကို အသုံးပြုသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများအနေနှင့် အစိုးရ၏ ဝန်ဆောင်မှုများကို ယခင်ကထက်ပို၍ လွယ်ကူအဆင်ပြေချောမွေ့စွာ သုံးစွဲလာနိုင်သည်။ ဤတွင် ဘရာဇီးနိုင်ငံကို ဥပမာပေးလိုပါသည်။

ဘရာဇီးနိုင်ငံက လွယ်လင့်တကူ ရွေ့လျားပြောင်းရွှေ့ကာ ဝန်ဆောင်မှုပေးနိုင်သော ဌာန MSC (Mobile Service Centre) တစ်ခုကို မော်တော်ကားတစ်စီးအတွင်း ထည့်ထားလိုက်သည်။ ကားအသေးစားမဟုတ်၊ (၁၈) ဘီးတပ် ထရပ်ကားအကြီးစား ဖြစ်၏။ ထိုကားထဲ၌ ကွန်ပျူတာများတပ်ဆင်ထားသည်။ အအေးခန်းပါသည်။ စောင့်ဆိုင်းရန်နေရာရှိသည်။ MSC က မြို့မှာမနေဘဲ ကျေးလက်ဒေသ သို့သွားသည်။ ကျေးလက်ဒေသနေ ပြည်သူများက ကားပေါ်ရှိကွန်ပျူတာသုံးပြီး အင်တာနက်ကြည့်ခွင့်ရအောင် ချိတ်ဆက်ပေးထားသည်။ MSC ကားပေါ်မှတစ်ဆင့် ကျေးလက်ပြည်သူများအတွက် အမျိုးသားမှတ်ပုံတင်ကတ်၊ ဖွားစာရင်း၊ အလုပ်သမားမှတ်ပုံတင်ကတ်နှင့် ပြစ်မှုကင်းရှင်းကြောင်း ကိစ္စတို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ MSC က ဝန်ဆောင်မှုပေးခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသား (၅)သန်းကျော်သည် အကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိခံစားကြပြီဖြစ်သည်။

e-Government သည် ICT ကိုအသုံးပြုသည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၏ သတင်းအချက်အလက်ကို ပြည်သူလူထုအနေနှင့် ယခင်ကထက်ပို၍ လွယ်လင့်တကူအသုံးပြုနိုင်ခွင့် ရလာသည်။ ထို့အပြင် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများအပေါ် ပို၍ လိုလားတက်ကြွစွာတာဝန်ယူရဲသော၊ တာဝန်ယူနိုင်သော အဖွဲ့အစည်းများ (Accountable Organization) ဖြစ်အောင် ပုံဖော်ပေးသည်။

ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း၌ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သော Gyandoot Project ကို ဥပမာပေးလိုပါသည်။ Gyandoot Project သည် အင်တာနက်နှင့် ICT အသုံးပြုနိုင်သောနေရာ (Kiosks) ပေါင်း (၃၁) ခုကို အချင်းချင်း ချိတ်ဆက်ထားသလို ဗဟိုဌာနနှင့်လည်း ချိတ်ဆက်ပေးထားသည်။ ဤ Project ကကျေးရွာပေါင်း (၆၀၀) ကျော်ရှိ ကျေးရွာကော်မတီပေါင်း (၃၁၁) ခုကို လွှမ်းခြုံထားသည်။

Gyandoot Project မှ တစ်ဆင့် ရွာသူရွာသားပေါင်း (၅) သိန်းခန့်က ဒေသထွက် လယ်ယာထုတ်ကုန်များကို ဈေးပြိုင်လေလံတင် ရောင်းနိုင်သည်။ လယ်ယာမြေမှတ်တမ်းများကို ရယူနိုင်သည်။ အကြောင်းကိစ္စတစ်ခုခုအတွက် လျှောက်လွှာတင်လိုပါက လူကိုယ်တိုင် သွားတင်ရန်မလို။ Online လျှောက်လွှာတင်နိုင်သည်။ Online မှတ်ပုံတင် လျှောက်ထားနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျေးလက်နေ ပြည်သူလူထုနှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းဌာနဆိုင်ရာတို့အကြား နားလည်မှု ပိုရှိလာသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သံသယတွေ ပြေလာသည်။

ဝန်ဆောင်မှုပုံစံများ

e-Government ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုပေးရာ၌ ပုံစံ(၃)မျိုးဖြင့် ပေးနိုင်ကြောင်း တွေ့ရ၏။ ဤနေရာတွင် ထောက်ပြလိုသော အချက်မှာ မည်သည့် e-Government ဝန်ဆောင်မှုပုံစံက အသင့်တော်ဆုံးပုံစံနည်းဟူသော မေးခွန်းအတွက် တိကျရေရာသောအဖြေ

မရှိပါဟူသော အချက်ပင်ဖြစ်၏။ အားလုံးက ကိုယ့်ရေ၊ ကိုယ့်မြေ၊ ကိုယ့်နည်း၊ ကိုယ့်စနစ်အပေါ် အခြေခံ၍ အကောင်အထည်ဖော် နေကြသည်ကို တွေ့ရှိရ၏။

အသုံးပြုမှု (Application) (၃) မျိုးမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ် ၏-

- (က) နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများသို့ ဝန်ဆောင်မှုဝေငှခြင်း (Delivery of Services to Citizens)
- (ခ) စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများသို့ ဝန်ဆောင်မှုဝေငှခြင်း (Delivery of Services to Business and Industry)
- (ဂ) အစိုးရလုပ်ငန်းများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် တိုးတက်မြင့်မားစေခြင်း (Increased Efficiency of Departments and Government Enterprises)

အထက်ပါအသုံးပြုမှု (Application) အပေါ်မူတည်၍ e-Government ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို ပြည်သူလူထုနှင့် ဖောက်သည်များထံသို့ ဝေငှဖြန့်ဖြူးပေးရာတွင် ပုံစံ(၃)မျိုး သုံးစားကွဲပြားခြားနားကြောင်းတွေ့ရ၏။

ပထမဝန်ဆောင်မှုပုံစံမှာ Departments going online ဖြစ်၏။ ဤပုံစံအရ သက်ဆိုင်ရာဌာနအသီးသီးက Online ဝန်ဆောင်မှု

ပေးရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ထားကြသည်။ လုပ်ငန်းအဆင့်များ နည်းအောင်၊ အစိုးရဌာနများသို့ အလုပ်ကိစ္စတစ်ခုအတွက် မကြာခဏ လာရောက်ရခြင်းမျိုး၊ ထပ်ခါထပ်ခါချိန်းဆိုခြင်းမျိုး မဖြစ်ရအောင်၊ စရိတ်လျော့နည်းသွားအောင်၊ ကိစ္စရပ်တစ်ခုအတွက် ဆောင်ရွက်ချိန် မြန်သည်ထက်မြန်အောင်၊ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၏ မျှော်လင့်ချက်နှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်တို့ကြား တတ်နိုင်သမျှကွာဟမှုနည်းပါးအောင်၊ စိတ်ရောကိုယ်ပါ ကြိုးစားဆောင်ရွက်ကြရေးဟူသော အချက်များသည် ဤပုံစံ၌ အရေးကြီးသည်။

ဒုတိယပုံစံမှာ Conveniently Located Services Centers in Public Places ပုံစံဖြစ်သည်။ ဤပုံစံအရ လူထုအတွက် သွားရေးလာရေး အစစအရာရာ အဆင်ပြေသောနေရာ၌ ဝန်ဆောင်မှုပေးရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ထားဖို့လိုလာသည်။ ပေးသည့် ဝန်ဆောင်မှုကလည်း တစ်မျိုးတစ်စားတည်းမဟုတ်။ တစ်နေရာတည်း၊ အမိုးတစ်ခုတည်းအောက်မှာ ဝန်ဆောင်မှုမျိုးစုံ (Mutiple Service at One Location) ပေးခြင်းဖြစ်၏။

ဒုတိယပုံစံအရ လျှပ်စစ်မီတာဘီလ်၊ တယ်လီဖုန်းဘီလ်၊ ရေခွန်၊ မြေခွန်၊ ဝင်ငွေခွန်၊ မော်တော်ကားလိုင်စင်၊ ရေဒီယိုလိုင်စင်၊ တီဗီလိုင်စင်၊ သက်ဆိုင်ရာလက်မှတ် အထောက်အထား၊ စာရွက်စာတမ်းများအားလုံးကို ရုံးနေရာတစ်နေရာတည်းက ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ထို့ကြောင့် လူထုအတွက် ပို၍သက်သာအဆင်ပြေသည်။ လျှပ်စစ်မီတာဘီလ်ဆောင်ဖို့ လျှပ်စစ်ရုံးကိုသွားရ၊ တယ်လီဖုန်းဘီလ်

ဆောင်ဖို့ တယ်လီဖုန်းအခွန်ဌာနကို သွားရ၊ ရေခွန်၊ မြေခွန်ဆောင်ဖို့ စည်ပင်သာယာရုံးကိုသွားရ၊ ဝင်ငွေခွန်ဆောင်ဖို့ အခွန်ဦးစီးဌာနများသို့သွားရသည့် အခြေအနေမှ လွတ်ကင်းစေသည်။

ဒုတိယပုံစံ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် ဌာနဆိုင်ရာများ၏ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှု “အား” ကောင်းဖို့လိုသည်။ သည် ပုံစံကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သော နိုင်ငံများရှိ သည်။ ဤဝန်ဆောင်မှုမျိုးကို တစ်နေရာတည်းကနေ၍ ဆက်တိုက်ဝန်ဆောင်မှုပေးသောပုံစံ (one-Stop non-stop model) ဟုလည်း အချို့က တင်စားခေါ်သည်။

တတိယပုံစံမှာ Self Service Through a Portal ပုံစံဖြစ်၏။ Portal တစ်ခုထဲမှာ ဝန်ဆောင်မှုမျိုးစုံကို ထည့်ပေးထားသည်။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများအား Portal ထဲဝင်၍ လိုအပ်သည့်ဝန်ဆောင်မှုကို ရယူနိုင်သည်။

ကနေဒါနိုင်ငံတွင် ဤပုံစံကိုသုံးရာ ၂၀၀၂ခုနှစ်က နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားစုစုပေါင်း၏ ၁၁%သည် Portal မှတစ်ဆင့် အစိုးရ၏ဝန်ဆောင်မှုကို ရယူသုံးစွဲကြကြောင်းတွေ့ရ၏။ (ကနေဒါနိုင်ငံသူနိုင်ငံသား ၆၀%သည် အင်တာနက်သုံးစွဲကြသည်။)

စင်္ကာပူနိုင်ငံတွင်လည်း အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၏ဝန်ဆောင်မှုများကို ရယူသုံးစွဲနိုင်သည်။ Portal တစ်ခု ဖန်တီးတည်ဆောက်ပေးထားသည်။ ထို Portal တွင် e-towns (၁၅)မျိုး ခွဲခြား ထားကာ

စီးပွားရေး၊ ကာကွယ်ရေး၊ ပညာရေး၊ အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေရေး၊ ရွေးကောက်ပွဲ၊ မိသားစု၊ ကျန်းမာရေး၊ အိမ်ရာနေထိုင်ရေး၊ အပန်းဖြေရေး၊ စာကြည့်တိုက်၊ လုံခြုံရေး၊ ခရီးသွားလာရေး၊ ပို့ဆောင်ရေး၊ အားကစားနှင့် ဘဝတစ်သက်တာကိစ္စရပ်များအတွက် ဝန်ဆောင်မှုပေးထားသည်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် e-Government အတွေ့အကြုံများ

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများသည် ၎င်းတို့နှင့်သက်ဆိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များကို Website များပေါ်တွင်တင်၍ ဖော်ပြပေးထားကြလေ့ရှိသည်။ သို့သော် ထိုသတင်း၊ အချက်အလက်များ၏မူရင်းဒီဇိုင်းက မလှ၊ မသားနား (poorly Designed) ကြ၏။ ထို့ပြင် အဆိုပါ သတင်းအချက်အလက်များကို အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲပေးနိုင်စွမ်း မရှိကြပေ။ ပို၍ဆိုးသည်မှာ သူတို့ Website များပေါ်တင်ကာ ဖော်ပြပေးသည့် သတင်းအချက်အလက်များ၏ အရည်အသွေးအတွက် တာဝန်ယူမှုမရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအနေနှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဌာနဆိုင်ရာတို့၏ သတင်းအချက်အလက်များကို အင်တာနက် Website များပေါ်တင်၍ လူသိအောင်လုပ်ခြင်း၏ ကနဦးရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြည်ပမှ တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု (Foreign Direct Investment-FDI) ပိုမိုရရှိစေရန်ဖြစ်၏။

သို့သော်လည်း မြို့ပြများ ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးလာခြင်းနှင့် အင်တာနက် အသုံးပြုမှုပိုများလာခြင်းစသည့် အချက်အလက်နှစ်ရပ် ပေါင်းစည်း မိသည့်အခါ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှ ဌာန ဆိုင်ရာတို့၏ရည်ရွယ်ချက်က နောက်တစ်မျိုးထပ်ဖြစ်လာသည်။ ထို ရည်ရွယ်ချက်မှာ နိုင်ငံအတွင်းရှိ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများက အစိုးရအဖွဲ့အစည်းနှင့် ဌာနဆိုင်ရာတို့၏ သတင်းအချက်အလက်များကို လွယ်လင့်တကူ ပိုမိုရရှိလာစေရန် ဖြစ်၏။

e-Government သည် “ပင်နိမ့်သီး” ဖြစ်၏။

အာရှနှင့် လက်တင်အမေရိကဒေသရှိ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအချို့၌ အစိုးရ၏ဝန်ဆောင်မှုများကို နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့က Online ဖြင့် ဝယ်ယူသုံးစွဲနိုင်သော ပုံစံမျိုး Transaction Oriented e-Government Applications ကို စမ်းသပ်သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ စမ်းသပ်သုံး စွဲ၍ အောင်မြင်မှုရှိလာသည့်အခါ ချီလီ၊ အိန္ဒိယ၊ ဘရာဇီးနှင့် တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံတို့တွင် ပို၍ ကျယ်ပြန့်စွာသုံးလာကြသည်။

စင်စစ် e-Government ကပေးသော ဝန်ဆောင်မှုသည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့အတွက် လှမ်းလို့မမီသော ပင်မြင့်ထက်က အသီးများမဟုတ်။ နိမ့်နိမ့်လေးမှာ ပေါများစွာသီးသော၊ အများစု လက်လှမ်းမီသော ဝန်ဆောင်မှုများဖြစ်၏။ (e-Government is the low hanging fruit) ထို့ကြောင့် e-Government ဝန်ဆောင်မှု

သည် သုံးသူအတွက်လည်း မပင်ပန်း၊ ရလဒ်ကလည်းကောင်း၏။
လူ့ဘောင်နှင့် နိုင်ငံအတွက်လည်း အကျိုးရှိ၏။

စင်္ကာပူ၊ ဂျော်ဒန်၊ ချီလီနှင့် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတို့တွင် ဝင်ငွေခွန်
ပေးဆောင်ခြင်းကို Online ဖြင့် ပေးဆောင်ခွင့်ရကြသဖြင့် နိုင်ငံသူ
နိုင်ငံသားများအတွက် အဆင်ပြေသည်။ ငွေချေမှုလျင်မြန်သည်။
သတ်မှတ်စည်းမျဉ်း- စည်းကမ်းအတိုင်း ဝင်ငွေခွန်ပေးဆောင်ရ
သည်။ ရိုက်စားနည်းသွားသည်။ စရိတ်သက်သာသွားသည်။

ဘရာဇီးနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဂူဂျာရတ်၊ ဟိုင်ဒရာဘတ်နှင့် ကန်
နာတာက ပြည်နယ်များတွင် ယာဉ်မောင်းလိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်း၊
မွေးစားရင်းထုတ်ပေးခြင်း၊ လူမှုဖူလုံရေး အကျိုးခံစားခွင့်ပေးခြင်း
နှင့် ဒဏ်ကြေးငွေ ကောက်ခံခြင်းတို့ကို Online ဖြင့် လုပ်ကိုင်ပေး
ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် စောင့်ဆိုင်းရခြင်းနှင့် နောက်ကျနှောင့်နှေးချိန်
နည်းသွားသည်။ ဝန်ဆောင်မှုအများစုကို တစ်မိုးတည်းအောက်မှာ
ပေးသည့် အခွင့်အရေးရလာသည်။ ကြားပွဲစားများနည်းလာကာ
လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုလည်း လျော့နည်းသွားသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဟိုင်ဒရာဘတ်နှင့် ကီရာလာပြည်နယ်များတွင်
လျှပ်စစ်မီတာဘီလ်၊ တယ်လီဖုန်းဘီလ်နှင့် ရေခွန်ငွေကောက်ခံခြင်း၊
ပေးချေခြင်းကိစ္စများကို Online ဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်လာသည်။
ထို့ကြောင့် လူထုအတွက် ကရိကထ မများတော့၊ တစ်နေရာသို့
တစ်ခါတည်းသွားရုံမျှနှင့် ကိစ္စများပြီးစီးသည်။ တစ်ချက်ခုတ်

နှစ်ချက်ပြတ်သာမက သုံးလေးချက်ပြတ် ဖြစ်လာသည်။ ဆောင်ရွက်ချိန်လည်း ပို၍ မြန်သည်ထက်မြန်လာသည်။

e-Government သည်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက်ဖြစ်သည်။

e-Government သည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၏ ဝန်ဆောင်မှုများကို ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ စက်မှုလုပ်ငန်းများသို့လည်း ဖြန့်ဖြူးဝေငှပေးသည်။

မက္ကဆီကို၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဘူလ်ဂေးရီးယား၊ ဘရာဇီးနှင့် ချီလီ နိုင်ငံများတွင် e-Procurement စနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ပစ္စည်းဝယ်ယူရေးအတွက် ကြော်ငြာစရိတ်များ ကုန်ကျစရာမလိုခြင်း၊ ဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်း အဆင့်ဆင့်ဆောင်ရွက်ချက်များ ပိုမိုမြန်ဆန်လာခြင်း၊ ဆက်ဆံရသော ဖောက်သည်များ အနေနှင့်ဖြင့် တစ်ခါတစ်ခေါက် ရောက်ရှိရုံမျှနှင့် လုပ်ငန်းကိစ္စများစွာ ပြီးစီးသွားခြင်း စသည့်အကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိခဲ့ကြသည်။

ဂျော်ဒန်၊ ဂျပေကာနှင့် တရုတ်နိုင်ငံများတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းသစ်များကို Onlie ဖြင့် မှတ်ပုံတင်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ကင်မရွန်း၊ ချီလီ၊ စင်္ကာပူနှင့် မော်ရော့ရှပ်(စ်) နိုင်ငံများ၌ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဝင်ငွေခွန်၊ အရောင်းခွန်နှင့် ထပ်ဆင့်တန်ဖိုး တိုးမြှင့်ခွန် (Value Added Tax-VAT) ကောက်ခံခြင်းလုပ်ငန်းကို Online ဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။

အိန္ဒိယ၊ ဂျပန်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ တူနီးရှားနှင့် မောရော့ရှပ်(စ်) နိုင်ငံများအပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်း(၇၀)ကျော်၌ အကောက်ခွန်ရှင်းလင်းရေးကိစ္စများကို Online ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ရာ အကောက်ခွန်ရှင်းလင်းမှုကိစ္စများ ပိုမိုမြန်လာသလို ရိုက်စားလုပ်မှု၊ အဂတိလိုက်စားမှုလည်း တဖြည်းဖြည်း လျော့ကျလာခဲ့သည်။

ဒူဘိုင်း၊ ယီမင်၊ တူနီးရှား၊ မော်ရော့ရှပ်(စ်)နှင့် စင်္ကာပူနိုင်ငံများတွင် ကုန်စည်တင်သွင်းမှု၊ တင်ပို့မှု၊ ဆိပ်ကမ်းကုန်တင်-ကုန်ချကိစ္စများ၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စများအားလုံး အဆင်ပြေလွယ်ကူချောမွေ့အောင် Online ဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ပေးမှုကြောင့် ဆိပ်ကမ်းများ၌ သင်္ဘောရပ်နားချိန်၊ ကုန်တင်-ကုန်ချချိန်၊ ကုန်တင်-ကုန်ချရန် စောင့်စားရချိန် များလျော့နည်းကျဆင်းလာသည့်အကျိုး၊ လုပ်ငန်းများပို၍မြန်ဆန်လုံခြုံလာသည့်အကျိုးကို ရရှိခဲ့သည်။

e-Government သည် Reengineering ဖြစ်၏

e-Government သည် ICT အသုံးပြုသည်။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများနှင့် အဖွဲ့အစည်းအသီးသီး၏ လုပ်ပုံကို ပြောင်းဆင်ခြင်ခြင်းဖြစ်သည်။ e-Government သည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအသီးသီး၏ ဝန်ဆောင်မှုများကို ပြည်သူလူထုထံ ဖြန့်ဖြူးဝေငှသည်။ အဆိုပါအချက်များအား ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် Process Reengineering လိုအပ်သည်။ Process Reenginee-

ring မှာ အင်ဂျင်နီယာ ဘာသာစကားမဟုတ်။ ခေတ်သစ်စီမံခန့်ခွဲမှု ဘာသာစကားဖြစ်သည်။ ခေတ်သစ်စီမံခန့်ခွဲမှုက Reengineering ကို အောက်ပါအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်-

"The radical design of business process to achieve dramatic improvements in cost, quality, service and speed; bringing together all elements of single business process to eliminate waste and delays."

"Fundamental rethinking and radical redesign of business process to achieve dramatic improvements in critical contemporary measures such as cost, quality, services and speed."

“Reengineering ဆိုသည်မှာ အဖွဲ့အစည်းတို့၏ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် စရိတ်များလျော့ချနိုင်ရေး၊ အရည်အသွေး ပိုမိုကောင်းမွန်ရေး၊ မြန်ဆန်လုံခြုံသည့် ဝန်ဆောင်မှုပေးရေးတို့အတွက် အဓိကကျသော တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုများဖြစ်အောင် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်နေသည့် တစ်ချိန်တည်းမှာပင် မလိုလားအပ်သော လေလွင့်ဆုံးရှုံးမှုများနှင့် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုများ မရှိရလေအောင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်းသည်လည်း Reengineering နှင့် ဆက်စပ်နေ၏။”

e-Government သည် အရည်အသွေး ပိုမိုတိုးတက်လာအောင် ဖန်တီးပေးရသည်။ မြန်ဆန်လုံခြုံသည့် ဝန်ဆောင်မှုပေးရ

သည်။ မလိုလားအပ်သော အလေအလွင့်နည်းပါးပြီး အလေအလွင့်မရှိအောင် စီမံခန့်ခွဲရသည်။ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုမဖြစ်အောင် ဂရုစိုက်ရသည်။

e-Government လုပ်ငန်းများ မလုပ်မီ ရှိနှင့်ပြီးသား လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ လုပ်နည်းစနစ်များ၊ အစီအစဉ်များ၊ အဆင့်များအားလုံးကို စနစ်တကျမှတ်တမ်းတင်ထား၊ ပုံစံချထားရသည်။ ဤသို့မှတ်တမ်းတင် ပုံစံချပြီးပါက မည်သည့်အဆင့်၊ မည်သည့်လုပ်နည်းစနစ်၊ မည်သည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ဖယ်ရှားရမည် (သို့မဟုတ်) ပေါင်းစပ်ရမည် (သို့မဟုတ်) လျှော့ချပစ်ရမည်ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးရမည်။ ပို၍ အဆင့်နိမ့်အောင်၊ ပို၍လွယ်အောင် ရည်ရွယ်ချက်လည်း တတ်နိုင်သမျှ မပျောက်အောင် ဂရုစိုက်၍ ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

နိုင်ငံအသီးသီး၏ အောင်မြင်ခဲ့သော e-Government လုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့၏ Reengineering Process ကို အလေးထားဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချိန်ကို လျှော့ချနိုင်ခဲ့သလို စရိတ်များကိုလည်း လျှော့ချနိုင်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။

Reengineering ၏ ရည်မှန်းချက်

Reengineering ၏ ရည်မှန်းချက်မှာ စရိတ်နည်းရေး၊ အရည်အသွေးကောင်းရေး၊ လုံခြုံမြန်ဆန်ရေး၊ အလေအလွင့်နည်းရေး၊ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှု မရှိစေရေး ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လုပ်ငန်း

အဆင့်နည်းလေ ကောင်းလေဖြစ်၏။ လူနည်းနည်းဖြင့် လုပ်၍ရ လေကောင်းလေ ဖြစ်၏။

e-Government ဝန်ဆောင်မှုများပေးရာ၌ အစိုးရဝန်ထမ်း များ၏ လုပ်ပုံကိုင်ပုံများကို အသွင်ပြောင်းပစ်ရန်လည်း လိုသည်။ e-Government သည် ICT နည်းပညာမပါဘဲ လုပ်၍မရ။ နည်း ပညာပါပြီဆိုကတည်းက လုပ်ပုံကိုင်ပုံပြောင်းဖို့ လိုကိုလိုလာသည်။ သမားရိုးကျလုပ်နည်းအဆင့်ဆင့်များ၌ အံဝင်ခွင်ကျ၊ အထာရနေ ကာ အဆင်ပြေနေသူတို့သည် လုပ်ပုံကိုင်ပုံ အသွင်ပြောင်းမှုကို မလိုလား။ ထိုအခါ ဆန့်ကျင်မှု၊ အနှောင့်အယှက်ပေးမှု၊ ကဖျက် ယဖျက် လုပ်မှုများရှိလာနိုင်သည်။ ဤအရာများကို ကျော်လွှား နိုင်ရန်အတွက် ဝန်ထမ်းများကို ပညာပေးရမည်။ လေ့ကျင့်ပေးရ မည်။

e-Government သည် ကြိုးနီစနစ်ကို ပယ်ဖျက်သည်။ လုပ် ငန်းအဆင့်ဆင့် များပြားစွာ ဖြတ်ကျော်နေခြင်းကို လျော့ချသည်။ ထို့ကြောင့် ကြိုးနီစနစ်ကို လိုလားသူများ၊ စည်းကမ်းချက်တွေများ မှ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရကာ အဆင်ပြေနေသူများသည် e-Government ကို မကြိုက်ကြ။ ထိုသူတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အာဏာတွေ လျော့ ကုန်မှာ စိုးရိမ်သည်။ စင်စစ် e-Government လုပ်ငန်းသည် လုပ် ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှု ဖြစ်စဉ်အဆင့်ဆင့် (Deci- sion Making Process) ကို ပို၍ သိသာမြင်သာအောင်၊ ထင်သာ မြင်သာဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းလည်းဖြစ်၏။

မည်သူ့အတွက် e-Government လုပ်သနည်း

e-Government လုပ်လျှင် မည်သူ့အကျိုးအတွက် လုပ်မည်နည်း။ မည်သူ့တွေအကျိုးရှိမည်နည်း ဆိုသည်ကိုလည်း သတ်မှတ်ရန်လို၏။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများနှင့် ဆက်ဆံရသော လုပ်ငန်းရပ်တစ်ခုအတွက် “အလုပ်လုပ်ရန် လိုအပ်ချိန် မည်မျှအထိ လျော့ချနိုင်ရန် ရည်ရွယ်သည်။ အစိုးရဌာနနှင့် ဆက်ဆံသူအဖို့ သက်ဆိုင်ရာရုံးအဖွဲ့အစည်းသို့ အကြိမ်မည်မျှလာလျှင် လုပ်ငန်းပြီးပြတ်နိုင်သည်” စသော အချက်အလက်များကိုလည်း လူသိရှင်ကြားကြေညာထားရန် လို၏။ သို့မှသာ Reengineering ဟူသော ဖြစ်စဉ်၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များကို မရောက်ရောက်အောင် လျှောက်လှမ်းနိုင်မည်ဖြစ်၏။

e-Government ပရိုဂျက်များကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းသည် သာမန် ပရိုဂျက်များကို စီမံခန့်ခွဲပုံနှင့် မတူပါ။ e-Government လုပ်ငန်းလုပ်သည့်ဌာနများအတွင်း၌ ပရိုဂျက်များကို စနစ်တကျ ကျွမ်းကျင်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည့်အရည်အသွေး ကောင်းစွာ ရှိထားဖို့ လိုသည်။ မှုဆိုးစိုင်းသင် လုပ်၍မရ။ ပရိုဂျက်မန်နေဂျာများအနေနှင့် e-Government ပရိုဂျက်အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အပြည့်အဝရှိရမည်။ ထို့အပြင် တာဝန်တိတိကျကျ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ပေးထားရန် လိုသည်။

လက်ရှိစနစ်ကို ဆန်းစစ်ပြီး ကောင်းအောင် ပြုပြင်ပါ

e-Government လုပ်ငန်းရပ် (Task) များသည် ခွင်ကျဉ်းကျဉ်းလေးမဟုတ်။ ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည်။ လက်တွေ့၌ e-Government လုပ်မည်ဆိုလျှင် မိမိဌာနတွင်းရှိ သယံဇာတအား၊ လူအား၊ ငွေအားဖြင့် နိုင်နင်းစွာ စီမံခန့်ခွဲ၍ ရချင်မှရမည်။

e-Government လုပ်လျှင် သက်ဆိုင်ရာဌာနများအနေနှင့် လက်ရှိလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသောစနစ်ကို ခွဲခြားစိတ်ဖြာသုံးသပ်ကြည့်ရမည်။ ICT ဘာသာစကားသုံး၍ တင်ပြရလျှင် System Analysis လုပ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ System Analysis ကို အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ လုပ်ရပါမည်။ System Analysis ဟူသည့် အဖွဲ့အစည်း၏စနစ်ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်ကြည့်ပြီးမှသာ Re-engineering ဟုခေါ်သည့် မည်သည့်နေရာ၌ စရိတ်လျော့ချရန် လိုသည်၊ မည်သည့်လုပ်ငန်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုအရည်အသွေးကို ကောင်းအောင်လုပ်ရန်လိုသည်။ မည်သည့်လုပ်ငန်းအဆင့်ကို လျော့ချဖြုတ်တောက်ရန်လိုသည်ဟူသော အချက်များကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်၏။

e-Government သည် တစ်ဦးကောင်း၊ တစ်ယောက်ကောင်း လုပ်၍ရသော ကိစ္စမဟုတ်ပါ။ ဝန်ထမ်းများ၏ ပညာ “အား”၊ ကျွမ်းကျင်မှု “အား” ကိုယူ၍ လုပ်ရသော လုပ်ငန်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝန်ထမ်းများ ကျွမ်းကျင်မှုမရှိလျှင် e-Government လုပ်ငန်းများ

အကောင်အထည်ဖော်၍ မရနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် လေ့ကျင့်သင်တန်း ပေးရပါမည်။ နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံအရ အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော e-Government လုပ်ငန်း ပရိုဂျက်များ၏ ဝန်ထမ်းလေ့ကျင့်စရိတ် (Training Cost) သည် စုစုပေါင်းဘတ်ဂျက်၏ ၁၀%မျှရှိကြောင်း သိရ၏။

e-Government လုပ်ငန်းများလုပ်လျှင် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ များ၏ “အား” သက်သက်ချည်းဖြင့် လုပ်၍မရပါ။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏ “အား” ကိုယူ၍ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရပါသည်။ သို့သော် e-Government လုပ်ငန်း၌ ပူးတွဲဆောင်ရွက်မည့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ယုံကြည်ခိုင်မာ အားထားစိတ်ချရသော အဖွဲ့အစည်းများ (Reliable Organization) ဖြစ်ရန် အထူးလိုအပ်ပါသည်။ e-Government လုပ်ငန်းအတွက် ပူးတွဲဆောင်ရွက်ပေးသည့် ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများဘက်မှ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အမြတ်ငွေရရှိအောင်လည်း အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ မှ စီမံပေးဖို့လိုပါသည်။

e-Government ဟူသည်မှာ ICT ကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ e-Government ၏ဝန်ဆောင်မှုပေးရာ၌ လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်တိုင်း၊ အဆင့်တိုင်းကို Online ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ အဆင့်တိုင်းကို electronically ဝန်ဆောင်မှုပေးရမည်ဟုမဆိုလိုပါ။ အရေးကြီးသောအဆင့်အတွက် Online ဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးလျှင်လည်း လုပ်၍ရနိုင်ပါသည်။

ချီလီအတွေ့အကြုံ

ဤတွင် ချီလီနိုင်ငံအစိုးရ အဖွဲ့အစည်းများ၏ e-Procurement System ပစ္စည်းဝယ်ယူမှုစနစ်အကြောင်းကို အကျဉ်းမျှ တင်ပြလိုပါသည်။ ချီလီနိုင်ငံရှိ အစိုးရဌာနများအနေနှင့် ပစ္စည်းလိုအပ်ချက်ရှိလာပါက “မည်သည့်ပစ္စည်းမျိုးကို မည်သည့်အရေအတွက် ဝယ်ယူလိုသည်၊ မည်သည့်စံချိန်စံညွှန်းများရှိရမည်” အစရှိသော အချက်များကို လူထုအားလုံးသိအောင်၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းအားလုံးသိအောင် အင်တာနက် Website ပေါ် တင်ထားလိုက်သည်။

ပစ္စည်းပေးသွင်းလိုသူက ပေးသွင်းရမည့် စံချိန်စံညွှန်းကို ကြည့်ပြီးရောင်းချနိုင်မည့် ဈေးနှုန်းကို သက်ဆိုင်ရာဌာနသို့ တင်ဒါပြန်သွင်းရသည်။ ဤသို့ တင်ဒါပေးသွင်းမှုကို Online ပေးသွင်းစရာမလို။ စာဖြင့် ပေးသွင်းရသည်။ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းက မည်သည့်ပစ္စည်းကို မည်ရွေ့မည်မျှ ပေးသွင်းခွင့်ရသည် ဟူသော အချက်ကိုမူ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနက ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်သည်။ တင်ဒါရသူစာရင်းကိုလည်း Online ပေါ်တင်၍ အားလုံးကို အသိပေးသည်။

ထို့အပြင် အမှန်တကယ်လိုအပ်နေသော ကုန်ပစ္စည်းများ ရှိလာပါက အမြဲတမ်းလိုလို ပေးသွင်းနေသည့် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် လုပ်ငန်းရှင် (Registered Suppliers) များအပြင် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ထားသည့် အခြားလုပ်ငန်းရှင်များထံသို့ပါ e-mail ပို့၍ အသိပေး အကြောင်းကြားလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ချီလီနိုင်ငံအစိုးရဌာန

များ၏ပစ္စည်းဝယ်ယူမှုစနစ်သည် သိသာမြင်သာသည်။ ထင်ရှားသည်။ လက်သင့်ရာစားတော်မခေါ်။ လက်သိပ်ထိုးမလုပ်။ သို့သော် e-Government ၏ အဓိကလုပ်ငန်းစဉ် (Core Process) ဖြစ်သော တင်ဒါရွေးချယ်မှုအပိုင်းနှင့် တင်သွင်းမှုအပိုင်းကို ICT နည်းပညာ မသုံး။ လူအားသုံးကာ လုပ်နေဆဲဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း အောင်မြင်သည့် စနစ်တခုအဖြစ် ထင်ရှားလာ၏။ ပစ္စည်း ပေးသွင်းသူများကလည်း ရိုက်စားလုပ်၍ မရနိုင်တော့သည့် အခြေအနေကို ပို၍ သဘောပေါက်လာ၏။

e-Government လုပ်ရန် အဆင်သင့်ဖြစ်ခြင်း (e-Readiness)

e-Government လုပ်ရန် အဆင်သင့် ဖြစ်-မဖြစ် ဟူသော အချက်သည် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် များစွာ မူတည်သည်။

e-Government သည် ICT ကို အသုံးပြုသည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရဝန်ထမ်းဌာနများအကြား၌ ICT ပညာအသုံးပြုမှု ရင့်ကျက်မှု မည်သည့်အတိုင်းအတာထိ ရှိသနည်းဟူသောအချက်က အဆင်သင့်ဖြစ်ခြင်း-မဖြစ်ခြင်းကို ဖော်ပြ၏။ ICT အသုံးပြုမှု ပိုများလာပါက အဆင်သင့် ပိုဖြစ်လာသည်ဟု ယေဘုယျဆိုနိုင်၏။

ဥပမာအားဖြင့် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအကြား ရုံးစာပို့ရာ တွင် စာပို့လုပ်ငန်းကိုသုံးပြီး စာပို့ခြင်း၊ လူကိုယ်တိုင် သွားရောက် ပို့ဆောင်ပေးဝေနေရခြင်းများအစား e-mail ဖြင့်စာပို့လျှင်၊ e-

mail ဖြင့်စာပို့ အဆက်အသွယ်ပိုများလာလျှင် e-Government အတွက် ပို၍ အဆင့်သင့်ဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်၏။

အဆင်သင့်ဖြစ်ခြင်း-မဖြစ်ခြင်း ဟူသော အချက်သည် သက်ဆိုင်ရာ ဌာနဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ စိတ်နေသဘောထားအပေါ်၌လည်းမူတည်၏။ မိမိတို့အဖွဲ့အစည်း၏ လုပ်ငန်းရပ်များ အဆင့်များအားလုံးကို Reengineering လုပ်လိုစိတ်ရှိခြင်း၊ သတင်းကို ပိုမိုမျှဝေပေးလိုခြင်းနှင့် ပြည်သူပြည်သား၊ နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားများအပေါ် အနိုင်ကျင့်၍မဆက်ဆံဘဲ ထမင်းရှင်၊ ကျေးဇူးရှင်၊ ဖောက်သည်များသဖွယ် လေးစားယဉ်ကျေးစွာ ဆက်ဆံခြင်းတို့သည်လည်း e-Government လုပ်ရန် အဆင်သင့်ဖြစ်မှုကို ဖော်ပြ၏။

အပြောင်းအလဲ တစ်ခုလုပ်မည်ဆိုလျှင် ဆန့်ကျင်မှု၊ မကျေနပ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ကြရသည်မှာ ဓမ္မတာဖြစ်၏။ e-Government သည်လည်း အစိုးရဌာနအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများ၏ လုပ်ပုံကိုင်ပုံကို ပြောင်းလဲစေသည့်အရာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် e-Government လုပ်ငန်းများနှင့်အတူ e-Government ကို အကောင်အထည်ဖော်ရသည့်ဝန်ထမ်းများ၏စိတ်နေစိတ်ထား၊ အပြုအမူများသည်လည်း လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲဖို့လို၏။ အပြောင်းအလဲလုပ်ရန် လိုအပ်ချက်များအနက် စိတ်နေစိတ်ထား နှင့် အပြုအမူပြောင်းလဲကျင့်သုံးရေးမှာလည်း အခက်ခဲဆုံး အပြောင်းအလဲ ဖြစ်၏။

e-Government လုပ်ငန်းများအတွက် အဆင့်သင့်ဖြစ်ခြင်း၊ မဖြစ်ခြင်း ဟူသောအချက်မှာ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများနှင့်လည်း သက်ဆိုင်၏။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများက အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ အကြား၌ Online ဝန်ဆောင်မှုပေးရန် လိုအပ်ချက်များရှိနေကြောင်း ဂရုပြုမိကြရမည်။ ထို့နောက် Online ဝန်ဆောင်မှုပေးရန် တောင်းဆိုခွင့်ရှိကြရမည်။ တောင်းဆိုရဲသော သတ္တိလည်းရှိကြရမည်။

ထို့အပြင် e-Government လုပ်ငန်းနှင့် Online ဝန်ဆောင်မှုပေးရာတွင် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့ဘက်က မိမိတို့၏ တာဝန်နှင့် အခွင့်အရေးများကို အပြည့်အဝ နားလည်ကြရမည်။ ထုတ်ဖော်လိုသည့် စိတ်လည်းရှိကြရမည်။ လိုအပ်သည့် အခွင့်အရေးများကို ယူသည့်အခါ အစိုးရဝန်ထမ်းများက ကျင့်ဝတ်သိက္ခာမဲ့စွာ ဆက်ဆံသည့်အခါ၊ အစိုးရဝန်ထမ်းများက အနိုင်ကျင့် ညစ်ပတ်သည့်ဒဏ်ခံရသည့်အခါ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် မပြည့်မီ (Inefficiencies) များနှင့် နဖူးတွေ့ဒူးတွေ့ ကြုံတွေ့ရသည့်အခါ တင်ပြပိုင်ခွင့် ရှိကြရမည်။ တင်ပြချက်များအပေါ်၌လည်း အလေးအနက်ထား၍ ဆောင်ရွက်ပေးကြရမည်။ သို့မှသာ e-Government အတွက် အဆင်သင့်ဖြစ်မှု အဆင့်ပို၍ မြင့်မားသည်။

e-Government မဟာဗျူဟာ ဖော်ဆောင်ခြင်း

အဖွဲ့အစည်းတို့၏ ရည်မှန်းချက်များအတိုင်း ပေါက်မြောက်အောင်မြင်နိုင်ရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ သယံဇာတများ

(Resources) နှင့် အင်အားများ (Strengths) တို့ကို ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေများနှင့်လည်း လိုက်လျောညီထွေစွာ မည်ကဲ့သို့ ထိထိ ရောက်ရောက် အသုံးချမည်၊ မည်ကဲ့သို့ ခွဲဝေသုံးစွဲမည်ကို မဟာ ဗျူဟာတစ်ခုက ဖော်ပြ၏။

ထို့ကြောင့် e-Government လုပ်ငန်းများ၊ ပရိုဂျက်များသည် Online ဝန်ဆောင်မှုပေးနိုင်သည့် “ခွင်” (Area) များကို ဦးစွာ သတ်မှတ်ထားဖို့လိုအပ်၏။ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့် e-Government လုပ်ငန်းကို ရွေးချယ်သတ်မှတ်ရာ၌ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသား များ၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်စပ်မှု၊ ပတ်သက်မှုအများ ဆုံးရှိသော (သို့မဟုတ်) မကြာခဏဆက်သွယ်မှုရှိသော နယ်ပယ် ကို ရွေးချယ်သတ်မှတ်လေ့ရှိကြောင်း တွေ့ရ၏။

ဤတွင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအများစု၏ e-Government လုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်၌ ထူးခြားချက်တစ်ခုကို တွေ့ရ၏။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံများသော နယ် ပယ်၊ ပတ်သက်မှုများသော အစိုးရဌာနဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများသည် အဂတိလိုက်စားမှုအတိုင်းအဆများပြားသော လုပ်ငန်းနယ်ပယ် များ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများက ထိုနယ်ပယ်၊ ထိုလုပ်ငန်းများကို အာရုံစိုက် ဦးစားပေးကာ e-Government လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြ သည်။

e-Government လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုများသည် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့အစည်းအသီးသီး ၏ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များအပေါ်၌လည်း မူတည်၏။ အချို့သော အစိုးရအဖွဲ့အစည်းတို့က ပြည်ပမှ တိုက်ရိုက်အရင်းအနှီး မြှုပ်နှံမှု (Foreign Direct Investment-FDI) ကို ဆွဲဆောင်လို သည်။ အချို့က လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုကို တိုက်ဖျက်ချေမှုန်းလိုသည်။ အချို့က နိုင်ငံတော်၏ အခွန်ဘဏ္ဍာငွေ ရရှိမှုကို ပိုမိုမြင့်မားစေလိုသည်။ အချို့အစိုးရများက သည်အရာ သုံးခုစလုံးကို အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်လိုသည်။

e-Government လုပ်ငန်းလုပ်မည့် အစီအစဉ်နှင့် ပုံရိပ်ကို အတိအကျ သတ်မှတ်ပြီးပါက e-Government လုပ်ငန်းများ စတင်နိုင်ပြီဖြစ်၏။ လုပ်ငန်းအဆင့် (Stages) များသည် သက်ဆိုင် ရာနိုင်ငံ၏ အဆင်သင့်ဖြစ်မှုအပေါ် မူတည်၏။

ပထမအဆင့်မှာ Online ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း (Online Service Delivery) ဖြစ်၏။ ဤအဆင့်၌ အစိုးရဌာနအားလုံးက Online ဝန်ဆောင်မှုပေးရန်မဟုတ်။ ရွေးချယ်သတ်မှတ်ထားသော အစိုးရဌာနအချို့က Online ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းဖြစ်၏။ နောက် တစ်ဆင့်မှာ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ သို့ Online ဝန်ဆောင်မှုများအပြားကို တစ်မိုးတည်း၊ တစ်ရုံးတည်း အောက်မှနေ၍ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ပေး မည့်နေရာဒေသများသည် ပြည်သူလူထုအတွက် သွားလာဆက် သွယ်ရေး လွယ်ကူအဆင်ပြေသောနေရာမျိုး ဖြစ်ရန်လို၏။

နောက်တစ်ဆင့်တွင် အင်တာနက်နှင့် Website များမှ On-line ဝန်ဆောင်မှုအားလုံးကို ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအဆင့်၌ Portal တစ်ခုတည်းမှ ဝန်ဆောင်မှုပေးသော ပုံစံဖြစ်လာသည်။ (ဥပမာ-စင်္ကာပူနိုင်ငံ)

ပန်းခင်းလမ်းမဟုတ်ပါ

e-Government လုပ်ငန်းများအား ဤကဲ့သို့ အဆင့်ဆင့် တည်ဆောက် အကောင်အထည်ဖော်ရေးမှာ အရေးလွယ်၊ အပြောလွယ်သလောက် အလုပ်ခက်တတ်ပါသည်။ စင်စစ် e-Government လမ်းသည် ပန်းခင်းသောလမ်းမဟုတ်ပါ။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအကြား၊ ဝန်ကြီးဌာနများအကြား ညှိနှိုင်းမှုအားကောင်းရေးသည် လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။

e-Government လုပ်မည်ဆိုသည်နှင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့၏ မျှော်လင့်ချက် (Expectation) ကလည်း ပို၍မြင့်မားလာတတ်သည်။ မျှော်လင့်ချက်မြင့်မားလာသော်လည်း အစိုးရဌာနများ၏ ဆောင်ရွက်မှု (Performance) အပိုင်း၌ မြင့်မားလာခြင်းမရှိပါက အစိုးရဌာနများ၏ နာမည်ကောင်းနှင့်ဂုဏ်ဒြပ်ကို ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် e-Government လုပ်ငန်းရပ်များသည် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ သိက္ခာနှင့် ဂုဏ်ဒြပ်ကို ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် တာဝန်ရှိသလို ပြည်သူလူထု၏ မျှော်လင့်ချက်များအား ဖြည့်စွမ်းပေးနိုင်ဖို့လည်း လိုအပ်ပါသည်။

လက်တွေ့အခြေအနေ

လက်တွေ့အခြေအနေ၌ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ မည်သည့် အစိုးရ၊ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းကမျှ e-Government လုပ်ငန်းအားလုံးကို ပန်းခင်းသောလမ်းဖြစ်အောင် ဖန်တီးပေးနိုင်စွမ်း မရှိကြပေ။ e-Government အတွက် အားလုံးအဆင်သင့် ဖြစ်ပါပြီဟု ကြွေးကြော် နိုင်သောအဖွဲ့အစည်း မရှိသေးပါ။

သို့သော် အချို့သောအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသည် e-Government လုပ်ငန်းများ စတင်ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် လက်တွဲနဲ့ နေကြဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ မော်ရေးရှပ်စ်နှင့် ဂျော်ဒန်နိုင်ငံတို့၏ e-Government အတွေ့အကြုံအရ e-Government လုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်ရေးအပိုင်းထက် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာအချင်း ချင်း ညှိနှိုင်းမှုအပိုင်းကို ပို၍ ဇောင်းပေး ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရ၏။

စင်စစ် ညှိနှိုင်းမှုအပိုင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးအပိုင်း တို့ကို ဟန်ချက်ညီစွာ ပေါင်းစပ်ကျင့်သုံးနိုင်ဖို့ လိုပါသည်။ အကောင် အထည်ဖော်ရေးအပိုင်းကို လျစ်လျူရှုပြီး ညှိနှိုင်းမှုအပိုင်းကိုချည်း အာရုံစူးစိုက်မှု များလွန်းသည့်အခါ အကောင်အထည်ဖော်ရေး အပိုင်းကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရသည့် တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များအပိုင်း ၌ စိတ်ပျက်တွေဝေမှုများ၊ စေ့ဆော်မှုအားနည်းချက်များ ဖြစ်ပေါ် လာနိုင်ပါသည်။

စွမ်းရည်တည်ဆောက်ခြင်း

e-Government လုပ်ငန်းများအတွက် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ကြရာ၌ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ရည်ကိုင်ရည် စွမ်းရည် ပိုမိုမြင့်မားကောင်းမွန်အောင် တည်ဆောက်ခြင်း (Capacity building) သည် အရေးကြီး၏။ ဝန်ထမ်းများဘက်က လိုအပ်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုမရှိလျှင် e-Government လုပ်၍ မရနိုင်ပါ။

အိန္ဒိယနိုင်ငံ အင်ဒရာပရာဒက်ရှ် (Andra Pradesh) ပြည်နယ်သည် e-Government လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ ဦးဆုံးဆောင်ရွက် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ရာဒေသတစ်ခုဖြစ်၏။ အင်ဒရာပရာဒက်ရှ်ပြည်နယ်ရှိ အစိုးရဌာနပေါင်း (၇၀) ကျော်တွင် သတင်းနှင့်ပြန်ကြားရေးကိစ္စ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေရသော အရာရှိများ ရှိသည်။ ထိုအရာရှိများထဲမှ သတင်းနှင့်ပြန်ကြားရေး အရာရှိချုပ် (Chief Information Officer-CIO) ၁၀၀-ခန့်ကို (၃)လမှ (၄)လအထိ စနစ်တကျ ခေါ်ယူလေ့ကျင့်ပေးခဲ့သည်။ လေ့ကျင့်မှုစရိတ်အပေါ်၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်လည်း ဝန်မလေးခဲ့ကြ။ ထိုသို့ စနစ်တကျလေ့ကျင့်ပေးမှုကြောင့် အင်ဒရာ ပရာဒက်ရှ်ပြည်နယ်၏ e-Government လုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်သည့်အခါ လေ့ကျင့်မှုရပြီးသား CIO များက ဦးဆောင်မှုအခန်းမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။

နိဂုံး

နိုင်ငံအများစုက e-Government လမ်းကြောင်းပေါ် လျှောက်လှမ်းနေကြပြီဖြစ်ပါသည်။ နောက်ကြောင်းပြန်လှည့်ကာ e-Government လမ်းကြောင်းပေါ်မှ ခွဲထွက်နှုတ်ဆက်သွားသည့် နိုင်ငံဟူ၍ မကြုံဖူးသေးပါ။

e-Government စွမ်းပကားမှာ ကြီးမားကျယ်ပြန့်လှပါသည်။ e-Government အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပြဿနာ များ၊ အခက်အခဲများ၊ ချို့ယွင်းအားနည်းချက်များ အားလုံးကို အချိန်တိုအတွင်း တစ်ပြိုင်နက် ချုပ်ငြိမ်းပပျောက်စေနိုင်သည့် မဟာဩဇာ ပျောက်စေဆေးကြီးလည်း မဟုတ်ပါ။

e-Government လမ်းကြောင်းသည် ပန်းခင်းလမ်းမဟုတ် ကြောင်း နိုင်ငံအားလုံးက လက်ခံကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ဆူး ခင်းလမ်းချည်းလည်း မဟုတ်ပါ။ အားလုံးက **“လမ်းဆက်လျှောက် မယ်”** ဟုကြွေးကြော်နေကြပါသည်။

e-Government လမ်းကြောင်း၏ မဝေးလှသော တစ်နေရာ ၌ ပင်နိမ့်သီးများစွာ ရှိနေကြပါသည်။ ထိုအသီးများသည် ပုံပြင်ထဲ က မြေခွေးပြောသည့် စပျစ်သီးများကဲ့သို့ မချဉ်ပါ။ ပခိုင်းသီးများ ကဲ့သို့ မခါးပါ။ ဆူးများဖြင့်လည်း ဝန်းရံထားပါ။ ဆွတ်ခူးသုံးစွဲ

လိုကြသည့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဝန်ထမ်းများအားလုံးက လွယ်လွယ်ကူကူ မြန်ရေယှက်ရေရှိရှိ ချို့မြန်စွာ သုံးဆောင်နိုင်သော အသီးများသာ ဖြစ်ပါသည်။

e-Government စိုက်ပျိုးပေးသောအပင်များသည် ပဒေသာပင်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ e-Government ၏အသီးများသည် ပဒေသာပင်အသီးများ ဖြစ်ကြပါသည်။ e-Government သည် ဌာနဆိုင်ရာတို့၏ အရုပ်ဆိုးအကျည်းတန်မှုများကို ချုပ်ငြိမ်းပပျောက်စေရန် တွန်းအားပေးပါသည်။ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းတို့၏ မျက်နှာစာ (Face) ကို ပို၍လှပစေပါသည်။ နာမည်ကောင်းဖြင့် ထင်ရှားစေပါသည်။

e-Government လမ်းကြောင်း ချောမွေ့ဖြောင့်ဖြူး အောင်မြင်ပါစေဟု ဆန္ဒပြုပါသည်။

[နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးဂျာနယ် အတွဲ (၆) အမှတ် (၄၆) ၂၂-၄-၂၀၀၄၊
အတွဲ (၆) အမှတ် (၄၇) ၂၉-၄-၂၀၀၄၊ အတွဲ (၆) အမှတ် (၄၈) ၆-၅-၂၀၀၄]

e-Government အတွက် မေးခွန်းတစ်ဆယ်

၁။ မည်သည့်အတွက်ကြောင့် e-Governmentကို လုပ်ရသနည်း။

e-Government သည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၏ လုပ်ပုံကိုင်ပုံကို အသွင်ပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ အသွင်ပြောင်းလဲရာ၌ နည်းပညာ၊ အထူးသဖြင့် သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ (Information and Communication Technology- ICT) သည် လက်နက်တစ်ခုမျှသာဖြစ်၏။

ယခုခေတ်စီးပွားရေးသည် သုတအခြေခံစီးပွားရေး (Knowledge-based economy-KBE) ဖြစ်သည်။ KBE ခေတ်၌ e-Government သည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအတွက် အခွင့်အလမ်းသစ်များကို ရှာဖွေပေးနိုင်စွမ်းရှိသည်။

e-Government ၏ စွမ်းပကားမှာ ကြီးမားကျယ်ပြန့်လှသည်။

နိုင်ငံတကာတွင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံတော်တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးအတွက် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော အရှိန်အဟုန်ကြီးမားသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများ ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထိုသို့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများတွင် အစိုးရဌာနများ၏ လုပ်ပုံကိုင်ပုံပြောင်းလဲမှု ပါသည်။ သတင်းစီမံခန့်ခွဲပုံပြောင်းလဲမှု ပါသည်။ ဌာနတွင်းလုပ်ငန်းများပြောင်းလဲမှု ပါသည်။ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများကို ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် ပုံစံပြောင်းလဲခြင်း ပါသည်။

အထက်ပါ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ငန်းများတွင် e-Government သည် အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်နေဖို့ လိုပါသည်။ ထိုသို့ ပါဝင်ခြင်းမရှိခဲ့လျှင် e-Government က အကုန်အကျခံထားရသောငွေများလည်း ငွေကုန်အကျိုးမရှိ ဖြစ်မည်။ အချိန်ကုန်လှုပ်နှံခြင်းသာ အဖတ်တင်မည်။

မလွယ်ပါ

e- Government သည် လွယ်လွယ်နှင့်မပြီးနိုင်သလိုပေါ့ချောင်ကောင်းလည်း လုပ်၍မရနိုင်ပါ။ e-Government လုပ်မည်ဟု ဝါယမစိုက်ထုတ်ခြင်းမပြုမီ e-Government လမ်းကြောင်း

ကိုမှ တည့်တည့်ကြီး ရွေးလျှောက်ရသည့် အခြေခံအကြောင်းခြင်း ရာများကို နားလည်ထားဖို့လည်း လိုပါသည်။

e-Government သည် စီးပွားရေးတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် လမ်းတို မဟုတ်ပါ။ ဘတ်ဂျက်ချေတာရေးအတွက်လည်း ဖြတ်လမ်း နည်း မဟုတ်ပါ။ အဂတိကင်းစင်သော၊ စွမ်းဆောင်ရည်ရှိသော အစိုးရအဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သောနည်းဖြစ်သည်ဟုလည်း အာမ မခံနိုင်ပါ။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၌ သယံဇာတများသည် ရှားပါး၍ အကန့် အသတ်ဖြင့်သာ ရှိကြပါသည်။ စနစ်တကျ ကြိုတင်စီမံထားခြင်းမရှိ သော e-Government စီမံကိန်းများသည် ကြီးမားသော မဟာအ မှားများနှင့် ရင်ဆိုင်ရတတ်ပါသည်။ အဆိုပါ အမှားများသည် ဘဏ္ဍာရေးအရလည်း ထိခိုက်နစ်နာသလို နိုင်ငံရေးအရလည်း စရိတ်စက ကြီးမားစွာ ပေးဆပ်ရလေ့ရှိတတ်ပါသည်။

နိုင်ငံရေးအရဖြစ်စေ၊ စီးပွားရေးအရဖြစ်စေ၊ လူမှုရေးအရ ဖြစ်စေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတစ်ခု လုပ်လိုပါက ဥပဒေများ ရေးဆွဲပြ ဋ္ဌာန်းရုံ၊ အမိန့်များ၊ ညွှန်ကြားချက်များ ထုတ်ပြန်ရုံမျှနှင့် မဖြစ်နိုင် ပါ။ e-Government သည်လည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတစ်ခု ဖြစ်ပါ သည်။ e-Government လုပ်ရေး၌ ဥပဒေများ၊ အမိန့်များရှိရုံမျှနှင့် မပြည့်စုံနိုင်ပါ။

အစိုးရဌာနဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများ၏ တွေးခေါ်မြော်မြင်ပုံ ပြောင်းရပါမည်။ လုပ်ပုံကိုင်ပုံ၊ ပြုမူဆက်ဆံပုံ ပြောင်းရပါမည်။ ထမင်းရှင်များကို ထမင်းရှင်ဟု သဘောထားဆက်ဆံကြရပါမည်။ အစိုးရဌာနများအကြား သတင်းဖြန့်ဝေမှုယူပုံ ပြောင်းရပါမည်။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသို့ ဆက်ဆံ သည့်ပုံစံ ပြင်ရပါမည်။ ဗိုလ်ကျအနိုင်ကျင့်လိုသည့် အပြုအမူများကို ရှောင်ရှားရပါမည်။

e-Government သည် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၊ အဖွဲ့အစည်းများက ကိုယ့်ဌာနအတွင်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရာ၌ဖြစ်စေ၊ ပြင်ပဌာနအဖွဲ့အစည်းများနှင့်ဆက်ဆံရသည်ဖြစ်စေ နေရာစုံ၊ ထောင့်စုံမှ Reengineering လုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ Reengineering သည် အင်ဂျင်နီယာဘာသာစကား မဟုတ်ပါ။ ခေတ်ပေါ်စီမံခန့်ခွဲမှု ဘာသာစကား ဖြစ်ပါသည်။

အပြောင်းအလဲဟု ဆိုရာ၌ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဌာနဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများအတွင်းမှာ အပြောင်းအလဲရှိသလို အဖွဲ့အစည်း၏အပြင်ဘက်မှာလည်း အပြောင်းအလဲရှိပါသည်။ e-Government သည် အဖွဲ့အစည်းတို့၏အတွင်းဘက်က အပြောင်းအလဲ သာမက အဖွဲ့အစည်းတို့၏အပြင်ဘက်က အပြောင်းအလဲများကို လည်း တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိရပါမည်။

နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် အစိုးရနှင့် အမြဲတစေ ထိတွေ့ဆက်ဆံနေရပါသည်။ ဤသို့ ထိတွေ့

ဆက်ဆံရသောအခြေအနေသည် သတင်းသေများနှင့် ပြည့်နေသောအခြေအနေ မဟုတ်ပါ။ သတင်းရှင်များ (Dynamic Information) ဖြင့် ပြည့်နေသည့်အခြေအနေသာ ဖြစ်၏။

အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများက ကုန်စည်များ နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို တစ်ခါတစ်ရံ အပြင်ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများကလည်း ဝန်ဆောင်မှုပေးနိုင်သည်။ ကုန်စည်ရောင်းချနိုင်သည်။ ဆေး၊ အဝတ်အထည်၊ လူသုံးကုန်ပစ္စည်း၊ လျှပ်စစ်ပစ္စည်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစသည့်လုပ်ငန်းများကို အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများက လည်း ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရောင်းချပေးနိုင်သည်။

ဤအခြေအနေ၌ စားသုံးသူဖောက်သည်များအနေနှင့် ရွေးစရာ၊ ယှဉ်ကြည့်စရာရှိလာသည်။ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်း၏ ကုန်ပစ္စည်းက ပိုကောင်းသနည်း။ အရည်အသွေးမှာ ကောင်းသလား။ ဝန်ဆောင်မှုမှာ ကောင်းသလား။ သို့မဟုတ် နှစ်ခုစလုံးမှာ ကောင်းသလား။ လူထုက ကောင်းသည့်နောက်သို့ လိုက်လိမ့်မည်။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုကသာလျှင် အစိုးရဘက်ကို အလေးသာလိမ့်မည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်း၏ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုကသာလျှင် ပုဂ္ဂလိကဘက်ကို ပြု၍ တိုးကြလိမ့်မည်။

အဆိုပါအခြေအနေတွင် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၊ အဖွဲ့အစည်းများသည် ပတ်ဝန်းကျင်၏စိန်ခေါ်မှုကို ရင်ဆိုင်နိုင်ရန်အတွက်

ညှိနှိုင်းမှုများ၊ အပြောင်းအလဲများကို လုပ်ကြရမည်။ e-Government သည် ယင်းသို့ ညှိနှိုင်းမှုများ၊ အပြောင်းအလဲများအတွက် များစွာအထောက်အကူပြုသည်။ e-Government သည် အဆိုပါ ညှိနှိုင်းမှုများ၊ အပြောင်းအလဲများအဆင်ပြေစေရန် အကူအညီပေး သည့် လက်နက်ကိရိယာ(Tool)တစ်ခု ဖြစ်သည်။

သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ e- (ICT) နှင့် e-Government သည် အစိုးရအဖွဲ့၏ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တည်ဆောက်ရေးအစီအစဉ်တွင် အစိတ် အပိုင်းများ(Elements)အဖြစ် ပါဝင်သင့်၏။ ဤနေရာတွင် သတိ ပြုစရာအချက်တစ်ခုကို တင်ပြလိုပါသည်။

အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ရုံးများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများတွင် ကွန် ပျူတာများ၊ ကွန်ပျူတာမိုဒမ်(Modem)များ တပ်ဆင်ခြင်းသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း မဟုတ်ပါ။ ကွန်ပျူတာများ၊ မိုဒမ်များ ရှိလာရုံ မျှနှင့် အစိုးရဌာနများ၏လုပ်ပုံကိုင်ပုံများ ပိုမိုကောင်းမွန်လာလိမ့် မည်ဟု မည်သူမျှ အာမခံချက် မပေးနိုင်ပါ။ ထိုနည်းတူစွာ သမားရိုး ကျလုပ်ထုံးလုပ်နည်း(Procedures)များနှင့် လုပ်ကိုင်ပုံနည်းစနစ် များ(Practices)အပေါ်အခြေခံ၍ ကွန်ပျူတာများတပ်ဆင် ဆောင်ရွက်ပါကလည်း ဌာနဆိုင်ရာများ၏ဆောင်ရွက်ချက် ပို ကောင်းလာနိုင်သည်ဟု ကံသေကံမ ပြော၍မရနိုင်ပါ။

ခေတ်စနစ်နှင့်ဆီလျော်ညီညွတ်မှု မရှိတော့သည့် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို ပို၍ထိရောက်အောင်လုပ်ခြင်းသည် ရံဖန်ရံခါ၌ ကျားသေကိုအသက်သွင်းသလိုဖြစ်၍ ဒုက္ခပေးတတ်ပါသည်။ ကုန် ထုတ်စွမ်းအားတိုးမြှင့်မှုကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။

ကွန်ပျူတာပညာ တိုးတက်ရေးတစ်ခုတည်းကို အာရုံစိုက် ဇောင်းပေးနေပါကလည်း အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအနေနှင့် ဖောက် သည်ဦးစားပေးရေးလမ်းကြောင်း၊ ဝန်ဆောင်မှုပိုမိုကောင်းမွန်ရေး လမ်းကြောင်းများ ပပျောက်သွားမှာ စိုးရိမ်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၏ ရည်မှန်းချက်များ ပီပီပြင်ပြင်၊ ပေါက်ပေါက် မြောက်မြောက် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင် ရာ နည်းပညာများကို ကောင်းမွန်စွာ ကိုင်တွယ်အသုံးချရေးသည် ခေတ်ကာလ၏ တောင်းဆိုချက် ဖြစ်လာပါသည်။

နည်းပညာအသစ်အဆန်းသည် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ ပြည့်မီအောင် ဆောက်ရွက်ရေး၌ အ ထောက်အကူပြုရမည့်အရာ(Means)သာ ဖြစ်ပါသည်။

e-Government ဟု ဆိုလိုက်လျှင်အများစုက ' e ' အပိုင်းကို သာ အာရုံစိုက်ကြလေ့ရှိသည်။ e-Government သည် ICT ကို အသုံးပြုသည်။ သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်း ပညာကို အသုံးပြုသည်။ ရေရှည်၌ ' e ' အပိုင်းထက် ' I ' အပိုင်းကို ပို၍ ဂရုစိုက်လာရန် ပညာရှင်တို့က အကြံပြုကြသည်။

ဤနေရာတွင် ' I ' သည် Information ကို ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် e-Government မှသည် I-Government သို့ တက်လှမ်းကြရမည်။ ဉာဏ်ရည်အဆင့်မြင့်မားသော အစိုးရအဖွဲ့၊ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများဖြစ်အောင် ကြိုးစားကြရမည်။ သတင်းအချက်အလက်များ လျှံနေသော အစိုးရအဖွဲ့၊ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ(Intelligent Government)ဖြစ်အောင်ကြိုးစားကြရမည်။ ထိုအခါ၌ အေးချမ်းသာယာ၍ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ် တည်ဆောက်ရေးခရီးသည် ပို၍လျင်မြန်တွင်ကျယ်လာလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

၂။ ရေရှည်မျှော်မှန်းချက်အမြင် ကောင်းဖို့လိုပါသည်။

မည်သည့်လုပ်ငန်းကိုလုပ်သည်ဖြစ်စေ လုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ရေရှည်ဆန္ဒ၊ ဖြစ်စေချင်သောအမြင် (Vision)ရှိဖို့ လိုပါသည်။ Vision ဆိုသည်ကို အင်္ဂလိပ်လို အောက်ပါအတိုင်း အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုထားကြောင်း တွေ့ရသည်။

- Vision- (n) 1. Power of seeing or imagining, looking ahead.
- 2. The ability to see.
- 3. an imagined mental image of something.

e-Government လုပ်မည်ဆိုလျှင် vision ပြတ်သားဖို့ လိုသည်။ e-Government ဆိုသည်မှာ အဓိပ္ပာယ်များစွာ ရှိသည်။ ကွဲပြားခြားနားသော အရာများစွာကိုလည်း ရည်ညွှန်းသည်။ e-Government ဆိုင်ရာ စီမံကိန်းများသည် ပုံစံမျိုးစုံ ရှိနိုင်သလို အရွယ်အစားမျိုးစုံလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။

e-Government လုပ်ငန်းများအား အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် နိုင်ငံအများစု၌ e-Government ဆိုင်ရာ ပန်းတိုင်များကို အောက်ပါအတိုင်း ရွေးချယ်ချမှတ်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရ ပါသည်။

- (က) နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများသို့ ဖြန့်ဖြူးဝေငှပေးသည့် ဝန်ဆောင်မှုအဆင့် ပိုမိုမြင့်မားလာစေရန်
- (ခ) အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကုန်ထုတ်စွမ်းအား(Productivity)နှင့် စွမ်းဆောင်ရည်(Efficiency)ပိုမို မြင့်မားလာစေရန်
- (ဂ) တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု လက်တံ ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာစေရန်
- (ဃ) စီးပွားရေးအရ ဦးစားပေးရန် လိုအပ်သည့်ကဏ္ဍများ ပိုမိုတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်
- (င) နောက်ကျကျန်ရစ်ခဲ့သည့် နေရာဒေသများရှိ နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားတို့၏ဘဝအရည်အသွေး ပိုမိုမြင့်မားလာစေရန်
- (စ) အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၏စီမံခန့်ခွဲမှုယန္တရား ပိုမို ထိရောက်လာစေရေးနှင့် ပြည်သူလူထု၏ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပိုမိုရရှိလာစေရန်

ပန်းတိုင်(Goal)တိုင်း၌ ရည်မှန်းချက်(Objective) ကိုယ်စီ ရှိနိုင်ပါသည်။ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ e-Government ဆိုင်ရာအမြင်သည် အဆိုပါလူ့အဖွဲ့အစည်းက အဓိက အလေးထား ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ချမှတ်ထားရမည့် ရေရှည်မျှော်မှန်းသည့်အမြင်မျိုး ဖြစ်ဖို့လိုပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း၏အမြင်ကျယ်ခြင်း၊ ကျဉ်းခြင်းသည် ယင်းအဖွဲ့အစည်း က ရင်ဆိုင်နေရသောအခြေအနေနှင့် ဖြစ်ချင်၊ ရောက်ချင်၊ အောင်မြင်ချင်သော ဆန္ဒများအပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံတစ်ခုအနေနှင့် ပြည်သူပြည်သားများ အပေါ် ပိုမို၍တာဝန်ခံယူရဲသောအစိုးရ(Accountable Government)မျိုးဖြစ်ပေါ်လာရေးကို ဦးစွာအလေးထားဆောင်ရွက် လိုပါက e-Government လုပ်ငန်းအနေနှင့် လုပ်ရန်လိုသည့် နယ် (Area) မှာ တရားရေးမဏ္ဍိုင်ခိုင်မာတည့်မတ်အောင် ဆောင်ရွက် ရေးနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုပျောက်ရေးတို့ ဖြစ်လာတတ်ပါသည်။

အကယ်၍ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် ဒေသအတွင်းစီးပွား ရေးအရ ဗဟိုချက်မတစ်ခုဖြစ်လာစေရန် မျှော်မှန်းထားပါက ထို နိုင်ငံ၏ e-Government ဆိုင်ရာ ရေရှည်အမြင်မှာ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို Online ဖြင့် လွယ်လွယ်ကူ ကူ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရအောင် စီစဉ်ပေးရပါမည်။ ဤကဲ့သို့သော အခြေအနေတွင် အရင်းမြှုပ်နှံမှုအခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုပေါ်ထွန်း

လာစေရေး၊ အခွန်အကောက်စနစ် ပိုမိုရှင်းလင်းလွယ်ကူလာစေ
ရေးတို့သည် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ ဖြစ်လာနိုင်ပေသည်။

e-Government လုပ်ရုံမျှနှင့် အစိုးရပိုင်း၏ရှိရှိသမျှ စရိတ်
အားလုံးကို လျှော့ချနိုင်လိမ့်မည်ဟု မည်သူကမျှ အာမ မခံနိုင်ပါ။
သို့သော် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ
(Business) တို့က ကျခံရန်ရှိသည့် စရိတ်များသက်သာလာမည်မှာ
ဧကန်အမှန် ဖြစ်၏။

e-Government နှင့်ပတ်သက်၍ သတိထားရန်လိုသည့်
အချက်တစ်ခုကိုလည်း ထောက်ပြလိုပါသည်။ ထိုအချက်မှာ e-
Government ဆိုင်ရာ ရေရှည်အမြင်သည် အားလုံးက မျှဝေခံစား
ထားသောအမြင်(Shared vision)ဖြစ်ရန်လိုအပ်သည်ဟူသော
အချက်ဖြစ်၏။ အမြင်ချင်းတူမှု လုပ်ငန်းစဉ်(Mission)ချင်း တူ
မည်။ လုပ်ငန်းစဉ်ချင်းတူမှု လုပ်ရပ်(Action)ချင်းတူနိုင်မည်။
လုပ်ရပ်ချင်းတူသည့်အခါ ခံစားချက်(Passion)ချင်းလည်း တူနိုင်
ပါသည်။

အမြင်(Vision) လုပ်ငန်းစဉ်(Mission) လုပ်ရပ်(Ac-
tion) ခံစားချက်(Passion)ဟူသော ဖြစ်စဉ်သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု
ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်နေဖို့လိုသည်။ ကွင်းဆက်ပြတ်သွားလျှင် ရေ
ရှည်၌ ဖြစ်စေချင်သည့်အမြင် ပျောက်သွားနိုင်သည်။ ရေသာများ၍
ငါးမတွေ့သည့် e-Government လုပ်ငန်းကြီး ဖြစ်သွားနိုင်သည်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုတွင် နိုင်ငံသားများက အစိုးရအပေါ် အယုံအကြည်နည်းကြသည်။ အယုံအကြည်နည်းရသည့် အကြောင်းရင်းမှာ အဂတိလိုက်စားမှု များပြားခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအရ တည်ငြိမ်မှု မရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ e-Government ၏လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်ထိရောက်လိုပါက သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများအပေါ် နိုင်ငံသားများဘက်က ယုံကြည်မှု ပိုမိုရှိလာအောင် လုပ်ပြပေးဖို့ လိုပါသည်။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအပေါ် လူထုက ယုံကြည်မှုမရှိခဲ့လျှင် e-Government လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်ရေး အလှမ်းဝေးတတ်ပါသည်။

e-Government ၏ ရေရှည်ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မျှော်ခေါ်ကြည့်သည့်အမြင်သည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများကိုဗဟိုပြု(Citizen-centered)ဖြစ်ရပါမည်။ e-Government သည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၏ အမှန်တကယ်လိုအပ်ချက်(Needs)များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရေးနှင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၏လူနေမှုဘဝ အဆင့်အတန်းမြင့်မားရေးကို ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်စွမ်းရှိရပါမည်။

တစ်နည်းဆိုရလျှင် e-Government သည် ဖောက်သည်များကို ဦးစားပေးရပါမည်။ ဝန်ဆောင်မှုများကို ကောင်းသည်ထက် ကောင်းအောင် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်စွမ်းရှိဖို့ လိုပါသည်။ (Customer driven & service-oriented)

အချို့သော e-Government ဆိုင်ရာပရိုဂျက်များအနေနှင့် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၏လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းလုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုယန္တရား ပိုမိုလွယ်ကူအဆင်ပြေအောင် လုပ်ပေးနိုင်ခြင်းအပေါ် ယုံမှားသံသယဖြစ်ဖွယ်မရှိသော်လည်း အန္တိမအဆုံးသတ်ရည်ရွယ်ချက်မှာ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများအား ပို၍အဆင့်မြင့်သော၊ ပို၍ကောင်းမွန်သော ဝန်ဆောင်မှုပေးရေးသာ ဖြစ်သင့်ပေသည်။

အီဂျစ်ဥပမာ

အီဂျစ်နိုင်ငံ၏ e-Government ဆိုင်ရာအမြင်တွင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများတို့အကြား ဆက်ဆံရေးပုံစံသစ်ကို ပြန်လည်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် အီဂျစ်အစိုးရ၏ လုပ်ငန်းများအား လူထုက ပို၍သိသာမြင်သာအောင် ဦးတည်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဥပမာ- မွေးဖွားမှုမှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ မွေးစာရင်းသက်သေခံလက်မှတ် ရယူခြင်း၊ သေဆုံးကြောင်း သက်သေခံလက်မှတ်ရယူခြင်း အစရှိသည့်ကိစ္စရပ်များကို တယ်လီဖုန်း အရေးပေါ်လိုင်း(hot line)တစ်လိုင်းထားပေးကာ လွယ်လင့်တကူ အဆင်ပြေပြေဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ထို့အပြင် အင်တာနက်မှတစ်ဆင့်လည်း အဆိုပါကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

ဤနည်းအားဖြင့် အီဂျစ်နိုင်ငံသည် e-Government လုပ်ငန်းရပ်များတွင် လူထု၏အင်အားကို စည်းရုံးသိမ်းသွင်းနိုင်ခဲ့သလို သမားရိုးကျ မီးစင်ကြည့်ကလေးရှိသည့် ဝန်ထမ်းဆိုင်ရာ အလေ့အထများကိုလည်း ဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့သည်။

အဂတိ လိုက်စားမှု

e-Government လုပ်လျှင် အဂတိလိုက်စားမှု၊ လာဘ်ပေး လာဘ်ယူမှု လုံးဝပပျောက်သွားမည်လားဟု မေးလေ့ရှိကြ၏။ e-Government သည် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၏လုပ်ငန်းများကို လူထုနှင့်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများက ပို၍သိသာမြင်သာအောင် လုပ်ပေးခြင်းဖြစ်၏။ ထို့အပြင် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများက လူထုနှင့်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအပေါ် တာဝန်ရှိရှိ၊ သစ္စာရှိရှိ၊ တာဝန်ရဲရဲယူနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း ဖြစ်၏။

e-Government သည် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ ၏ဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုလည်း စနစ်တကျရှိစေရန် အားထုတ်၏။ ထို့ကြောင့် မည်ကဲ့သို့သောအခြေအနေမျိုးတွင် မည်ကဲ့သို့သောဖြစ်ရပ်မျိုး ပေါ်ပေါက်လာနိုင်မည်ကို ကြိုတင်မှန်းဆရန် လွယ်ကူ၏။

ထို့ကြောင့် e-Government သည် အစိုးရရုံး၊ ဌာနဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၏လုပ်ငန်းရပ်များကို ပို၍ ထင်သာမြင်သာ ဖြစ်စေသည်။ တာဝန်ခံယူမှု ပိုရှိစေသည်။ ကြိုတင်ခန့်မှန်းရ လွယ်ကူစေသည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် e-Government သည် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုတို့ကို တိုက်ဖျက်ရန်အတွက် လက်နက်ကောင်းတစ်ခုကို ကမ်းလှမ်းဖော်ထုတ်ပေးသည်။ အဆိုပါ

လက်နက်ကို ထိရောက်စွာ အသုံးပြုနိုင်ခြင်း ရှိ-မရှိ ဟူသောအချက် မှာ အသုံးပြုသူအပေါ်၌ များစွာမူတည်၏။

မက္ကဆီကို ဥပမာ

ဤတွင် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၏ e-Procurement အစီအစဉ် အကြောင်းကို အကျဉ်းမျှ တင်ပြလိုပါသည်။ မက္ကဆီကိုအစိုးရသည် ဌာနဆိုင်ရာများ၏ ပစ္စည်းဝယ်ယူမှုအစီအစဉ်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အလိုအလျောက်အော်တိုမက်တစ်စနစ်ဖြစ်အောင် e-Government လုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့် လုပ်လိုက်သည်။ တင်ဒါခေါ်ခြင်း၊ ပစ္စည်းဝယ်ယူခြင်းလုပ်ငန်းကို Online သုံး၍ ကြော်ငြာသည်။ တိတ်တိတ်ကလေး လက်သင့်ရာခေါ်၍ တင်ဒါချပေးပုံမျိုး မဟုတ်။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာပိုင်းက မည်သည့်ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူလိုသည်ကို Online မှ ကြော်ငြာသည်။ Online မှပြန်၍ တင်ဒါတင်သွင်းမှုများကို လက်ခံပေးသည်။

ထို့ကြောင့် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံရှိ လူထုနှင့်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် အစိုးရဌာနများဘက်က မည်သည့်အရာများ လိုအပ်နေသည်၊ မည်သည့်အရာများကို မည်သည့်ကုမ္ပဏီအဖွဲ့အစည်းများက မည်သည့်ဈေးနှုန်းဖြင့် ပေးသွင်းနေသည် စသည့်အချက်များအား လွယ်လင့်တကူ သိနိုင်သည်။

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံရှိ အစိုးရဌာနများအနေဖြင့် တင်ဒါပစ္စည်းဝယ်ယူလိုကြောင်း ကြော်ငြာသည့် Online ကြော်ငြာပေါင်း နေ့စဉ်

၆၀၀၀ ကျော်ရှိနေပြီး အစိုးရဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများသို့ တင်ဒါပစ္စည်းပေးသွင်းနေသည့်အဖွဲ့အစည်းပေါင်းမှာလည်း ၂၀,၀၀၀ ကျော်မျှ ရှိကြောင်းသိရ၏။ e-Procurement လုပ်ငန်းတွင် မက္ကဆီကို၏လုပ်ရပ်သည် အောင်မြင်မှုရှိခဲ့သဖြင့် လေ့လာဖွယ်ရာနိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ် စံပြုကြ၏။

မည်သို့ဆိုစေ e-Government သည် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုတို့ကို လုံးဝ ချုပ်ငြိမ်းပပျောက်စေရမည်ဟု အာမခံမရှိ မခံနိုင်ပါ။ e-Government သည် ICT နည်းပညာကို အသုံးပြုရသော လုပ်ငန်းကြီးတစ်ခုဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် နည်းပညာကို ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်သော ဌာနဆိုင်ရာ အမှုထမ်း၊ အရာထမ်းများအနေနှင့် e-Government ကိုလုပ်ရင်း အဂတိလိုက်စားရန် ရွှေ့လမ်း၊ ငွေလမ်းများ၊ အခွင့်အရေးသစ်များကို တွေ့သွားနိုင်၏။

နည်းပညာကြောင့် လာဘ်စားဖို့ လွယ်ကူကာ အဂတိ လိုက်စားရန်အခွင့်အရေးသစ်များ ပိုရရှိလာမည်ဟုဆိုလျှင် e-Government သည် မျိုးဆက်ဟောင်းတို့၏ မကောင်းသောလာဘ်စားမှုအမွေဆိုးကို ငယ်ရွယ်နုပျိုသော မျိုးဆက်သစ်ပညာရှင်များလက် သို့တစ်ဆင့်လွှဲပြောင်းပေးသလိုသာ ဖြစ်ချေမည်။

ထို့ကြောင့် e-Government လုပ်ပြီဆိုလျှင် မည်သည့်အရာကို ဦးစားပေးလုပ်မည်နည်းဆိုသောအချက်ကို ရေရှည်မျှော်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ချကတည်းက ပြတ်ပြတ်သားသားရှိထားဖို့ လို၏။

အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်မှုမှာလား၊ မတိုက်ဖျက်ဘဲ သည်အတိုင်း ထားမလား ဆိုသည်ကို သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းက အဖြေရှိဖို့ လို၏။

လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုနှင့် အဂတိလိုက်စားမှု အခြေအနေ ဆိုးရွားနေသောနိုင်ငံများ၊ အဖွဲ့အစည်းများတွင် e-Government လုပ်ငန်းကိုလုပ်ရင်း အမွေခံပတ်ဝန်းကျင်ဆိုးမှ အမွေခံပတ်ဝန်း ကျင်ကောင်းသို့ ပြောင်းလဲပေးရန် ဖန်တီးလေ့ရှိကြ၏။ ဤသို့ ဖန် တီးရာ၌ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများကချည်း လုပ်လို့မရ။ လူထုက ပူးပေါင်းပါဝင်ဖို့ လိုလာ၏။ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် လာဘ်စားမှုကို လူထုကဖော်ထုတ်ပေးမှသာ အမွေဆိုးတွေ ပပျောက်မည်ဖြစ်၏။

၃။ အဆင်သင့် ဖြစ်ပြီလား။ (e-Government Readiness)

နိုင်ငံတိုင်း၊ အဖွဲ့အစည်းတိုင်း၌ လိုအပ်ချက်ကိုယ်စီ ရှိကြသည်။ ဦးစားပေးမှုအစီအစဉ် သီးခြားစီရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတစ်ခု၏ e-Government ဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်သည် အခြား နိုင်ငံတစ်ခု၏ e-Government ဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်နှင့် ထပ်တူ ထပ်မျှ မကျနိုင်၊ တူလည်း မတူညီနိုင်။ ဤသို့သော အခြေအနေတွင် နိုင်ငံအသီးသီး၏ e-Government ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် အဆင်သင့် ဖြစ်မှု-မဖြစ်မှုသည်လည်း ကွဲပြားခြားနားမှုများ ရှိလာနိုင်သည်။

နိုင်ငံတိုင်း၊ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာတိုင်း၏ e-Government ဆိုင်ရာ အဆင်သင့် ဖြစ်မှု-မဖြစ်မှု ဟူသောအချက်သည်-

- (၁) သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၊ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရရုံးအဖွဲ့အစည်းနှင့် ဌာနဆိုင်ရာများက မည်သည့်ကဏ္ဍကို ဦးစားပေးသည်။
- (၂) မည်သည့်ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ ထားရှိထားသည်။
- (၃) မည်သည့်အချိန်၌ မည်သည့်သယံဇာတအင်အားစုများ (Resources)ရှိနေသည် ဟူသော အချက်များပေါ်တွင် မူတည်၏။

e-Government အတွက် အဆင်သင့်ဖြစ်ခြင်း-မဖြစ်ခြင်း ဟူသောအချက်သည် အစိုးရရုံးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများ နှင့်သာ သက်ဆိုင်သောကိစ္စသက်သက် မဟုတ်ပါ။ အစိုးရဌာန ဆိုင်ရာများအပိုင်းကလည်း ၎င်းတို့အဖွဲ့အစည်းများ တည်ဆောက် ထားသို့မဟုတ်၊ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်အခြေအနေ၊ ဘတ်ဂျက် အခြေအနေ၊ ဌာနဆိုင်ရာများအတွင်း အချင်းချင်း သတင်းစီးဆင်း မှုပုံစံ စသည်တို့ကို ပြန်လည်စစ်ဆေး အကဲဖြတ်ဖို့ လိုပါသည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံနှင့် လူ့ဘောင်အဖွဲ့ အစည်းအတွင်းရှိ ကျောထောက်နောက်ခံ အဆောက်အအုံပုံစံ (National Infrastructure)၊ စီးပွားရေးအင်အားတောင့်တင်းမှု အခြေအနေ၊ ပညာရေးအခြေခံ၊ သတင်းနှင့်ပြန်ကြားရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ၊ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးကဏ္ဍများ၏တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု စသည့် အချက်များကလည်း e-Government အဆင်သင့်ဖြစ်-မဖြစ်ကို သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးနိုင်ပါသည်။

e-Government အတွက် အဆင်သင့်ဖြစ်ခြင်း-မဖြစ်ခြင်း ဟူသောအချက်သည် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံ၊ သက်ဆိုင်ရာဌာနအဖွဲ့ အစည်း၏ လုပ်ကိုင်လိုစိတ်ပြင်းပြမှုအပေါ် များစွာမူတည်၏။ ဤ တွင် နိုင်ငံရေးအရ e-Government ကို လုပ်မည်ဟု မဖြစ်မနေ သန့်ဋ္ဌာန်ချမှတ်ထားမှုသည်လည်း အရေးကြီးသောအချက်တစ် ချက် ဖြစ်၏။ အောက်ခြေဝန်ထမ်းပိုင်းက e-Government ကို လုပ်လိုစိတ် မည်မျှပင် ပြင်းထန်ပါစေ၊ တာဝန်ရှိသူတို့က e-Gov-

ernment ကို စိတ်ဝင်စားမှု မရှိခဲ့လျှင် e-Government လုပ်ငန်းများ မအောင်မြင်နိုင်။ ထို့ကြောင့် e-Government အတွက် အဆင်သင့်ဖြစ်မှုသည် နိုင်ငံရေးအရ လုပ်လိုစိတ်(Political will)ရှိ-မရှိ ပေါ်၌ သနွေတည်၏။

အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၏ သတင်းနှင့်ပြန်ကြားရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ(Information Policy)သည်လည်း e-Government အတွက် အဆင်သင့်ဖြစ်မှု-မဖြစ်မှုကို သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်း၏။ အစိုးရရုံး၊ ဌာနဆိုင်ရာများက ၎င်းတို့၏သတင်းများကို နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသို့ မျှဝေပေးလိုစိတ်ရှိက အဆင်သင့်ဖြစ်မှု အတိုင်းအဆ ပိုများ၏။ သတင်းမျှဝေပေးလိုစိတ် မရှိက အဆင်သင့်ဖြစ်မှု အားနည်း၏။

e-Government အတွက် အဆင်သင့်ဖြစ်-မဖြစ်ကို ချိန်ထိုးရာ၌ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်လိုအပ်သော အခြားအချက်အလက်များလည်း ရှိသေးသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- (က) ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ကျောထောက်နောက်ခံအဆောက်အအုံ
- (ခ) အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအတွင်း သတင်း၊ အချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာအသုံးပြုမှု အခြေအနေ

(ဂ) အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအတွင်း လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးမှု

(ဃ) လက်ငင်းနှင့် နောင်အနာဂတ်ကာလ ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှု

(င) e-business ပတ်ဝန်းကျင်ဖြစ်ထွန်းမှု

(စ) အစိုးရ၊ ဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများက e-Government ဟူသောအပြောင်းအလဲကို လက်ခံနိုင်မှု

စသည်တို့ ဖြစ်၏။

၄။ သန္နိဋ္ဌာန်ရှိဖို့ လိုပါသည်။

e-Government ပရိုဂျက်များအား အကောင်အထည်ဖော် နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံရေးအရ မဖြစ်မနေလုပ်လိုစိတ်၊ သန္နိဋ္ဌာန် ရှိဖို့ လိုပါသည်။ အောင်မြင်မှုရခဲ့သော e-Government ပရိုဂျက် တိုင်း၏နောက်ကွယ်၌ အီး-ခေါင်းဆောင်များ(e-Leaders)ရှိနေ ကြပါသည်။ ထို e-ခေါင်းဆောင်များသည် “e” ခရီးများ၊ “e” လမ်း ကြောင်းများ၏ ခလုတ်ကန်သင်းများ၊ မှန်တိုင်းများကို ရဲဝံ့စွာ ဖြတ် ကျော် စွန့်စားရဲသူများ ဖြစ်ကြသည်။ e-ခေါင်းဆောင်များသည် e-ခရီးလမ်း သာယာဖြောင့်ဖြူးရေးအတွက် ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေပေး ရန် ဝန်မလေးကြ။ အချိန်ပေးလုပ်ရန်လည်း လက်မတွန့်ကြ။ e-Gov- ernment အတွက် ထာဝရရှေ့နေများလည်းဖြစ်သလို လိုအပ် ပါက စွန့်စားလုပ်ဆောင်ရဲသူများလည်း ဖြစ်၏။

အာဖရိက၏ အမှား

အာဖရိကနိုင်ငံတစ်ခုတွင် ပညာရှင်များ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ တတ်သိပညာရှင်များ စုပေါင်း၍ နိုင်ငံ၏ ICT ဆိုင်ရာမူဝါဒနှင့် e-Government လုပ်ငန်းများအပေါ် ထောက်ခံ အကြံပြုထားသည့် တင်ပြချက်စာတမ်းတစ်စောင်ကို (၁၅) မျက်နှာ

ခန့်ပြုစုပြီး တာဝန်ရှိသူ ဝန်ကြီးထံ တင်ပြထားခဲ့ကြသည်။ ထိုဝန်ကြီးက ICT မူဝါဒအပေါ်၌လည်း စိတ်မဝင်စားသလို e-Government ပရိုဂျက်အပေါ်၌လည်း ဂရုစိုက်ခြင်းမရှိ။ ထို့ကြောင့် အာဖရိကတိုက်ရှိ ယင်းနိုင်ငံ၌ e-Government ပရိုဂျက်ကို အကောင်အထည် မဖော်ဖြစ်ခဲ့။ ICT မူဝါဒချမှတ်မှုအပိုင်း၌လည်း နှောင့်နှေးခဲ့သဖြင့် ထိုနိုင်ငံ၏ ICT တိုးတက်မှုသည် ပရမ်းပတာ ဖြစ်ခဲ့ရ၏။

ဆန့်ကျင်မှုများ

e-Government လမ်းခရီးသည် ပန်းခင်းသောလမ်း မဟုတ်ပါ။ အစိုးရရုံး၊ ဌာနဆိုင်ရာများ၏ e-Government အစီအစဉ်အများစုသည် စိန်ခေါ်ချက်များစွာကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ (ICT) တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာအောင် လုပ်ရသည်မှာ အခက်အခဲများစွာ၊ စိန်ခေါ်ချက်များစွာ၊ ဆန့်ကျင်မှုများစွာကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါသည်။

e-Government သည် သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ(ICT)ကို အသုံးပြုရပါသည်။ ထို့ကြောင့် e-Government သည်လည်း အခက်အခဲများစွာ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်များစွာ၊ စိန်ခေါ်ချက်များစွာကို မလွဲမသွေရင်ဆိုင်ရမည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုများ၊ မှားယွင်းချွတ်ချော်မှုများကလည်း စောင့်ကြိုနေမည်သာဖြစ်၏။

ယနေ့ကမ္ဘာသည် အရှိန်အဟုန်နှင့်ပြောင်းလဲနေသော ကမ္ဘာ ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ပြောင်းလဲမှုများအနက် ICT အပြောင်းအလဲသည် အရှိန်အဟုန်အကြီးမားဆုံး ဖြစ်၏။ e-Government လုပ်မည်ဟု စိတ်ကူးချိန်ကရှိနေသည့် ICT နည်းပညာသည် e-Government အကောင်အထည်ဖော်သည့်အချိန်၌ ခေတ်နောက်ကျကျန်ရစ်ခဲ့ သည့် နည်းပညာဖြစ်သွားနိုင်၏။ ထိုနည်းတူစွာ e-Government အကောင်အထည်ဖော်သည့်အချိန်၌ အသုံးပြုသည့် ICT နည်း ပညာသည် နှစ်ကာလအနည်းငယ် ကြာသည့်အခါ အသုံးဝင်မှု အနည်းငယ်သာရှိတော့မည့် နည်းပညာမျိုး ဖြစ်သွားနိုင်၏။

e-Government သည် အစိုးရရုံး၊ ဌာနဆိုင်ရာများ၏ လုပ် ငန်းများအားလုံးကို ထင်သာမြင်သာအောင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖြစ်အောင် လုပ်ပေးသည်။ သို့သော် အစိုးရရုံး၊ အဖွဲ့အစည်း၊ ဌာန ဆိုင်ရာများ၌ ထင်သာမြင်သာဖြစ်မှုကို မကြိုက်သူများ၊ ရှင်းရှင်း လင်းလင်းဖြစ်မှုကိုမကြိုက်သူများ ရှိနိုင်သည်။ ထိုသူများက လူတွေ သိမှားကို ကြောက်သည်။ တိတ်တိတ်ကလေးကြိတ်၍ ရိုက်စားလုပ် ချင်သည်။ ထိုသူများအတွက် e-Government ဆိုသောအရာသည် ပွင့်နေသောလက်လှည့်စားများကို ပိတ်သွားစေသော အရာ သာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သူတို့က e-Government ကို မကြိုက်။ ရလျှင်ရသလို လုပ်နေကြသူများက ရပေါက်များပိတ်သွားမှားကို ကြောက်သည့်အခါ e-Government ဆိုသည့်အသံ ကြားကတည်း က ချဉ်နေမိသည်။ ထိုအခါ e-Government အား ဆန့်ကျင်မည့်

ယန္တရားတစ်ခုသည် အဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ အော်တိုမတ်တစ် ရောက် ရှိဖွဲ့စည်းပြီး ဖြစ်နေတတ်၏။

e-Government လုပ်သည့်အခါ ရရှိလာမည့်အကျိုးစီးပွား များ ရှိသည်။ ပေးဆပ်ရမည့်စရိတ်စကများ ရှိသည်။ ရရှိမည့်အ ကျိုးကျေးဇူးက ပေးဆပ်ရမည့်စရိတ်စကထက် သာလွန်သည်ဟုဆို လျှင် e-Government ပရိုဂျက်ကို ရွေးချယ်ရန်လို၏။ ဤနေရာတွင် e-ခေါင်းဆောင်တို့၏ယုံကြည်မှုက များစွာ အထောက်အကူပြု သည်။ အကျိုးအမြတ်နှင့် စရိတ်စကကို ယှဉ်ပြီးချိန်ထိုးကြည့်မည့်သူ များမှာလည်း e- ခေါင်းဆောင်များသာ ဖြစ်ပါသည်။

ကောက်ရိုးမီး မဟုတ်ပါ။

e-Government သည် ကောက်ရိုးမီးမဟုတ်ပါ။ စဉ်ဆက် မပြတ် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးကြီးပွားတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် e-Government ကို မဖြစ်မနေ အ ကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လိုစိတ်သည် အရေးကြီးပါသည်။ ဤစိတ်၊ ဤသန္နိဋ္ဌာန်သည် ဒိုင်းနမစ်စွမ်းအား ရှိပါသည်။ အရှိန် အဟုန်ကြီးမားသော အပြောင်းအလဲများကို ဖြစ်ပေါ်နိုင်စွမ်းရှိပါ သည်။

e-Government ပရိုဂျက်တစ်ခုကို အောင်အောင်မြင်မြင် ဝင့်ဝင့်ကြွားကြွား ဂုဏ်ယူစွာ ဖန်တီးတင်ဆက် အကောင်အထည် ဖော်ပေးနိုင်ခြင်းသည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများနှင့် အစိုးရရုံး၊ အဖွဲ့အ

စည်း၊ ဌာနဆိုင်ရာတို့အကြား ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုကို ပိုမိုခိုင်မြဲစေပါသည်။ မေတ္တာပေါင်းကူးတံတားများကို တည်ဆောက်ပေးရာ ရောက်ပါသည်။ e-Government လုပ်ငန်းများကို လူထုက ပို၍ တောင်းဆိုလာစေပါသည်။

နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများက e-Government ကို ပို၍လိုလားနှစ်ခြိုက်စွာ တောင်းဆိုအသုံးပြုကြသည့်အခါ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရ၊ ရုံး၊ အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဌာနဆိုင်ရာတို့ကြား၌လည်း e-Government ကို တကယ်မဖြစ် ဖြစ်အောင် လုပ်ချင်ကိုင်ချင်စိတ်များ ပို၍ ရှင်သန်အားကောင်းလာမည် ဖြစ်၏။

အိန္ဒိယအတွေ့အကြုံ

အိန္ဒိယနိုင်ငံ အင်ဒရာပရာဒက်ရှ်ပြည်နယ်၏ဝန်ကြီးချုပ် သည် လွန်ခဲ့သော (၈)နှစ်တာကာလအတွင်းက ၎င်း၏ပြည်နယ် တွင် e-Government ကိစ္စများ၊ ICT ကိစ္စများကို အထူးအလေးပေးဆောင်ရွက်ခဲ့သူ ဖြစ်၏။

ဝန်ကြီးချုပ်၏နေ့စဉ်လုပ်ငန်းတာဝန်များအနက် ICT ကိစ္စ e-Government အတွက် တစ်နေ့လျှင်အနည်းဆုံး တစ်နာရီအချိန်ပေး၍ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း တိုင်ပင်ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်က ဤသို့ စဉ်ဆက်မပြတ် ဂရုစိုက်မှုသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ အင်ဒရာပရာဒက်ရှ်ပြည်နယ်၏ ICT ကဏ္ဍတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အထောက်အကူပြုခဲ့ရုံမျှမက ပြည်နယ်တစ်ခုလုံးအပေါ် လွှမ်းခြုံ အ

ကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသော e-Government ဆိုင်ရာအခြေခံမူ အုတ်
 မြစ်များကိုလည်း ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့
 အပြင် အင်ဒရာပရာဒက်ရှ်ပြည်နယ်တစ်ခုလုံးရှိ အဖွဲ့အစည်းများ၌
 ကွန်ပျူတာများအသုံးပြုရန်နှင့် e-Government ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်
 မှုများသုံးစွဲရေးအတွက် တွန်းအားပေးကာ လိုအပ်သည့်ဘဏ္ဍာငွေ
 အရင်းအမြစ်များကိုလည်း ရှာဖွေပေးခဲ့သည်။

သို့သော် ဤနေရာတွင် ထောက်ပြလိုသောအချက်တစ်ခု ရှိ
 သည်။ ဝန်ကြီးရာထူးသည် နိုင်ငံရေးအရခန့်အပ်ထားသောရာထူး
 ဖြစ်၏။ နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲရှိသည့်အခါ ဝန်ကြီးရာထူးအ
 ပြောင်းအလဲရှိနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် e-Government လုပ်ငန်းများ
 အောင်မြင်ရေးအတွက် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အ
 စည်းများ၊ ဥပဒေနှင့်တရားရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၏ e-Gov-
 ernment ဆိုင်ရာ ထောက်ခံအားပေးသုံးစွဲမှုများသည် e-Govern-
 ment လုပ်ငန်းများ ရေရှည်၌ ရှင်သန်၊ အောင်မြင်၊ ကြီးထွား ရေးကို
 များစွာ အထောက်အကူပြုနိုင်၏။

အရောင်းမြှင့်တင်ရေး လိုသည်

e-Government သည် လွယ်လွယ်နှင့်ရရှိသောအရာ မ
 ဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် စိတ်ရှည်ဖို့၊ ဇွဲရှိဖို့ လို၏။ စိတ်ရှည်ရုံ၊ ဇွဲရှိရုံမျှ
 နှင့်လည်း မလုံလောက်ပါ။ e-Government ကို လူထုက သုံးချင်
 စိတ်ပေါ်လာအောင် စည်းရုံးသိမ်းသွင်းရပါမည်။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသား

များသိအောင် ကြံဆဆောင်ရွက်ရပါမည်။ စီးပွားရေးစကားကို အငှားသုံး၍ ပြောရလျှင် အရောင်းမြှင့်တင်ရေး လုပ်ရပါမည်။ အရောင်းမြှင့်တင်ရေး မလုပ်လျှင် e-Government အတွက် ရည်ရွယ် သူထံမရောက်ဘဲ ရှိတတ်ပါသည်။ ငွေကုန်အကျိုးမရှိ ဖြစ်နိုင်ပါ သည်။

e-Government ပရိုဂျက်တိုင်းအတွက် ပစ်မှတ်ထားသော နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ ရှိပါသည်။ ထိုပစ်မှတ်အုပ်စုက e-Government ပရိုဂျက်၏ အကျိုးအကြောင်း၊ အကောင်းအဆိုးကို သိ အောင်လုပ်ပေးမှသာ ထိုသူများက e-Government အကြောင်း ကို လေ့လာနိုင်မည်ဖြစ်၏။ လေ့လာပြီး ကြိုက်လျှင် သုံးစွဲသူများ ဖြစ်လာနိုင်၏။

e-Government ပရိုဂျက်များကို နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားအများ စုက လိုလိုလားလား၊ ကျေကျေနပ်နပ်၊ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်၊ တက်တက် ကြွကြွ သုံးစွဲကြသည့်အခါမှသာ e-Government ပရိုဂျက်များကို လုပ်ရကျိုးနပ်နိုင်၏။ လူအများစုက မသုံးစွဲသည့် e-Government ပရိုဂျက်များမှာမူ သဲထဲရေသွန် အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ဖွယ်ရာ ရှိ၏။

ထို့ကြောင့် e-Government ပရိုဂျက်တစ်ခုအား လူထုကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိစေလိုသည်။ လူထုကို သုံးစေလိုသည်ဟု ဆိုလျှင် ထိုပရိုဂျက်အား လူထုသိအောင် လုပ်ရပါမည်။ အရောင်း

မြင့်တင်ရေးနည်းလမ်းများကို သုံးရပါမည်။ ထိုအခါ လူထုက စိတ်
 ဝင်စားမှုပိုများလာကာ အသုံးပြုမှုလည်း မြင့်တက်လာသည့်အချိန်
 ၌ e-Government လုပ်ငန်းများ ပို၍ အောင်မြင်ရှင်သန်စေလို
 သည့် နိုင်ငံရေးအရ လုပ်လိုစိတ်မှာလည်း ကြီးမားလာနိုင်ပါသည်။

၅။ အကောင်းဆုံးကို ရွေးပါသလား

မိမိနိုင်ငံ၊ မိမိရုံး၊ အဖွဲ့အစည်းအတွက် ဆီလျော်မှုရှိမည့် ပထမဦးဆုံးသော e-Government ပရိုဂျက်ကိုရွေးချယ်ရေး ဆိုသည့်ကိစ္စမှာ အပြောလွယ်သော်လည်း လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရေးအပိုင်း၌ အခက်အခဲများရှိနိုင်ပါသည်။ ပထမဦးဆုံးရွေးချယ်ဆောင်ရွက်သည့် e-Government ပရိုဂျက်၏အောင်မြင်မှုသည် နောင်ပေါ်ပေါက်လာမည့် e-Government ပရိုဂျက်များအတွက် ကြိုတင်လမ်းခင်းပေးထားသည်နှင့် တူပါသည်။ အကောင်းမှုသည် နှောင်းပိုင်းပရိုဂျက်များအားလုံးအတွက် ခွန်အားဖြစ်စေ၏။

e-Government သည် အစိုးရရုံး၊ ဌာနဆိုင်ရာများ၏ လုပ်ငန်းပိုင်းတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု (Reform) တစ်ခုဖြစ်၏။ မည်သည့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ငန်းမဆို စလုပ်ပြီဆိုသည်နှင့် အောင်မြင်မှု၏အငွေ့အသက်ကို ထိတွေ့ခံစားနိုင်ဖို့ လိုသည်။ e-Government လည်း အောင်မြင်မှု၏အသီးအပွင့်ကို လက်တွေ့၌ရဖို့လို၏။ ထို့ကြောင့် ကိုယ့်ရေး၊ ကိုယ့်မြေ၊ ကိုယ့်အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီမည့် အဓိကဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန်လိုသည့်အချက်အလက်များ၊ ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးနိုင်ရေးသည်လည်း e-Government ဘက်က တောင်းဆိုချက်ဖြစ်လာတတ်၏။

ရောဂါကုရေး

ပထမဦးစွာအစိုးရရုံးများနှင့် ဌာနဆိုင်ရာများက ICT e-နည်းပညာကို မည်ကဲ့သို့ အသုံးပြုနေသည်၊ မည်သည့် ICT စွမ်းအားအရင်းအမြစ်များ ရှိသည် အစရှိသော အချက်အလက်များကို စိစစ်သုံးသပ်ကြည့်ရပါမည်။

ဤကဲ့သို့ စိစစ်သုံးသပ်ရာ၌ မည်သည့်အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများက e-Government သဘောသဘာဝဆောင်သော ပရိုဂျက်များကို အောင်မြင်အောင်လုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုပရိုဂျက်များ မည်သည့်အတွက်ကြောင့်အောင်မြင်မှုရခဲ့သည်။ နည်းပညာအတွက် သာမန်အသုံးစရိတ် (Current expenditure) မည်မျှ သုံးစွဲခဲ့ရသည်။ မည်ကဲ့သို့သော ရလဒ်များ၊ အကျိုးကျေးဇူးများကို ရခဲ့သည်။ e-Government ပရိုဂျက်များ၏ အဓိကအခက်အခဲအတားအဆီးများမှာ မည်သည့်အရာများဖြစ်သည် အစရှိသောအချက်များကို စိစစ်သုံးသပ်ဖို့ လို၏။

အထက်ပါမေးခွန်းများအတွက် အဖြေရှာကြည့်လျှင် အစိုးရရုံး၊ ဌာနဆိုင်ရာများ၏ လက်ရှိ ICT အခြေအနေကို သိသာနိုင်ရုံမျှသာမက လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသောနည်းလမ်းများအနက် မည်သည့်နည်းလမ်းက အကောင်းဆုံးနည်းလမ်း (Best practice) ဖြစ်သည်ကိုလည်း အဖြေရနိုင်ပါသည်။

ရောဂါရှိလာလျှင် ဆေးကုရပါသည်။ e-Government လုပ်လျှင်လည်း စနစ်တကျ သရုပ်ခွဲစိစစ်ရပါသည်။ သို့မှသာ မလုပ်သင့် မလုပ်အပ်၊ မဖြစ်သင့်မဖြစ်အပ်သော အရာများကို ရှောင်ရှားနိုင်ပါမည်။ e-Government အစီအစဉ်များကိုလည်း နည်းနည်းနှင့်ကြကြိုင်းသည့်သဘော၊ စရိတ်သက်သက်သာသာနှင့် အကျိုးအမြတ်များ များသည့်သဘော၊ (Economic of scale) ဟူသော စီးပွားရေးအရတွက်ခြေကိုက်သည့်သဘောကို ဖော်ဆောင်နိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံတိုင်း၊ အစိုးရရုံးတိုင်း၊ ဌာနဆိုင်ရာတိုင်း၌ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ရောဂါကိုယ်စီရှိကြသလို စီးပွားရေးရောဂါကိုယ်စီရှိကြပါသည်။ ထိုရောဂါများအနက် မည်သည့်ရောဂါကို ဦးစားပေးကု မည်၊ မည်သည့်ပြဿနာကို အဓိကထား၍ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမည်ဟူသောအချက်မှာ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၊ သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းတို့၏ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်ပင် ဖြစ်၏။

ဖော်မြူလာမရှိပါ။

ဤတွင် မည်သည့် e-Government ပရိုဂျက်က အသင့်တော်ဆုံးဖြစ်သနည်းဟု မေးစရာရှိလာပါသည်။ ဤမေးခွန်းအတွက် အဖြေ အတိအကျမရှိပါ။ ပုံသေနည်းမရှိပါဟုသာ အဖြေပေးလိုပါသည်။ e-Government လုပ်ငန်းရပ်များလုပ်ရာ၌ အောင်မြင်ခဲ့သောနိုင်ငံများ၊ အဖွဲ့အစည်းများရှိသလို ဆုံးရှုံးခဲ့သောနိုင်ငံများ၊ အဖွဲ့အစည်းများလည်း ရှိပါသည်။

မိမိတို့လုပ်မည့် e-Government ပရိုဂျက်နှင့် အလားတူ သည့်ပရိုဂျက်ကို မည်သည့်နိုင်ငံများက လုပ်ခဲ့သနည်း။ ထိုသို့လုပ်ရာ ၌ မည်သည့်အခက်အခဲများရှိခဲ့သနည်း။ မည်ကဲ့သို့ ရင်ဆိုင်ကျော် လွှားရသနည်း အစရှိသည့်အတွေ့အကြုံတို့ကို အသေးစိတ်လေ့လာ ဖို့ လိုပါသည်။ သို့မှသာ အမှားနည်းပါမည်။ စရိတ်အကုန်အကျ သက်သာပါမည်။

နိုင်ငံတစ်ခု၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ e-Government ဆိုင်ရာ ရေရှည်မျှော်မှန်းထားသည့် ဖြစ်စေချင်သောအမြင် (Vi- sion)သည် e-Government ပရိုဂျက်များ၏ပန်းတိုင်များ (Goals) အပေါ်၌ ရိုက်ခတ်လွှမ်းခြုံနိုင်စွမ်း ရှိရပါမည်။ e-Government ပရိုဂျက်များ၏ပန်းတိုင်များသည် ရေရှည်ဖြစ်စေချင်သည့်အမြင်၏ လမ်းကြောင်းဘောင်အတွင်းမှာသာ ရှိနေစေရေးကို ဂရုစိုက်ဖို့ လို ပါသည်။ သို့မှသာ ပြဒါးတစ်လမ်း၊ သံတစ်လမ်းဘဝက ဝေးနိုင်ပါ သည်။ Vision နှင့် Goal ကိုက်ညီမှုမရှိကြလျှင် e-Government ခရီးသည် ဝေးသထက်ဝေးသွားနိုင်ပါသည်။

ချီလီ

ချီလီနိုင်ငံတွင် သာမန်ပြည်သူလူထုအတွက် နေအိမ်ခန်း အခက်အခဲရှိသည်။ လူထုက နေအိမ်တိုက်ခန်းလိုချင်သည်။ အစိုးရ ကလည်း နေအိမ်တိုက်ခန်း ခွဲဝေချထားပေးချင်သည်။ နေအိမ်တိုက် ခန်းချထားပေးရေးအတွက် လျှောက်လွှာတင်နိုင်သည့်နေရာများမှာ

မြို့ငယ်များ၌မရှိ၊ မြို့ကြီးပြကြီး(Major Cities)များမှာသာ ရှိ သည်။

မြို့ကြီးပြကြီးများ၌ နေအိမ်တိုက်ခန်းအတွက် လျှောက်လွှာ တင်ရသည်မှာ အချိန်ကြာသည်။ ငွေကုန်သည်။ ကြိုးနီစနစ် အဆင့် ဆင့် ခံနေသည်။ သေချာရေရာမှု မရှိ။ အိမ်ခန်း ရမည်၊ မရမည်ဆို သည်ကိုလည်း မသိနိုင်။ ဤအခြေအနေတွင် ချီလီအစိုးရက နေ အိမ်ခန်းလိုချင်သူတို့ လျှောက်တင်နိုင်ရေးအတွက် Online တင်ခွင့် ပြုသည်။ လူကိုယ်တိုင်၊ ရုံး၊ အဖွဲ့အစည်းများသို့ သွားရန်မလိုဘဲ လျှောက်လွှာတင်နိုင်သည်။

လျှောက်လွှာတင်နိုင်သည့်နေရာပေါင်း (၇၀) ကျော်ကို နိုင်ငံ တစ်လွှား၌ စီစဉ်ပေးသည်။ ယခင်က အိမ်ခန်းလျှောက်လွှာတင် လိုလျှင် လူကိုယ်တိုင် အိုးအိမ်ဝန်ကြီးဌာနကို သွားရသည်။ ယခု သွားဖို့ မလိုတော့။ သည်အစီအစဉ်လုပ်သည့်အခါ ပထမ(၅)လအ တွင်း အိမ်ခန်းလျှောက်လွှာပေါင်း လေးသောင်းကျော်ကို လက်ခံ ဆောင်ရွက် ချထားပေးနိုင်ခဲ့သည်။ လူထုကလည်း တန်ဖိုးနည်းအိမ် ရာများအား Online ဖြင့် နေရာခွဲဝေချထားပေးသည့် ချီလီအစိုးရ ၏အစီအစဉ်ကို သဘောကျခဲ့သည်။

ချီလီနိုင်ငံ၏ဥပမာက နိုင်ငံတစ်ခုသည် လက်ငင်းအလေး ထားဖြေရှင်းရမည့် အကြောင်းခြင်းရာကိစ္စတစ်ခုကို e-Govern- ment ပရိုဂျက်လုပ်ပြီး အောင်မြင်စွာဖြေရှင်းနိုင်ကြောင်း သက်သေ ပြခဲ့သည်။

e-Government ပရိုဂျက်သည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားအများစုကို တိုက်ရိုက်အကျိုးပြုနိုင်ရန် လိုသည်။ ထို့အပြင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းနှင့် ဌာနဆိုင်ရာအများစုကိုလည်း အကျိုးပြုနိုင်ရမည်ဖြစ် သည်။ သို့မှသာ e-Government ပရိုဂျက်များ အောင်မြင်နိုင်ပါ သည်။

သုံးစွဲသူဘက်မှ ကြည့်ပါ

e-Government ပရိုဂျက်တိုင်း၌ ရည်ရွယ်သူအုပ်စု(Target audience)ကိုယ်စီရှိ၏။ e-Government ပရိုဂျက်၏ပစ်မှတ်အုပ်စုသည် e-Government လုပ်ငန်းများကို သုံးစွဲနိုင်ခွင့်ရှိဖို့ လို၏။ ပစ်မှတ်အုပ်စု၌ e-Government လုပ်ငန်းသုံးစွဲနိုင်ရေးအတွက် နည်းပညာမရှိလျှင် ထိုသူများသုံးစွဲနိုင်သည့်နည်းပညာကို မည်ကဲ့သို့ ဖန်တီးပေးရမည်ဟူသောအချက်ကို ဖော်ထုတ်ပေးထားဖို့ လို၏။

ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဘရာဇီးနိုင်ငံက ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပုံကို နမူနာအဖြစ် ဖော်ပြလို၏။ ဘရာဇီးနိုင်ငံ Bahia ပြည်နယ်တွင် ICT နည်းပညာ မရှိပေ။ ဘရာဇီးအစိုးရက Bahia ပြည်နယ်သူပြည်နယ်သားများအတွက် e-Government ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ပေး၏။ ဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းများမှာ မှတ်ပုံတင်ကတ်ပြား ထုတ်ပေးခြင်း၊ မွေးစာရင်း ထုတ်ပေးခြင်း၊ အလုပ်သမားမှတ်ပုံတင်ကတ် ထုတ်ပေးခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်၏။

ဤလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ဘရာဇီးအစိုးရ က မိုဘိုင်းဝန်ဆောင်မှုဌာန(Mobile Service Centres)များကို စီမံပေးထားသည်။ ထိုမိုဘိုင်းဝန်ဆောင်မှုဌာနများသည် မော်တော် ကားထရပ်ကားများပေါ်၌ ရှိကြသည်။ ထိုထရပ်ကားများထဲ၌ ကွန်ပျူတာများ တပ်ဆင်ထားသည်။ ကားပေါ်၌ ဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများ လိုက်ပါကာ ဘရာဇီးနိုင်ငံ Bahia ပြည်နယ်၏ကျေးလက်ဒေသ တစ်ခုမှတစ်ခုသို့ ကူးလူးသွားလာနေကြသည်။

မိုဘိုင်းဝန်ဆောင်မှုဌာနများသည် ကွန်ပျူတာကွန်ရက်များ နှင့် ချိတ်ဆက်ထားကြသည်။ ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာပေါင်း ၄၀၀ကျော်အတွက် e-Government ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုကို ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည်။

ထို့အပြင် Bahia ပြည်နယ်၌ မိုဘိုင်းကျန်းမာရေးယူနစ်(Mobile health units)များလည်း ရှိသေးသည်။ ထိုကျန်းမာရေး ယူနစ်များက ကျေးလက်တစ်ခုမှတစ်ခုသို့ ကူးလူးသွားရောက်ကာ ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာမှတ်တမ်းများ ပြုစုခြင်း၊ ဆေးကုသပေးခြင်း စသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ပေးမှုကြောင့် ဘရာဇီးနိုင်ငံ၏ Bahia ပြည်နယ်ရှိ အဆင်းရဲဆုံးသော ကျေးလက်ဒေသ (၁၀၀)ကျော်ရှိ ကျေးလက်နေပြည်သူများအနေနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများ၏အသီးအပွင့်ကို ရရှိခံစားနိုင်ခဲ့သည်။

ဘရာဇီးနိုင်ငံ၏ မိုဘိုင်းဝန်ဆောင်မှုများကို Bahia ပြည် နယ်၌ ပေးခဲ့သည်။ Bahia ပြည်နယ်သည် ICT မရှိသော ပြည်နယ် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ထိုပြည်နယ်၌ ICT သုံးစွဲခွင့်ရအောင် အစိုးရက စီမံဖန်တီးပေးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ်ရှိ ပြည်သူလူထုငါးသန်းကျော် အကျိုးခံစားခွင့် ရရှိခဲ့ကြသည်။

အကောင်းဆုံးဌာနကို ရွေးချယ်ပါ (Pick Winners)

e-Government ကို လုပ်နိုင်ကိုင်နိုင်၊ ဆောင်ရွက်နိုင်သော အဖွဲ့အစည်း များစွာ ရှိပါသည်။ ထိုအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအနက် မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းက အကောင်းဆုံး လုပ်ပေးနိုင်သည်ဆိုသော အချက်ကို ရောဂါရှာဖွေကုသရေးအဆင့်၌ တွေ့ခဲ့ကြပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အစိုးရရုံး၊ အဖွဲ့အစည်း၊ ဌာနဆိုင်ရာများအတွင်း၌ ပို၍ ခေတ်မီသော၊ ရှေ့သို့ ကြိုမြင်ကြိုတွေးတတ်သော၊ အခြားအဖွဲ့အစည်းများထက် ပို၍လုပ်နိုင်သောအဖွဲ့အစည်းကို e-Government လုပ်ရန် ရွေးကြရပါမည်။

ထိုသို့ အရွေးချယ်ခံရသော ဌာနသည် အကောင်းဆုံးဌာန ဖြစ်ရပါမည်။ ဆက်သွယ်မှုအားအကောင်းဆုံးဌာန ဖြစ်ရပါမည်။ သူများတကာထက် ထူးချွန်ပြောင်မြောက်စွာ လုပ်ပြနိုင်သည့် ဌာန ဖြစ်ရပါမည်။ ကနဦးအစပြုမည့် e-Government ပရိုဂျက်များ သည် ရှေ့ပြေးပရိုဂျက်များအသွင် ဆောင်နေကြရပါမည်။ ရှေ့ပြေး ပရိုဂျက်များသည် လက်ငင်းပြဿနာများကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ရုံ

မျှသာမက နောင်တွင် e-Government ဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများအားလုံးကိုလည်း ပို၍ စနစ်တကျရှိလာစေပါသည်။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၌ e-commerce လုပ်ရာတွင် အများအားဖြင့် အကြံပေးလေ့ရှိသည့်အချက်မှာ "Think big, start small, scale fast" ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအကြံပေးချက်သည် e-Government လုပ်ငန်းများအတွက်လည်း အကျိုးဝင်၏။ e-Government သည် ရေတိုအတွက် မဟုတ်။ ရေရှည်အတွက် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် စဉ်းစားဖို့လို၏။ စဉ်းစားပြီးနောက် တကယ်လက်တွေ့ ဖြစ်ဖြစ်မြောက်မြောက်၊ ပေါက်ပေါက်ရောက်ရောက် လုပ်နိုင်သည့် ပရိုဂျက်များနှင့် တစ်နိုင်တစ်ပိုင် စလုပ်ဖို့ လို၏။

e-Government ပရိုဂျက်တစ်ခု၌ “ဌာနပေါင်းစုံပါဝင်နေသည်၊ တစ်တိုင်းပြည်လုံးနှင့် ပတ်သက်နေသည်၊ အတိုင်းအဆကလည်း ကြီးမားနေသည်” ဟုဆိုလျှင် ထိုပရိုဂျက်သည် စွန့်စားမှုများနှင့် ပြည့်လျှံနေသောပရိုဂျက်တစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်၏။ e-Government ဆိုင်ရာစီမံကိန်းသည် ရှုပ်ထွေးမှုရှိနိုင်၏။ သို့သော် အမှန်တရားဖြစ်နိုင်ခြေနှင့် နီးစပ်ရမည်။ ထို့ပြင် e-Government စီမံကိန်းတိုင်း၌လည်း လေ့ကျင့်ရေး(Training)ကို အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအနေနှင့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြရပါမည်။

လူတွေသိလေပို့ကောင်းလေ(Clarify existing procedures)

e-Government သည် အစိုးရရုံး၊ ဌာနဆိုင်ရာ၊ အဖွဲ့အစည်းများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်၏။ ခေတ်မီအောင် ဖန်တီးပေးခြင်းဖြစ်၏။ ခေတ်မီအောင်လုပ်သည့်အခါ ပြုပြင်ရန်လိုသည့် ကိစ္စများ ပေါ်လာတတ်၏။ ပိုနေမြဲ၊ ကျားနေမြဲပုံစံမှ သွေဖည်ဖို့ တောင်းဆိုလာ၏။ ထို့ကြောင့် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၊ အဖွဲ့အစည်းများက လက်ရှိနည်းနာများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြုပြင်ဖို့လို၏။ လူတွေမသိအောင် ကြိတ်လုပ်တတ်သည့် ဌာနဆိုင်ရာအကျင့်ဆိုးများကို ဖျောက်ပစ်ပြီး လုပ်သမျှ လူတွေသိအောင် ထင်ထင်ရှားရှား ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ကြဖို့ကို e-Government က တောင်းဆို၏။

လက်တွေ့၌ တိတ်တိတ်လေး ကြိတ်ပြီး လူမသိ၊ သူမသိလုပ်သည့်အကျင့်အစား လူထုက သိသာမြင်သာအောင်၊ ထင်ထင်ရှားရှားဖြစ်အောင်လုပ်ရေးမှာ မလွယ်ပါ။ သို့သော် ခဲယဉ်းသည်များကို လွယ်ကူအဆင်ပြေသွားအောင် လုပ်နိုင်ခြင်း ရှိ-မရှိဟူသည်မှာ သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း၏စွမ်းရည်အပေါ်၌ မူတည်၏။

အရည်အသွေးဆိုင်ရာစံများရှိခြင်း၊ လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများရှိခြင်းသည် ရှိနှင့်ပြီးသော e-Government ပရိုဂျက်များကို အထောက်အကူပြုရုံမျှသာမက လေ့ကျင့်ရေးကိစ္စများ၌လည်း ပို၍လွယ်ကူစေသည်။ ထို့အပြင် မည်သည့်နေရာနယ်ပယ်၌ e-Government ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဖို့လိုသည်ကိုလည်း မီးမောင်းထိုးပြပေးနိုင်၏။

e-Government ၏အန္တိမဖောက်သည်များသည် နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားများ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် e-Government သည် နိုင်ငံ သူနိုင်ငံသားများကို ဗဟိုပြုရ၏။ ကိုယ့်ရေကိုယ့်ဒေသ၏အခြေအနေ ကို ကိုယ့်နိုင်ငံသားများက အသိဆုံးဖြစ်၏။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများက မည်သည့်အခြေအနေ၌ မည်သည့်အရာများလိုအပ်နိုင်သည်ဆိုခြင်း ကို ကောင်းစွာသုံးသပ်အကဲဖြတ်နိုင်၏။ထို့ကြောင့် e-Government လုပ်မည်ဆိုလျှင် စစ်တမ်း(Survey)လုပ်ဖို့ လို၏။

ထိုစစ်တမ်းက နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၊စီးပွားရေးအဖွဲ့အ စည်းများအနေနှင့် မည်သည့်အရာများကို အထူးတလည်လိုအပ် နေသည်။ ထိုလိုအပ်ချက်များကို မည်ကဲ့သို့ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက် ပေးရမည်ဟူသောအချက်များကို ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်ရမည်။

စင်စစ် e-Government သည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများအား လုံးအတွက် အသုံးဝင်ပြီး သက်ဆိုင်ပတ်သက်မှုရှိသော အရာများကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရပါမည်။

e-Government လိုအပ်ချက်များအတွက် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသား များသည် အထူးကျွမ်းကျင်သူ (Experts) များ ဖြစ်၏။ သို့သော် ရံဖန်ရံခါ၌ အစိုးရဘက်က နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများထက် ကြိုမြင်၊ ကြိုတွေး၊ ကြိုလုပ်နိုင်မှု Proactive ဖြစ်နိုင်ပါမှ တော်ရုံကျတတ် ပါသည်။ အစိုးရသည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၏နောက်လိုက် မဟုတ် ဘဲ ဦးဆောင်မှုနေရာယူတတ်ဖို့လိုခြင်းကို နိုင်ငံတကာ e-Govern- ment အတွေ့အကြုံများက ထောက်ပြနေပါသည်။

၆။ e-Government ပရိုဂျက်များကို စီမံကွပ်ကဲခြင်း

မည်သည့်လုပ်ငန်းရပ်များကို လုပ်သည်ဖြစ်စေ စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲရေးသည် မရှိမဖြစ် လိုအပ်၏။ e-Government ပရိုဂျက်များ အောင်မြင်ရေးအတွက်လည်း ထိရောက်စွာ စီမံခန့်ခွဲမှုမျိုး ရှိဖို့ အရေးကြီး၏။

စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများကို သတ်မှတ်ထားသော ဘတ်ဂျက်ဘောင်အတွင်း အချိန်မီပြီးစီးအောင်ဆောင်ရွက်ရေး၊ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများနှင့် အဆင်ပြေစွာ ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ဟန်ချက်ညီညီ လက်တွဲဆောင်ရွက်နိုင်ရေး အစရှိသည့်အချက်များအားလုံးသည် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းနှင့် ဌာနတို့၏စီမံခန့်ခွဲမှုစွမ်းရည်အပေါ်၌ များစွာမူတည်၏။

ထို့ကြောင့် e-Government ပရိုဂျက်တစ်ခု မစတင်မီအဆင့်မှာပင် ပရိုဂျက်အဆင့်၊ ပြည်နယ်အဆင့်၊ နိုင်ငံအဆင့် စသဖြင့် သက်ဆိုင်ရာအဆင့်အသီးသီး၌ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ယန္တရားတစ်ခု ရှိထားနှင့်ဖို့ လိုသည်။

e-Government ကိုအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် နည်းနည်းနှင့်ကျဲကျဲ ဝန်းရံကြိုးစားကြသော်လည်း နိုင်ငံ

တကာအတွေ့အကြုံအရ လက်တွေ့၌ နိုင်ငံတော်၏သယံဇာတ အင်အား၊ လူအင်အား၊ ဝန်ထမ်းအင်အား များစွာ ပါဝင်ရ၏။ ထိုအခါ၌ အစကတည်းက ရေရေရာရာ၊ သေသေချာချာ စီမံခန့်ခွဲမှု ယန္တရားတစ်ခု ပီပီပြင်ပြင်မရှိခဲ့လျှင် ရေရှည်၌ e-Government ပရိုဂျက်အဆင့်ဆင့်ကို စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ဖို့ အခက်အခဲရှိလာနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများအတွင်းမှာပင် e-Government အဖွဲ့(Team)များ ဖွဲ့ထားသင့်၏။ ထိုအဖွဲ့များအတွက်လည်း လူအား၊ ငွေအား ပံ့ပိုးပေးဖို့လိုသလို ထိုအဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းရပ်များ အောင်မြင်ရေးအတွက်လည်း စီမံခန့်ခွဲရေးအပိုင်းက လိုအပ်သည့်အထောက်အကူပေးရန် ဖြစ်၏။

ထို့အပြင်e-Government ပရိုဂျက်ကို စီမံကွပ်ကဲပေးရသောအဖွဲ့များ၌ လုပ်ငန်းတာဝန်နှင့်ညီမျှသော လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိဖို့ လိုအပ်၏။ လုပ်ငန်းတာဝန်များပြားပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိသောအဖွဲ့များ၏လုပ်ငန်းများသည် အောင်မြင်မှုနှင့် အလှမ်းဝေးတတ်ကြ၏။

ထိုင်းဥပမာ

ထိုင်းနိုင်ငံတွင် National IT committee ဟုခေါ်သည့် အမျိုးသားအဆင့် IT committee ကို အစိုးရအဖွဲ့က ဖွဲ့စည်းပေးထားသည်။ ထိုအဖွဲ့အတိုကောက်အမည်မှာ NITC ဖြစ်၏။ NITC သည် ဝန်ကြီးဌာနအဆင့်ရှိ အဖွဲ့တစ်ခုလည်း ဖြစ်၏။ NITC က ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ICTနှင့် e-Government ဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုများ

အားလုံးအတွက် National Electronic & Computer Technology Centre(NECTEC)တာဝန်ပေးထားသည်။

အစိုးရအဖွဲ့က NECTEC ကို ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ICT တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ICT ဆိုင်ရာကိစ္စများ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရေး၊ ICT လေ့ကျင့်ပေးရေး၊ ဥပဒေရေးဆွဲရေး အစရှိသည့် ကိစ္စများဆောင်ရွက်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးထားသည်။ NITC ၏ အတွင်းရေးမှူးအဖွဲ့သည် NECTEC ပင် ဖြစ်၏။

လုပ်ငန်းစီမံကိန်း (Work Plan)

e-Government ပရိုဂျက်များတွင် မည်သည့်ပရိုဂျက်ကို ဦးစားပေးရမည်၊ မည်သည့်ပရိုဂျက်ကို ဦးစားပေးရန် မလိုဟူသည့် အစီအစဉ် ရှိထားနှင့်ပြီးသား ဖြစ်၏။ ထိုအစီအစဉ်အတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာ၌ အသေးစိတ်လုပ်ငန်းစီမံကိန်း လိုအပ်လာ၏။ အသေးစိတ်လုပ်ငန်းစီမံကိန်း၌ ပါဝင်သင့်သော အဓိကအချက်အချို့မှာ -

- (က) e-Government ပရိုဂျက်၏ အနှစ်ပိုင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လုပ်ခြင်း၊ (Content Development)
- (ခ) သက်ဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများ၏ ကျွမ်းကျင်မှုအဆင့် တည်ဆောက်ခြင်း၊
- (ဂ) ဆက်သွယ်မှုအားကောင်းအောင်စီစဉ်ခြင်း၊ (Connectivity)

(ဃ)ဆိုင်ရာဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းပေးခြင်း၊ (Cyber Law)

(င) နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ လွယ်ကူအဆင်ပြေအောင်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း (Citizen interfaces)

(စ) လိုအပ်သည့် ဘဏ္ဍာငွေအရင်းအနှီးရှာဖွေအသုံးပြုခြင်း၊ (Capital) တို့ဖြစ်သည်။

စင်စစ် e-Government သည် ရေရှည်မျှော်မှန်းချက်အမြင် (Vision)ကောင်းရုံနှင့် မရ။ ဦးစားပေးအစီအစဉ်များ ချမှတ်ထားရုံနှင့်လည်း မပြည့်စုံ။ အသေးစိတ်လုပ်ငန်းစီမံကိန်းများနှင့် စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ပါမှ တန်ရုံကျမည်။

အသေးစိတ်လုပ်ငန်းစီမံကိန်းများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သည့်အခါ “e-Government ပရိုဂျက်၏ မည်သည့်အစိတ်အပိုင်းများက လိုချင်သည့်ရလဒ်များ ရလာသည်၊ အောင်မြင်မှုရှိလာသည်၊ မည်သည့် အစိတ်အပိုင်းများက မအောင်မြင်၊ လိုချင်သည့် ရလဒ်များ ရမလာခဲ့” အစရှိသောအချက်များကို အသုံးပြုသူများထံမှ အမြဲမပြတ် သတင်းရယူထားဖို့ လို၏။ မအောင်မြင်သော အစိတ်အပိုင်းများကို ပြန်သုံးသပ်ကာ လိုချင်သည့်ရလဒ် ရလာအောင် ပြန်လည်ပုံဖော် ဒီဇိုင်းဆွဲကြရမည် ဖြစ်၏။

စွမ်းရည်တည်ဆောက်ခြင်း(Capacity-buliding)

e-Government ၌ လုပ်ငန်းစီမံကိန်းရှိရမည်။ ထိုလုပ်ငန်းစီမံကိန်းသည် ပြီးစလွယ်အပေါ်ယံလုပ်ထားသည့်စီမံကိန်းမဟုတ်။

အသေးစိတ်စီမံကိန်းဖြစ်သည်။ အသေးစိတ်စီမံကိန်းတွင် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ ကျွမ်းကျင်မှုအဆင့် ပိုမိုမြင့်မားလာအောင် တည်ဆောက်ပေးရမည်။

စင်စစ် e-Government လုပ်ငန်းများကို စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ခြင်းသည် သာမန်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် သမားရိုးကျပရိုဂျက်များကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းမျိုး မဟုတ်။ သမားရိုးကျပရိုဂျက်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းထက် ပို၍ အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်။ မည်သည့်အတွက်ကြောင့် အဓိပ္ပာယ် ပို၍ ရှိရသနည်း။

သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းရည်ကို မြင့်သထက်မြင့်အောင် တည်ဆောက်မှု (Capacity building) ရှိမှ e-Government လုပ်ငန်းများ ပို၍ လွယ်ကူအဆင်ပြေမည်။ ထို့ကြောင့် e-Government ကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းသည် စွမ်းရည်တည်ဆောက်ရေးအတွက်စီမံခန့်ခွဲခြင်းမျိုးလည်း ဖြစ်ဖို့လို၏။

၇။ ဆန့်ကျင်မှုကို ကျော်လွှားခြင်း။

e-Government သည် လုပ်သမျှကိုသမျှအားလုံး မြင်သာ ထင်သာအောင် လုပ်သည်။ ရှင်းလင်းလွယ်ကူအောင် လုပ်သည်။ သို့သော် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအတွင်း၌ စည်းကမ်းများမှ ကြိုက် သူ၊ အဆင့်ဆင့်တွေ့ပိုနေမှ စားဝင်အိပ်ပျော်သူ၊ ကြိုးနီစနစ်ကို ဖက် တွယ်နေသူ၊ လူထုစိတ်ညစ်မှု နေရထိုင်ရသက်သာသူဝန်ထမ်းများ ရှိနိုင်၏။

e-Government ကြောင့် ထိုဝန်ထမ်းများ၏စားပေါက် ပိတ် သွားနိုင်၏။ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ လျော့သွားနိုင်၏။ အဂတိလိုက်စား နိုင်မှု အခွင့်အလမ်းများ နည်းသွားနိုင်၏။ ထိုအခြေအနေမျိုးကို ထိုဝန်ထမ်းတို့က လက်ခံနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ခေတ်ဟောင်း၊ စနစ် ဟောင်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအဟောင်းများကိုသာ ဖက်တွယ်လိုစိတ် ပြင်းပြနေကြပေမည်။ e-Government တည်းဟူသော အမြင်သစ်၊ အတွေးသစ်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအသစ်ကို လက်ကမ်းကြိုဆိုရန် ငြင်းဆန်နေကြပေမည်။

အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၌ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးမှု အားနည်းသည်။ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း ရှားပါးသည်။ စီးပွားရေးအရလည်း တည်ငြိမ်မှုရှိသင့်သလောက် မရှိကြပေ။ ဤကဲ့

သို့သော အခြေအနေတွင် e-Government သည် ထိုတိုင်းပြည်၊ ထိုနိုင်ငံများအတွက် နတ်ဆေး၊ ဩဿဓဆေးကြီး မဟုတ်ဘဲ မျိုချရခက်သည့် ဆေးခါးကြီးဖြစ်သွားတတ်၏။

ဘာကြောင့် ဆန့်ကျင်ကြသလဲ

e-Government ကို လက်မခံ ဆန့်ကျင်ရသည့် အကြောင်းရင်း များစွာရှိနိုင်သည်။ e-Government သည် ICT ကို အသုံးပြုသည်။ နည်းပညာကို အသုံးပြုသည်။ အသုံးပြုသည့် နည်းပညာသည် အဟောင်းမဟုတ်။ အသစ်ဖြစ်၏။ ခေတ်မီနည်းပညာ ဖြစ်၏။ ခေတ်ဆွေးနည်းပညာ မဟုတ်။ ထိုအခါ နည်းပညာအဟောင်း၊ ခေတ်ဆွေးနည်းပညာကိုသာ တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်သူတို့က e-Government ၏ နည်းပညာအသစ်ကြောင့် ၎င်းတို့၏ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ လျော့ပါးကွယ်ပျောက်သွားမှုကို စိုးရိမ်သည်။ ထို့ကြောင့် e-Government ကို လက်မခံနိုင်ကြ။

အချို့က လက်ရှိစနစ်မှာ အဆင်ပြေ၊ အသားကျ၊ ခွင်တွေ့နေကြသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေ တသိကြီးနှင့် အလုပ်ဖြစ်နေကြသည်။ e-Government သည် ခွင်တွေ့ကို နားမလည်။ ရိုက်စားလုပ်လို့မရအောင် လမ်းဖောက်ထားသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို စိတ်မဝင်စား။ သုံးစွဲသူတွေ လွယ်ကူအဆင်ပြေအောင်သာ ဦးစားပေးသည်။ ညစ်ဖို့၊ ထစ်ဖို့၊ လှီးဖို့၊ ရိတ်ဖို့ကို မစဉ်းစား။ ထိုအခါ၌ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရထားသူ၊ ခွင်တွေ့နေသူတွေက e-Government ကြောင့် အာဏာတွေ၊ ခွင်

တွေ လျော့ကုန်မှာ စိုးရိမ်သည်။ ထို့ကြောင့် e-Government ကို ဆန့်ကျင်လိုသည်။

နည်းပညာအသစ်အဆန်းသည် လုပ်ငန်းအသစ်များကို သယ်ဆောင်လာသည်ဟု အချို့က အယူရှိ၏။ ထို့ကြောင့် နည်းပညာအသစ်ကြောင့် အလုပ်ပိုရှုပ်လာသည်။ ငြိမ်ငြိမ်နေလိုသူတို့ နေလို့မရ။ e-Government ကြောင့် e-mail ပါ တွဲပါလာသည်။ ယခင်က လူထုက သိလို၍မေးလျှင် မဖြေဘဲ ခေါက်ထား၊ ချောင်ထိုးထား၍ ရသည်။ e-Government နှင့် တွဲပါလာသည့် e-mail က ဖောက်သည်နှင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများဘက်ကို ပို၍ အလေးပေးထားသည်။ သူတို့က သိလိုရင်းဖြင့် မေးလာသည့် e-mail ပါ အကြောင်းအရာများကို မဖြေဘဲနေလို့မရ။ တလေးတစား အဖြေပေးဖို့ လိုလာ သည်။ ထိုအခါ e-Government ကြောင့် အလုပ်တွေ ပိုလာသည်။ အရှုပ်တွေ လုပ်နေမိသူအတွက် ပို၍စိတ်ရှုပ်စရာ ကြုံလာနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် e-Government ကို မလိုလားကြ။

e-Government သည် နည်းပညာအသစ်ကို ယူဆောင်လာသည်။ နည်းပညာအသစ်ကို အကျွမ်းတဝင်မရှိသူ၊ မရင်းနှီးဖူးသူတို့က နည်းသစ်၊ စနစ်သစ်ကို အများတကာရှေ့၌သုံးရမှာ လက်တွန့်ကြသည်။ လူရှေ့သူရှေ့မှာ မျောက်အုန်းသီးရသလိုဖြစ်မှာ စိုးရိမ်သည်။ အရှက်ကွဲမှာကို ကြောက်သည်။ Technical shock ဟုခေါ်သည့် နည်းပညာရှောင် အရိုက်ခံရမှာကို စိုးရိမ်သည်။ ထို့ကြောင့် e-Government ကို ဆန့်ကျင်လိုကြသည်။

အချို့က နည်းပညာအဟောင်းကို ဖက်တွယ်နေလိုသည်။ ဤကဲ့သို့ဖက်တွယ်ခြင်းဖြင့် အကျိုးမဲ့စရာ တစ်စုံတစ်ရာမှ မရှိနိုင်ဟု ယူဆသလို နည်းပညာအသစ်ကို လက်မခံခြင်းဖြင့်လည်း အကျိုး တစ်စုံတစ်ရာမျှ ရလာစရာအကြောင်းမရှိ။ လက်ခံသည်ဖြစ်စေ၊ လက်မခံသည်ဖြစ်စေ နာစရာသာစရာမရှိဟု ယုံကြည်၏။ ထို့ကြောင့် e-Government ကို မလိုလား။

e-Government သည် လူအားထက် စက်အား၊ ICT နည်းပညာအားကို ပိုသုံး၏။ နေရာအများစု၊ လုပ်ငန်းအများစု၊ အဆင့်အများစု၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံမှာ “အော်တို” အလိုအလျောက်ဖြစ်စဉ် (Automatic process) ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဟိုလူမျက်နှာချိုသွေးရ၊ သည်လူမျက်နှာချိုသွေးရ လုပ်စရာမလို။ အားလုံး ‘အော်တို’ နီးပါးဖြစ်သဖြင့် တစ်စားပွဲပြီးတစ်စားပွဲသွား၍ ခယစရာမလို။ သည်အခါ ဝန်ထမ်းများအတွက် ရိုက်စားလုပ်ဖို့၊ လာဘ်စားဖို့ အခွင့်အလမ်း နည်းသွား၏။ ဤကဲ့သို့သောအခြေအနေမျိုး ပေါ်လာနိုင်သည့်အခါ ရိုက်စားလုပ်လိုသူဝန်ထမ်းများက e-Government ကို မလိုလားကြ။

ဇာစ်မြစ်ကို ရှာပါ။

e-Government လမ်း၌ ဆန့်ကျင်မှုပုံစံမျိုးစုံရှိနိုင်ရာ မည်သည့်ဆန့်ကျင်မှုပုံစံသည် အင်အားအကောင်းဆုံးဖြစ်သည်ကို စိစစ်ကြည့်ရပါမည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ရာ၌ သုံးစွဲနိုင်သော မဟာဗျူဟာ အချို့ရှိသော်လည်း ထိုမဟာဗျူဟာများသည် တစ်စုံတစ်ရာသီးခြား

ဖြစ်တည်နေသောပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေပေါ်မူတည်၍ ကျင့်သုံးရသောဗျူဟာများဖြစ်ကြောင်း သတိပြုမိဖို့လို၏။

e-Government အတားအဆီး၊ ဆန့်ကျင်မှုများကို ကျော်လွှားရေးအတွက် အသုံးပြုရနိုင်သော မဟာဗျူဟာအချို့မှာ-

- (က) အကြံဉာဏ်တောင်းခံခြင်း(Seek buy-in)
- (ခ) ရှင်းပြခြင်း (Explain)
- (ဂ) လေ့ကျင့်ပေးခြင်း(Train)
- (ဃ) သုံးသပ်အကဲဖြတ်ခြင်း (Evaluate)
- (င) အားသုံးခြင်း (Force)
- (စ) ရလဒ်နှင့်သတင်းပြန်လည်တောင်းခံခြင်း (Solicit)
- (ဆ) ဆုပေးခြင်း (Reward)
- (ဇ) ဂုဏ်ပြုချီးမြှင့်ခြင်း (Praise & celebrate) တို့ဖြစ်၏။

အစိုးရရုံး၊ အဖွဲ့အစည်းနှင့်ဌာနဆိုင်ရာများ၏အားနည်းချက်နှင့် အားသာချက်၊ ကောင်းကွက်ဆိုးကွက်ကိုအသိဆုံးသူများမှာဌာနဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများပင် ဖြစ်၏။ ဌာနဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများ၌ဌာန၏မျက်နှာစာကို အိုးမည်းသုတ်ကာ အရုပ်ဆိုးအကျည်းတန်အောင်ဖန်တီးနေသူများရှိသလိုအလှဆင်ပေးနေသူဝန်ထမ်းများလည်းရှိ၏။ အလှဆင်သူများလာလျှင်ဌာန၏မျက်နှာစာသာယာလှပလာနိုင်သည်။

e-Government လုပ်မည်ဆိုလျှင် ဝန်ထမ်းများထံမှ လိုအပ်သည့်အကြံဉာဏ်များ ရယူနိုင်သည်။ ဝန်ထမ်းများက မည်ကဲ့သို့ တီထွင်ပေးလျှင် ဖောက်သည်အတွက် မည်ကဲ့သို့အဆင်ပြေသွားနိုင်သည်ကို သိသည်။ ပိုကောင်းအောင်လုပ်သည့် ဝန်ထမ်းများဘက်ကလည်း ဌာနအပေါ် ရိုးရိုးသားသား၊ သစ္စာရှိရှိ ဆက်ဆံဖို့ လိုသည်။

e-Government လုပ်ငန်းများ လုပ်သည့်အခါ ဝန်ထမ်းများ၊ အရာရှိများကို လိုအပ်သည့် လေ့ကျင့်မှုသင်တန်းများ ပေးရသည်။ လေ့ကျင့်မှုမရှိဘဲ၊ သင်တန်းမပေးဘဲနှင့် e-Government လုပ်၍ မရနိုင်။ e-Government ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းခွင်ကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်းများတက်ပြီးပါက ထိုသင်တန်းတက်ပြီးသူများမှတစ်ဆင့် သက်ဆိုင်ရာဌာနအသီးသီးအတွင်း၌ e-Government သဘောတရားများ စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့သွားနိုင်၏။ e-Government စနစ်ကို လက်ခံနိုင်မှုအတိုင်းအဆ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သွားနိုင်၏။ e-Government ဆိုင်ရာ လေ့ကျင့်ရေးသင်တန်းများသည် ဝန်ထမ်းများကို သာမန်ဝန်ထမ်းဘဝမှ သူတစ်ပါးအခြေခံဝန်ထမ်း(Knowledge-based employees)များဖြစ်အောင် ပုံစံသွင်းပေးဖို့လို၏။ သို့မှသာ e-Government လုပ်ငန်းများ ပိုမိုလွယ်ကူအောင် အဆင်ပြေလာနိုင်၏။

အစိုးရရုံးများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများက e-Government ကို လုပ်သည့်အခါ မည်သည့်ဌာနက မည်သို့ဆောင်ရွက်နေသည်၊ မည်သည့်ခရီးကို ရောက်နေသည်၊ မည်သည့်အောင်

မြင်မှု၊ ဆုံးရှုံးမှုများကို ကြုံတွေ့နေသည် . . . အစရှိသည့်အချက်များကို အကဲဖြတ်သုံးသပ်ဖို့လိုအပ်၏။ ထိုသို့ အကဲဖြတ်သုံးသပ်သည့်အခါ အတွေ့အကြုံရှိသောအတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့(Consultant firm) သို့မဟုတ် နည်းပညာဆိုင်ရာကုမ္ပဏီ(Technology company) တစ်ခုခုက အကဲဖြတ်သုံးသပ်သင့်၏။ ထိုသို့ သုံးသပ်ရာ၌ ပုံမှန်သုံးသပ်ဖို့လိုသလို စနစ်တကျ တင်းတင်းကျပ်ကျပ် အကဲဖြတ်ဖို့လည်း လို၏။ အကဲဖြတ်သုံးသပ်ချက်များသည်လည်း e-Government ပရိုဂျက်၏ရည်မှန်းထားချက်နှင့် အမှန်တကယ် လက်တွေ့ပေါ်ထွန်းလာသောရလဒ်များအကြား အခြေခံ၍ သုံးသပ်ထားချက်များသာ ဖြစ်သင့်၏။

အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသရှိ နိုင်ငံတစ်ခုနှင့် အာရှတိုက်နိုင်ငံတစ်ခုတွင် e-Government စီမံကိန်းများ၏အောင်မြင်မှုအခြေအနေကို သိရှိရန်အတွက် ထိုနိုင်ငံများ၏ခေါင်းဆောင်များက ပြင်ပကုမ္ပဏီအဖွဲ့အစည်းများကို ငှားရမ်းအသုံးပြုကာ e-Government အကောင်အထည်ဖော်မှုအခြေအနေကို အကဲဖြတ်သုံးသပ်ခိုင်း၏။ အစိုးရရုံး၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဌာနဆိုင်ရာများအနေနှင့် ၎င်းတို့၏လုပ်ဆောင်ချက်များအား တစ်နေ့နေ့၊ တစ်ချိန်ချိန်၊ တစ်နေရာရာ၌ သုံးသပ်အကဲဖြတ်မှုရှိလာနိုင်သည်ကို သိနားလည်လာသောအခါ အဆင့်ကောင်းကောင်းရရေး၊ ပြိုင်သမျှအနိုင်ရရေးတို့အတွက် ပို၍ အားစိုက်လုပ်လာသည်။ ပို၍ စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်လာသည်။ အပြိုင်အဆိုင် ပိုမြင်လာသည်။ ဤနည်းဖြင့် ထိုနိုင်ငံများ၏ ICT ကဏ္ဍတိုးတက်မှုအား ပိုကောင်းလာခဲ့သည်။

e-Government လုပ်ငန်းလုပ်ရာ၌ ရံဖန်ရံခါ အင်အားသုံး ရခြင်း၊ အတင်းအကျပ်တိုက်တွန်းရခြင်းမျိုးလည်း ရှိတတ်သည်။ အာရှတိုက်နိုင်ငံတစ်ခုတွင် e-Government ကို အကောင်အထည် ဖော်သည့်ဌာနတစ်ခု ရှိသည်။ ထိုဌာန၏တာဝန်ခံအကြီးအကဲက အစည်းအဝေးလုပ်စရာရှိလျှင် စာဖြင့်မဖိတ်။ ဖုန်းဖြင့် အကြောင်းမကြား၊ အစည်းအဝေးရှိကြောင်း e-mail ဖြင့် အကြောင်းကြားသည်။ e-mail မဖတ်မီသူ အရာရှိတို့ အစည်းအဝေးမလာနိုင်။ နောက်ဆုံး သတင်းများကို မသိနိုင်။ ဤနည်းသည် “အား” သုံးသည့်နည်းဟု ဆိုရမှာလည်း ခက်၏။ ဝန်ထမ်းဘက်က နည်းပညာကို အမီလိုက်ဖို့ လိုကြောင်း သည်ကိစ္စက ဖော်ပြ၏။

e-Government ပရိုဂျက်များ အကောင်အထည်ဖော်သည့် အခါ အားလုံးအဆင်ချောနေလိမ့်မည်ဟု ယူဆ၍မရ။ အထစ်အငဲ့ ရှိနေနိုင်သည်။ မှန်းချက်နှင့်မကိုက်သည့်အရာများ ပေါ်လာ နိုင်သေးသည်။ ထို့ကြောင့် e-Government သုံးစွဲသူများထံမှ အကျိုးအကြောင်း၊ အဆိုးအကောင်းသတင်းကို ပြန်လည်တောင်းခံနား ထောင်သင့်၏။ “စနစ်က အလုပ် လုပ်-မလုပ်” မည်သည့် ပြဿနာ များ တွေ့နေသည်၊ ပိုကောင်းအောင် မည်ကဲ့သို့ ပြင်ဆင်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရန်လိုသည် စသောအချက်များကို အမြဲစောင့်ကြည့် အကဲဖြတ်နေသင့်၏။

e-Government သည် အစိုးရရုံး၊ အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဌာန ဆိုင်ရာများအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်အသစ်တစ်ခုကို ဖန်တီးပေးခြင်း

ဖြစ်၏။ အချို့က ပတ်ဝန်းကျင်အဟောင်းမှာပဲ ပျော်လိုသည်။ ပိုနေ မြဲ၊ ကျားနေမြဲဘဝကို ခင်တွယ်သည်။ အချို့က နေရာအသစ်၊ ပတ်ဝန်းကျင်အသစ်၊ စနစ်အသစ်မှာ ထူးချွန်ပြောင်မြောက်စွာ လုပ်ပြလေ့ရှိကြ၏။ ထိုသူများကို အားပေးချီးမြှောက်ဖို့ လို၏။ ထိုသူ များသည် e-Government အပင်ရှင်သန်ကြီးထွားရေးကို အ ထောက်အကူပြုနိုင်၏။

e-Government သည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးစနစ်သစ်တစ် ခုကို ဖော်ဆောင်ခြင်းဖြစ်၏။ ဤစနစ်ကို ဖော်ဆောင်ရာ၌ အစိုးရ ဌာနဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများသည် အရေးပါ၏။ အစိုးရဝန်ထမ်းများ သည် e-Government ကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ အကောင်အထည် ဖော်ပေးရသူများဖြစ်သဖြင့် e-Government လုပ်ငန်းများ အောင် မြင်မှုရှိတိုင်း ထိုလုပ်ငန်းနှင့်သက်ဆိုင်သူဝန်ထမ်းများကို အများတ ကာရွှေ့မှောက်၌ အသိအမှတ်ပြုကာ ဂုဏ်ပြုချီးမြှင့်သင့်၏။

အရွှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသရှိ နိုင်ငံတစ်ခုတွင် နိုင်ငံ၏ခေါင်း ဆောင်ပိုင်းက e-Government လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်မှု ၌ အကောင်းဆုံးဝန်ထမ်းဆု(Best Employee Award)ကို နှစ် စဉ်ချီးမြှင့်ပေးကြောင်း သိရ၏။ ထိုဝန်ထမ်းဆုကို ချီးမြှင့်ရာ၌ လျှို့ ဝှက်အကဲဖြတ်စနစ်ကို အသုံးပြု၍ ချီးမြှင့်သဖြင့် ဆုရဝန်ထမ်းတို့၏ အထက်ကြီးကြပ်သူအရာရှိများပင် ဆုအတွက် ရွေးချယ်လျာထား ခံရခြင်းကို မသိရှိကြပေ။

ဝန်ထမ်းဘဝသည် အထက်အဖွဲ့အစည်းအဆင့်ဆင့်၏ အသိ
 အမှတ်ပြုမှုကို လိုလားကြ၏။ အသိအမှတ်ပြုခံရ၊ ချီးမြှင့်မြောက်
 စားခြင်းခံရသည့်ဝန်ထမ်းများသည် e-Government အတွက်
 အုတ်မြစ်ကောင်း၊ ရေခံမြေခံကောင်းများပင် ဖြစ်၏။

**၈။ e-Government ၏အောင်မြင်မှု၊ ဆုံးရှုံးမှုကို မည်ကဲ့သို့ တိုင်း
တာမည်နည်း။**

e-Government သည် ငွေအားသုံးရသည်။ လူ့အားသုံးရသည်။ နည်းပညာအားသုံးရသည်။ သတင်းစီးဆင်းမှု ပိုလွယ် အောင် ဖန်တီးပေးရသည်။ သန္နိဋ္ဌာန် တိကျပြတ်သားဖို့ လိုသည်။ နိုင်ငံချမ်းသာခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ ခေတ်နောက်ကျကျန်နေခြင်းတို့သည် e-Government ဟူသောအရာ မပေါ်ခင်ကတည်းက ရှိနှင့်ပြီးသောအရာများ ဖြစ်သည်။

e-Government ဟူ၍ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနအဖွဲ့အစည်းများက တာဝန်ယူမှု(Accountability) ပိုရှိဖို့ လိုလာသည်။ လုပ်ရပ်တိုင်းကို တာဝန်သိသိ၊ နိုင်ငံနှင့် ပြည်သူအပေါ် သစ္စာရှိရှိလုပ်ဖို့ ဖြစ်လာသည်။ သုံးစွဲခဲ့သော ငွေအား၊ လူ့အား၊ နည်းပညာအားနှင့် အချိန်တို့အတွက် တာဝန်ယူရဲရမည်။ အဖြေပေးနိုင်ရမည်။

လုပ်ဆောင်မှုသည်အဓိကကျသည် (Performance is the Key)

e-Government ပရိုဂျက်တစ်ခု အောင်မြင်မှု-မအောင်မြင်မှုကို တိုင်းတာနိုင်သည့် အလွယ်ကူဆုံးသောစံမှာ အဆိုပါ ပရိုဂျက်၏ပန်းတိုင်များ(Goals)ကို အမှန်တကယ်ရောက်ရှိခြင်း ရှိ-မရှိ ဟူသောအချက်ပင် ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ တိုင်းတာနိုင်ရန်အတွက် e-Government ပရိုဂျက်က ဝန်ဆောင်မှု မည်ကဲ့သို့ကောင်းကောင်းပေးနိုင်သည်။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများက သတင်းအချက်အလက်များကို မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ လွယ်လွယ်ကူကူ ရယူသုံးစွဲနိုင်သည်။ အစိုးရရုံး၊ အဖွဲ့အစည်း၊ ဌာနဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ယခင်ကာလကထက် မည်မျှတိုးမြှင့်ရယူသုံးစွဲနိုင်သည် အစရှိသောအချက်များအပေါ် မူတည်၍ ဆုံးဖြတ်နိုင်၏။

e-Government ပရိုဂျက်များ၏တိုးတက်မှုနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို သုံးသပ်အကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ရာ၌ စံရှိဖို့လိုသည်။ တာဝန်ယူမှုရှိ-မရှိကို တိုင်းတာရာ၌လည်း တိုင်းတာရန်လွယ်ကူသော လုပ်ဆောင်ချက်ဆိုင်ရာစံများ ရှိမှဖြစ်မည်။

လုပ်ဆောင်ချက်ဆိုင်ရာစံများ

e-Government ဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်များကို တိုင်းတာရာ၌ စံအုပ်စုနှစ်စုခွဲ၍ တိုင်းတာနိုင်သည်။ ပထမအုပ်စုမှာ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၏လုပ်ဆောင်ချက်များကို တိုင်းတာသည့်စံများဖြစ်၏။ ဒုတိယအုပ်စုမှာ e-Government ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ

ကိုအသုံးပြုခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို တိုင်းတာသည့်စံများ ဖြစ်၏။

ဌာနဆိုင်ရာများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို တိုင်းတာသည့် စံများတွင်-

- (က) ICT နည်းပညာအသုံးပြု၍ ဆောင်ရွက်ပေးရသည့် လုပ်ငန်းပမာဏ၊
- (ခ) စုံစမ်းချက်များအပေါ် ပြန်လည်တုံ့ပြန်အဖြေပေးရန် ကြန့်ကြာချိန်၊
- (ဂ) e-Government ပရိုဂျက်ကို စသုံးချိန်မှစ၍ အနှောင့်အယှက်၊ အခက်အခဲကင်းကင်းဖြင့် အသုံးပြုနိုင်သော ကာလအပိုင်းအခြား၊
- (ဃ) ICT နည်းပညာအသုံးပြု၍ ဝန်ဆောင်မှုပေးနေသည့် အစိုးရဝန်ဆောင်မှုစုစုပေါင်း (သို့မဟုတ်) အစိုးရဝန်ဆောင်မှုအနက် ICT ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုရာနှုန်း၊
- (င) e-Government ဝန်ဆောင်မှုက လွှမ်းခြုံပေးနိုင်သော နယ်မြေ ဧရိယာရာနှုန်း စသည့်အချက်များ ပါဝင်၏။

e-Government ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို အသုံးပြုခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို တိုင်းတာသည့် စံများတွင်-

- (က) ICT နည်းပညာအသုံးပြုကာ e-Government ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုကိုအသုံးပြုနေသည့်ဖောက်သည် အရေအတွက်နှင့် ရာခိုင်နှုန်း၊
- (ခ) သတင်းနှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို ဖြန့်ဖြူးဝေငှပေးရာ၌ ပိုမိုလွယ်ကူအဆင်ပြေမှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ပိုရှိလာမှု၊ (e-Government ဝန်ဆောင်မှုသည် ရုံးပိတ်ရက် မရှိသည့် ဝန်ဆောင်မှုဖြစ်၏။ တစ်ပတ်၌ (၇)ရက်အ လုပ်လုပ်၏။ တစ်ရက်၌(၂၄)နာရီ အလုပ်လုပ်၏။ ထို့ ကြောင့် e-Government လုပ်လျှင် သတင်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုကို ဖြန့်ဖြူးဝေငှရာ၌ ပို၍မြန်ရမည်။ ပို၍ စွမ်းဆောင်ရည်ရှိရမည်။
- (ဂ) ကုန်စည်၊ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် သတင်းများကို အစိုးရဌာန ဆိုင်ရာများထံမှ ဝယ်ယူရရှိသုံးစွဲရန် ကြာမြင့်ချိန်၊
- (ဃ) နိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများအတွက် စရိတ်သက်သာမှု၊
- (င) အခြားသော အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများနှင့် e-Gov- ernment ဝန်ဆောင်မှုကိုပေးသည့် ပင်မအစိုးရဌာန များအတွက် စရိတ်သက်သာမှု . အစရှိသောအချက် များ ပါဝင်၏။

အထက်ပါစံများသည် တိုင်းတာ၍ရနိုင်သော စံအများအပြားအနက် အချို့ကို ရွေးချယ်၍ ဖော်ပြခြင်းသာ ဖြစ်၏။ လက်တွေ့အခြေအနေ၌ e-Government ပရိုဂျက်တစ်ခုချင်းစီ၏ ထူးခြားသောဝိသေသအခြေအနေများအပေါ် မူတည်၍ သီးခြားတိုင်းတာနိုင်သည့် စံများကို ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်နိုင်ပေသည်။

ဥပမာ- e-Procurement ပရိုဂျက်၏ အောင်မြင်မှုကို တိုင်းတာရာ၌ ICT နည်းပညာအသုံးပြု၍ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများက ပစ္စည်းဝယ်ယူခဲ့မှုတန်ဖိုး စုစုပေါင်း (Volume of transaction processed) ပစ္စည်းဝယ်ယူရေးကိစ္စဆောင်ရွက်ရာ၌ အချိန်သက်သာမှုအတိုင်းအဆ၊ ပစ္စည်းဝယ်ယူရေးကိစ္စအတွက် စီမံခန့်ခွဲမှု ကုန်ကျစရိတ်သက်သာမှုအတိုင်းအဆ စသည့် စံများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပေးရမည် ဖြစ်၏။

ကျန်းမာရေးသတင်းကို Online ဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးနေသော e-Government ပရိုဂျက်တစ်ခု၏အောင်မြင်မှုကို တိုင်းတာရာ၌လည်း ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုကို Online ရယူသုံးစွဲနိုင်သော နယ်မြေဒေသရာခိုင်နှုန်း အနည်းအများ၊ Online ဖြင့် ရယူသုံးစွဲမှု အနည်းအများနှင့် လူထု၏အာရုံစူးစိုက်မှု အမှန်တကယ်ရခြင်း ရှိမရှိဟူသော စံများကို အသုံးပြု၍ တိုင်းတာနိုင်၏။

Website # e-Government

e-Government သည် အစိုးရရုံးများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၏သတင်းကို ICT နည်းပညာအသုံးပြု၍ နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားတို့သိအောင် လုပ်ခြင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အချို့သော အစိုးရရုံး၊ အဖွဲ့အစည်း၊ ဌာနဆိုင်ရာများအနေဖြင့် အင်တာနက်ပေါ်၌ ၎င်းတို့၏ Webpage(or) Website တင်ပေးရုံမျှဖြင့် e-Government လုပ်ငန်းလုပ်ပြီးပြီဟု ယူဆတတ်ကြ၏။ ဤအယူအဆ မှား၏။

Website မည်ကားမတ္တသာ တင်ပေးထားခြင်းကို "Webification" ဟု ခေါ်၏။ အစိုးရဌာနများအနေနှင့် Website ကလေး တစ်ခု တင်ပေးရုံမျှနှင့် အဟုတ်ကြီးဟုတ်၊ ဘဝင်အမြင့်ကြီး မြင့်ကာ သွေးနားထင်ရောက်မနေသင့်ပေ။ Website တစ်ခုတင်ပေးထားခြင်းသည် e-Government ဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်ဖြစ်သည်ဟု ဆို၍ မရနိုင်ပါ။ Website တစ်ခုကို တင်ပေးထားရုံမျှနှင့် နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားများက သုံး၍ရပြီဟု အာမ မခံနိုင်ပါ။

၉။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့်ဆက်ဆံရေး

e-Government ဆိုသောအရာကို အစိုးရက စ၊ လယ်၊ ဆုံး အားလုံးပြီးမြောက်အောင် လုပ်နိုင်သော အရာဟု မသတ်မှတ်နိုင် ပါ။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများချည်းကသာ e-Government ကို လုပ်ရ မည်ဟုလည်း မဆိုလိုပါ။ e-Government လုပ်ငန်းများအကောင် အထည်ဖော်ရာ၌ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသည်လည်း အရေးပါသော အခန်း ကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည်ကို လက်ခံရပါမည်။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ ကုမ္ပဏီများသည် အခွန်ကောက်ခံရာ ဇာစ်မြစ်များအဖြစ်သာ ရပ်တည်နေကြခြင်းမဟုတ်ပေ။ နိုင်ငံဆင်း ရဲသည်ဖြစ်စေ၊ ချမ်းသာသည်ဖြစ်စေ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ ကုမ္ပဏီများ၊ အဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ၊ ဌာနဆိုင်ရာများကို ကူညီပံ့ပိုးရန်ရပ်တည်ပေးဖို့လည်း လို၏။

e-Government ကို အကောင်အထည်ဖော်သည့်အခါ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏ကျွမ်းကျင်မှု၊ အတွေ့အကြုံ၊ လူအား၊ ဉာဏ်အား လိုတတ်၏။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ ကုမ္ပဏီများအနေနှင့် ဖောက်သည် ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှု၊ တုံ့ပြန်ပုံ၊ တုံ့ပြန်နည်းနှင့် ဖောက်သည်တို့၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းရေးအပိုင်း၌ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ ထက် ပို၍ ကျွမ်းကျင်မှုရှိကြ၏။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအနေနှင့်

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏ အရေးပါမှုကို အသိအမှတ်ပြုရုံမျှမက မိတ်ဆွေ ရင်းချာပမာ သတ်မှတ်ဆက်ဆံလက်တွဲရန်လည်း လို၏။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည့် ထူးခြားချက်တစ်ခုမှာ အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိက အတူတကွ ပူးပေါင်းလက်တွဲဆောင်ရွက်ရန် အပြန်အလှန်ယုံကြည်မှု ချို့တဲ့ကြခြင်းဖြစ်၏။ အစိုးရကလည်း ပုဂ္ဂလိကကို မယုံသလို ပုဂ္ဂလိကပိုင်းကလည်း အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ များကို မယုံ။ ဤသို့ မယုံကြည်မှုများ၊ သံသယများကို မိတ်ဆွေရင်း ချာပမာ၊ ဘဝခရီးဖော် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များပမာ အပြန်အလှန် ယုံကြည်မှုတည် ဆောက်ကာ အစားထိုးဆောင်ရွက်သွားနိုင်ဖို့ လို၏။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိအဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့် နည်းပညာအ သုံးပြုမှုအပိုင်း၌သာမက ICT ပရိုဂျက်စီမံခန့်ခွဲမှုအပိုင်း၌ အတွေ့ အကြုံရှိသည့်အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုကုမ္ပဏီများ၏ “အား” ကိုအသုံးပြုပြီး e-Government လုပ်ငန်းများကို သတ်မှတ် လျာထားသော ဘတ်ဂျက်ဘောင်အတွင်း ပြီးမြောက်အောင်မြင် အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရပေမည်။

ICT ကဏ္ဍဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုအားနည်းနေသော နိုင်ငံ များတွင် ICT အသုံးပြုမှုအပိုင်း၌ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများသည် စံပြုမီဒယ် ဖြစ်သင့်၏။ အစိုးရရုံးများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများသည် ICT အသုံးပြုရာ၌ ထိရောက်ကြလျှင်၊ ထက်ထက်မြက်မြက် အသုံးပြုနိုင် စွမ်းရှိကြလျှင် ပြည်တွင်း ICT ကုမ္ပဏီများအနေနှင့် ၎င်းတို့၏ICT

စွမ်းရည် ပိုမိုတိုးတက်မြင့်မားလာစေရန် အလိုလို တွန်းအားပေးသလို ဖြစ်သွားနိုင်၏။

ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုအပေါ် ပြန်ရချက် (Return on Investment)

လူ့အလို နတ်မလိုက်နိုင်ဟူသော စကားရှိ၏။ သို့သော် နိုင်ငံသားတို့၏အလိုကို အစိုးရက နားလည်ရန် ကြိုးစားဖို့ လို၏။ အစိုးရက စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းတို့၏အလိုကို နားလည်ဖို့လိုသလို စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကလည်း အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၏အလိုအပ်ချက်ကို နားလည်မှုရှိဖို့ အရေးကြီး၏။

စီးပွားရေးလုပ်ခြင်းသည် အလှူဒါနပြုခြင်းမဟုတ်။ ရင်းနှီးမြုပ်နှံထားမှုငွေ တစ်စုံတစ်ရာအပေါ်၌ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အကျိုးအမြတ်ပြန်လည်ရရှိရန် အားလုံးက မျှော်လင့်၏။ အစိုးရပိုင်းကလည်း ထိုက်သင့်သည့်အမြတ်ကို ရယူလို၏။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ ကုမ္ပဏီများအတွက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမှ ပြန်ရချက်ဆိုသည်မှာ ဝင်ငွေ(Revenues) ကိုဆိုလို၏။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအတွက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမှ ပြန်ရချက်ဆိုသည်မှာ စွမ်းဆောင်ရည်ရှိသော၊ ယုံကြည်ခိုင်မာအားထားရသော၊ လျင်မြန်သော ဝန်ဆောင်မှုများနှင့်တကွ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၏ ယုံကြည်ကိုးစားမှုရရှိခြင်းကိုပါ ဆိုလို၏။

ဝန်ထမ်းများအတွက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမှ ပြန်ရချက်ဆိုသည်မှာ ဌာနဆိုင်ရာများမှ ထောက်ပံ့မှုရရှိခြင်း၊ လိုအပ်သောလေ့ကျင့်မှုများ

ရရှိခြင်း၊ ဝန်ထမ်းဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများ ထူးထူးခြားခြား ရရှိခံစားခြင်း၊ လုပ်နည်းစနစ်အသစ်များကို အောင်မြင်စွာ လက်ခံကျင့်သုံးနိုင်သဖြင့် ချီးမြှင့်မြှောက်စားခံရခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ဤကဲ့သို့ စဉ်ဆက်မပြတ် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပါက အစိုးရကဏ္ဍရှိ ဌာနဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများမှ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသို့ ကူးပြောင်းတာဝန်ထမ်းဆောင်မှု၊ တစ်နည်းအားဖြင့် အစိုးရပိုင်း၏ဉာဏ်ရည်များ ပုဂ္ဂလိကပိုင်းသို့ ယိုစီးမှုကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ တားဆီးနိုင်မည်ဖြစ်၏။

လေ့ကျင့်ရေးကို ဂရုစိုက်ရမည်

e-Government စီမံကိန်းသည် အစိုးရဝန်ထမ်းများအား လေ့ကျင့်ပေးရေးအစီအစဉ်ကို တိတိကျကျ သတ်မှတ်ပေးထားရမည်။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများက ICT ပညာလေ့ကျင့်မှုမရဘဲ၊ ကျွမ်းကျင်မှုမရှိဘဲ e-Government ကို လုပ်၍မရနိုင်။ ကျွမ်းကျင်မှုအသစ်၊ နည်းပညာအသစ်များကို တတ်ကျွမ်းထားသော ဝန်ထမ်းများသည် သက်ဆိုင်ရာရုံးအဖွဲ့အစည်းများအတွက် တန်ဖိုးမဖြစ်နိုင်သောရတနာများ ဖြစ်၏။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် အဆင့်မြင့်ကျွမ်းကျင်သော ဝန်ထမ်းများအင်အားသည် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိသည်ဖြစ်ရာ ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းများကို ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍကလည်း လိုလားကြ၏။ e-Government လုပ်ရန်အတွက် လေ့ကျင့်မှုရထားနှင့်ပြီးသော၊ အခြေခံရှိထားနှင့်ပြီးသော ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းများ၊ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍဘက်သို့ ရောက်သွားခြင်းသည် e-Government အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် ကြီးစွာသောထိုးနှက်ချက်လည်း ဖြစ်၏။

အစိုးရကဏ္ဍမှ ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းများ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဘက်သို့ ဝင်စို့ထွက်စို့ မများစေရေးအတွက် အစိုးရကဏ္ဍဘက်မှ ကောင်းစွာ မက်လုံးပေးထားဖို့လိုအပ်၏။ မက်လုံးဟူသော စကားရပ်တွင် လစာနှင့် အခြားအကျိုးခံစားခွင့်များ ပါဝင်၏။ ထို့အပြင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လုပ်ငန်းစာချုပ်ချုပ်ဆိုရာ၌ အစိုးရဌာနများရှိ e-Government ပရိုဂျက်ဝန်ထမ်းများကို ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများက ခေါ်ယူခန့်ထားသုံးစွဲခြင်း မပြုရဟူသော ကန့်သတ်ချက်အပိုဒ်ကိုလည်း ထည့်သွင်းပေးဖို့ တောင်းဆိုနိုင်၏။

အလားတူပင် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအနေနှင့် ဝန်ထမ်းများကို ခေါ်ယူခန့်ထားရာ၌ လေ့ကျင့်မှုရပြီးသား သုတအခြေခံဝန်ထမ်းဖြစ်သွားသူများကို သတ်မှတ်ကာလတစ်စုံတစ်ရာအတောအတွင်း အလုပ်မှနှုတ်ထွက်ခွင့် မပြုနိုင်ဟူသော တားမြစ်ချက်ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြကာ ထိုတားမြစ်ကန့်သတ်ချက်အား လက်ခံနိုင်သူကိုသာ ဝန်ထမ်းအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းဖြင့်လည်း ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းထိန်းသိမ်းရေးကို လုပ်နိုင်၏။

e-Government ကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ အစိုးရတစ်ဦးတည်းကလုပ်၍မရနိုင်သလို ပုဂ္ဂလိကတစ်ဦးတည်း၏“အား” ဖြင့်လည်း မရနိုင်ပေ။ အစိုးရရော ပုဂ္ဂလိကပိုင်းကပါ တက်ညီလက်ညီ ပူးပေါင်းလုပ်ပါမှ၊ ကိုယ်သန်ရာကိုယ် - ဇောက်ချလုပ်ပါမှ e-Government လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်နိုင်ပေမည်။

ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများသည် အတွေ့အကြုံများ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများကို ဝေငှပေးနိုင်သည်။ နည်းပညာ အကူအညီပေးနိုင်သည်။ ပရိုဂျက်စီမံခန့်ခွဲမှုအတွေ့အကြုံ ပေးနိုင်သည်။

အစိုးရရုံးများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများသည် လူထုနှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအကြား e-Government အသုံးပြုမှုတွင်ကျယ်လာအောင် တွန်းအားပေးနိုင်သည်။ ဥပဒေကြောင်းအရ လိုအပ်သည့် ပံ့ပိုးကူညီမှု ပေးနိုင်သည်။

သို့သော် ဤနေရာတွင် သတိပြုစရာအချက်တစ်ခုကို ထောက်ပြလိုပါသည်။ အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် (Partners) များပမာ လက်တွဲဆောင်ရွက်ကြရာ၌ သူ့အကန့်နှင့်သူ၊ သူ့ကဏ္ဍနှင့်သူ ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်၏။ အစိုးရရုံး၊ ဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဦးဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍကို ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများက အစားထိုး ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်သည့် ပုံစံမျိုးမဖြစ်အောင်လည်း သတိပြုဖို့ အထူးလိုအပ်၏။ (Business can not replace government leadership)

ပြင်ပအားဖြင့် အလုပ်လုပ်ခြင်း (Outsourcing)

နောက်ထပ် ဂရုစိုက်ရမည့် အချက်တစ်ချက်မှာ Outsourcing နှင့်ပတ်သက်သည်။ အစိုးရရုံး၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဌာနဆိုင်ရာများက ကိစ္စရပ်အားလုံးအတွက် မကျွမ်းကျင်နိုင်။ ထိုအခါ သူတို့မကျွမ်းကျင်သော၊ သူတို့လုပ်လျှင် အချိန်ပိုကြာသော၊ သူတို့လုပ်

လျှင် စရိတ်ပိုကုန်နိုင်သော ကိစ္စများကို မလုပ်ကြတော့။ ပြင်ပအဖွဲ့အစည်းများထံ အလုပ်အပ်လိုက်သည်။ ဤအရာမျိုးကို Outsourcing လုပ်သည်ဟု ခေါ်သည်။ ပြင်ပမှအားကိုယူ၍ အလုပ်လုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

e-Government လုပ်သည့်အခါ ရုံး၊ ဌာနဆိုင်ရာ၊ အဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့် ကိုယ်မပိုင်ကိုယ်မနိုင်သည့် ကိစ္စများကို မလွဲမသွေ ကြုံတွေ့လာနိုင်သည်။ ထိုအခါ ပြင်ပမှအားကိုယူ၍ အလုပ်လုပ်ခြင်းကို နဖူးတွေ့ဒူးတွေ့ ရင်ဆိုင်လာရဖွယ်ရှိ၏။ e-Government လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ ICT ပညာရပ် ၌ ကျွမ်းကျင်သူဝန်ထမ်းများ ရှားပါးချို့တဲ့သည့်အခါ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများက Outsourcing လုပ်ခွင့်ရဖို့ လိုသည်။

Outsourcing လုပ်ခွင့်ရသည့်အခါ ICT ပညာကျွမ်းကျင်သူရှားပါးမှုအကန့်အသတ်ကို ကျော်လွှားနိုင်မည်။ သို့သော် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသည် နေရာတိုင်း၊ ကဏ္ဍတိုင်းမှာ အစိုးရ၏လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဝင်ရောက်ဖြည့်ဆည်းနေရာယူနိုင်စွမ်းရှိမည် မဟုတ်ပေ။ အစိုးရအနေနှင့် မူဝါဒချမှတ်ရေးအပိုင်း၌ တာဝန်ယူရမည်။ အချို့သော ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုမျိုးကိုလည်း ပုဂ္ဂလိကအနေနှင့် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်း မရှိနိုင်ပေ။ ထိုနေရာမျိုးကိုလည်း အစိုးရကသာ ဆက်၍ လုပ်နေရဦးမည်သာ ဖြစ်၏။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသည် ဝန်ဆောင်မှုများဖြန့်ဖြူးဝေငှပေးရာ၌ အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပူးပေါင်းကူညီပါဝင်နိုင်သော်လည်း e-

Government ဆိုင်ရာ မူဝါဒချမှတ်ရေးအပိုင်း၌ မည်သို့မည်ပုံ လုပ်ပေး ပါဟုဆိုကာ ဆရာကြီးဝင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ကား မရှိနိုင်ပေ။

အစိုးရရုံး၊ ဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့် ပြင်ပမှ ဇာစ်မြစ်နှင့် အားရှာ၍ အလုပ်လုပ်ခြင်း (Outsourcing) သည် အ သစ်အဆန်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်၏။ လမ်းသစ်လျှောက်ခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏အားကိုယူ၍ အလုပ်လုပ်သည့်အခါ ငွေကြေးသက်သာဖို့၊ အချိန်ကုန်သက်သာဖို့လို၏။ ပြင်ပမှဇာစ်မြစ် နှင့် အားရှာခြင်းသည် ဤရည်ရွယ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းပင် ဖြစ်၏။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့်ဆက်ဆံပြီး Outsourcing လုပ်သည့်အခါ တိကျပြတ်သားသော လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းများ ချမှတ်ထား ဖို့ လို၏။ ဥပမာအားဖြင့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးဦးနှင့် အလုပ် လုပ်ရန်အတွက် စာချုပ်ချုပ်ဆိုတော့မည်ဆိုလျှင် ထိုလုပ်ငန်းရှင်ကို ရွေးချယ်စာချုပ် ချုပ်ဆိုရသည့် သုံးသပ်အကဲဖြတ်မှုဆိုင်ရာ မူဝါဒ များကို စနစ်တကျရှိထားဖို့ အရေးကြီး၏။ စာချုပ်တွင်လည်း သတ် မှတ်အရည်အသွေး၊ စံချိန်စံညွှန်းနှင့် ကိုက်ညီသောဝန်ဆောင်မှု တစ်စုံတစ်ရာကို ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီက သတ်မှတ်ချိန်အတွင်း ဖြည့် ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရန် လုံးဝတာဝန်ရှိကြောင်း အတိအလင်း ဖော်ပြထားသင့်၏။

ဤတွင် နည်းပညာအပြောင်းအလဲရှိနေခြင်းကို မျက်ခြည် ဖြတ်မထားသင့်။ ကမ္ဘာပေါ်၌ အပြောင်းအလဲအမြန်ဆုံးနည်းပညာ

ကို ပြုပါဆိုလျှင် ICT နည်းပညာကို လက်ညှိုးထိုးရမည်သာ ဖြစ်၏။ မည်သည့်နည်းပညာသည် မည်သည့် e-Government ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုအတွက် အသင့်တော်ဆုံးဖြစ်နိုင်သည်ဆိုသော ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ ပညာရှင်(Expert)များ၏ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်လျှင် ပို၍သင့်တော်၏။ ဤကဲ့သို့ ဆုံးဖြတ်စေခြင်းဖြင့် ခေတ်မီသော ခေတ်နောက်ကျနေသောနည်းပညာကို ဝယ်ယူအသုံးပြုမိသည့် အန္တရာယ်မှ ကင်းဝေးသွားစေနိုင်၏။

Outsourcing ဟုဆိုသည့် အဖွဲ့အစည်း၏ပြင်ပဇာတ်မြစ်နှင့် အားရှာ၍ အလုပ်လုပ်ရာတွင် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၏ လက်ရှိလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသောနည်းစနစ်များထဲမှ အသင့်တော်ဆုံး၊ အခြေအနေနှင့် အကိုက်ညီဆုံးဖြစ်မည့်နည်းစနစ်ကို ရွေးချယ်အသုံးပြုရန်လည်း အကြံပြုကြသည်။

အဖွဲ့အစည်း၏ပြင်ပဇာတ်မြစ်နှင့် အားရှာခြင်းသည် ပုံစံ သစ်ဖြစ်၏။ ပုံစံသစ်၊ ချဉ်းကပ်မှုအသစ်ဖြစ်သဖြင့် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများ လုပ်ငန်းစာချုပ်ချုပ်ရာတွင် ယခင်သမားရိုးကျပုံစံအတိုင်း သွား၍မဖြစ်နိုင်။ စည်းမျဉ်းအသစ်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအသစ်တွေ လိုလာသည်။ စံအသစ်တွေ လိုလာသည်။ သို့မှသာ e-Government လုပ်ငန်းများအတွက် အမာထည် (Hardware) တပ်ဆင်ရေးအပိုင်း၌ အဆင်ပြေနိုင်သလို ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများကပေးသော ဝန်ဆောင်မှုအရည်အသွေး ကောင်း-မကောင်းကို စိစစ်အကဲဖြတ်ရာ၌လည်း ပို၍ အဆင်ပြေချောမွေ့စေလာနိုင်သည်။

e-Government ပရိုဂျက်များကို ပြင်ပကုမ္ပဏီ၊ ပြင်ပ ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများလက်သို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံဆောင်ရွက်စေ သည့်အခါ ထိုပြင်ပအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အမြဲတစေ ထိတွေ့ဆက်ဆံ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မည့် ဌာနဆိုင်ရာဝန်ထမ်း (Counterpart) တစ် ဦးကို သီးခြားတာဝန်ပေးထားရန် လိုအပ်သည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကုမ္ပဏီများအနေနှင့် e-Government ပရိုဂျက် ကို ထိထိရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အတွက် အစိုးရဌာနများဘက်မှ တာဝန်ရှိဝန်ထမ်းတစ်ဦး လျာထား သတ်မှတ်ပေးရေးသည် အခြေခံလိုအပ်ချက်လည်း ဖြစ်၏။

သို့သော် အစိုးရဝန်ထမ်း (Counterpart) သည် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများအား လမ်းညွှန်ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန် မ ဟုတ်။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများနှင့် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီအဖွဲ့အစည်း များအကြား ဆက်ဆံရေးလွယ်ကူချောမွေ့ပြေပြစ်အောင် ကူညီပံ့ပိုး ပေးရန်သာ ဖြစ်၏။

ICT ကဏ္ဍတွင် အစိုးရ၏ အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှာ နိုင်ငံ၏ ရေမြေသဘာဝ အခြေအနေနှင့် သင့်တင့်ကိုက်ညီသော ဆီလျော်ညီ ညွတ်မှုရှိသော ICT ဆိုင်ရာ မူဝါဒချမှတ်ရေးပင် ဖြစ်၏။

မည်သူ့ကို ရွေးမည်နည်း

နည်းပညာပိုင်း၌ တိုးတက်မှုအားနည်းနေသော နိုင်ငံများ တွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏တိုးတက်မှုပိုင်းမှာလည်း အထိုက်အလျောက်

နောက်ကျ ကျန်နေရစ်တတ်၏။ ဤသို့သော အခြေအနေတွင် စဉ်းစားစရာအချက်အချို့ ပေါ်ပေါက်လာ၏။

“ ပြည်တွင်း ICT ကဏ္ဍတိုးတက်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်နေသည့်အချိန်၌ ICT အင်အား(resources) လိုအပ်မှုကို ဆိုင်ရာအစိုးရများအနေနှင့် မည်ကဲ့သို့ အကဲဖြတ်သုံးသပ်မည်နည်း” ဟူသောအချက်မှာ အဓိက ဦးစားပေးစဉ်းစားရမည့်အချက် ဖြစ်လာနိုင်၏။

ကာလတိုအတွက် လက်တွဲသင့်သူမှာ ICT အတွေ့အကြုံ ရှိပြီးသား နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းများ (Multi-National Corporation-MNCs) ဖြစ်၏။ MNCs အနေဖြင့် ICT အတွေ့အကြုံ ရှိပြီး လိုချင်သည့်ဝန်ဆောင်မှုကို လိုချင်သည့်နေရာ လိုချင်သည့် အချိန်၌ လိုသလောက်ပေးနိုင်သည်။ သို့သော် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ အဖွဲ့အစည်းတို့ ရေရှည်လက်တွဲရမည့်သူမှာ MNCs မဟုတ်။ ပြည်တွင်းဒေသခံ ICT ကုမ္ပဏီများသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒေသခံ ICT ကုမ္ပဏီများ၏ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိုလည်း အားပေးချီးမြှောက်ရပေမည်။

MNCs ကို ရေရှည်အားကိုး၍ မရနိုင်သလို ကာလတို၌ ပြည်တွင်း ICT ကုမ္ပဏီများဘက်က အထိုက်အလျောက် မဖွံ့ဖြိုးသေးချိန်၌ ရွေးချယ်သင့်သော မဟာဗျူဟာတစ်ခုမှာ MNCs နှင့် ပြည်တွင်း ICT ကုမ္ပဏီတို့ ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်စေခြင်းဖြစ်၏။ MNCs က e-Government လုပ်ငန်းများအတွက် အတွေ့အကြုံရှိပြီးသား

ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထို MNCs နှင့်အတူ ပြည်တွင်းမှ သင့်တော်မည့် ICT ကုမ္ပဏီတစ်ခုကို ပူးတွဲဆောင်ရွက်စေသည့်အခါ ပြည်တွင်း ICT ကုမ္ပဏီသည် MNCs ၏လုပ်နည်းစနစ်ကို လေ့လာသင်ယူခွင့်ရသည်။ နည်းပညာအတွေ့အကြုံရသည်။ MNCs ၏နည်းပညာလွှဲပြောင်းမှုပုံစံကို ရိုးရိုးယဉ်ယဉ်လေးနှင့် လက်ခံရရှိလာနိုင်သည်။ ထိုအခါ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့် နောင်အခါ ပြည်ပအားကိုးရသည့်ဘဝမှ ဝေးကွာကာ ပြင်ပကိုအားကိုးရသည့်အသွင် ဖြစ်သွားနိုင်သည်။

အချက်အလက်များကို ပိုင်ဆိုင်သူ

အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများကို ပြင်ပမှဖော်ပြရန်ရှာကာ အားယူ၍ အလုပ်လုပ်သည့်အခါ “ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၏သတင်းအချက်အလက်ကို မည်သူကပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသနည်း ” ဟူသော မေးခွန်း ပေါ်လာသည်။ အရှင်းဆုံးဖြေရလျှင် အစိုးရ၏သတင်းများ၊ အချက်အလက်များကို ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများက မပိုင်ဆိုင်ပါ။ အစိုးရ၏သတင်းများ၊ အချက်အလက်များ၏ ပိုင်ရှင်အစစ်အမှန်သည် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်၏။

အစိုးရ၏သတင်းအချက်အလက်၊ ပြည်သူပြည်သားတို့၏ သတင်းအချက်အလက်များ လွယ်လင့်တကူ ပေါက်ကြားလေ့ရှိသောအခြေအနေ၌ ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများအပေါ် ယုံကြည်ကိုးစားမှု ကျဆင်းသွားနိုင်သည်။

၁၀။ ပြည်သူ့ရေးရာ၌ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့ပါဝင်မှု

e-Government အပိုင်းမှာဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့ ပါဝင်ပတ်သက်မှုအပိုင်းမှာဖြစ်စေ သည်အပိုင်းနှစ်ခုစလုံး၌ မည်သည့်နိုင်ငံကမျှ ခေတ်မီနေခြင်းမရှိ။ ရှေ့သို့ ရောက်နေခြင်းမရှိ။ ခေါင်းတစ်လုံး ပိုမို မြင့်မားနေခြင်းမရှိ။

ချမ်းသာသောနိုင်ငံများကလည်း e-Government လမ်းပေါ်လျှောက်နေဆဲ။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများကလည်း သည်လမ်းပေါ်လျှောက်နေဆဲ။ အားလုံးက မြေစမ်းခရမ်းပျိုးနေဆဲ။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် **ပြည်သူ့ရေးရာ ပါဝင်ပတ်သက်မှုအပိုင်းမှာရော၊ e-Government အပိုင်းမှာပါ နိုင်ငံအားလုံးသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ (All are developing counties) အဆင့်မှာပင် ရှိသေးသည်။**

ဖွံ့ဖြိုးပြီး ချမ်းသာကြွယ်ဝသောနိုင်ငံများကိုယ်တိုင်လည်း ပြည်သူ့ရေးရာကိစ္စများ၌ ပြည်သူလူထုပါဝင်ဆောင်ရွက်လာစေရေးအတွက် တိုက်တွန်းနေရဆဲ၊ စည်းရုံးသွေးဆောင်နေရဆဲ။ အားနည်းချက်များကို ဖြည့်ဆည်းစီမံဆောင်ရွက်နေရဆဲ ဖြစ်၏။

e-Government ၏လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်တိုင်း၌ ပြည်သူလူထုပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေးသည် အရေးကြီး၏။ စင်စစ် e-

Government ဆိုသည်မှာ အရာရာကို အလိုအလျောက် အော်တို ဖြစ်အောင်လုပ်ပေးနိုင်သော အရာမဟုတ်။ e-Government သည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့၏ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသာ ဖြစ်၏။

e-Government = Participation

ပြည်သူလူထုဟုဆိုရာတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍလည်း အကျုံးဝင် သလို တတ်သိပညာရှင်များလည်း အကျုံးဝင်သည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ် ဦးချင်းလည်း ပါဝင်သည်။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားအားလုံးလည်း ပတ် သက်သည်။ ပြည်သူလူထုသည် e-Government ရေးရာများနှင့် ပတ်သက်၍ နည်းမျိုးစုံနှင့် ပါဝင်နိုင်၏။

ပထမပါဝင်နိုင်သောနည်းမှာ e-Government စီမံကိန်း များကို ဝေဖန်အကြံပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယနည်းမှာ အစိုးရဌာန ဆိုင်ရာ Website များမှ သတင်းရယူခြင်းနည်း ဖြစ်သည်။ တတိယ နည်းမှာ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများက လိုအပ်သည့်သတင်းကို ပေးပို့ ခြင်းဖြစ်၏။ စတုတ္ထနည်းမှာ ဆွေးနွေးပွဲများ၌ ပါဝင်ဆွေးနွေးခြင်း ဖြစ်၏။

e-Government စီမံကိန်းသည် ပြည်သူလူထုပါဝင်ဆွေးနွေး ပတ်သက်နိုင်သမျှကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားဖို့လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ အပြင် လူထု၏အမြင်၊ ရှုထောင့်၊ ဝေဖန်ချက်မျိုးစုံကို လက်ခံရရှိ ရန်အတွက်လည်း လမ်းဖွင့်ပေးထားရပါမည်။ ပြည်သူ့ရေးရာများကို

ပြည်သူကစီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရှိခြင်းသည် ရေရှည်၌ ကောင်းကျိုးဖြစ်
တတ်ပါသည်။

ပြည်သူ့အကျိုး၊ အများအကျိုးအတွက်၌ အချိန်အား၊ ငွေ အား၊
လူအား၊ ကာယအား၊ ဉာဏအား စိုက်ထုတ်ခဲ့ရသူ နိုင်ငံသူ
နိုင်ငံသားများအတွက်လည်း ပါဝင်ပတ်သက်အကျိုးပြုခဲ့မှုအပေါ်
မူတည်၍ ပြန်ရချက် (Return on involvement) ရှိအောင် စီစဉ်
ပေးနိုင်ရပါမည်။

နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုများကို
လည်း အစိုးရပိုင်းက ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးနိုင်စွမ်း ရှိရပါမည်။
အစိုးရသည် e-Government ဆိုင်ရာများနှင့်ပတ်သက်လာလျှင်
ညွှန်ကြားသူ (Director) နေရာမှာထက် အဆင်ပြေအောင်ညှိနှိုင်း
ဆောင်ရွက်ပေးသူ (Facilitator) နေရာမှာ ရှိနေရန်လိုအပ်ပါသည်။

မည်သူက စင်တာပွိုင့်နည်း (Who is the center point)

e-Government ၏ဗဟိုချက်မှ စင်တာပွိုင့်သည် အစိုးရ
မဟုတ်ပါ။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများနှင့် ပြည်သူလူထုသည်သာ e-
Government ၏ ဗဟိုချက်မစင်တာပွိုင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင် e-
Government ပရိုဂျက်များ အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ အစိုးရ
ဌာနဆိုင်ရာများက လုံးဝဘေးထွက်နေရမည်မဆိုလိုပါ။

e-Government ၏ အန္တိမဖောက်သည်များမှာ နိုင်ငံသူ
နိုင်ငံသားများဖြစ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် e-Government ပရိုဂျက်တစ်

ခုကို လက်တွေ့ ပီပီပြင်ပြင် အကောင်အထည်မဖော်မီ ရှေ့ပြေး e-Government ပရိုဂျက်များဖြင့် တကယ့်လက်တွေ့၌ ပြည်သူကို အကျိုးပြုနိုင်ခြင်းရှိ-မရှိ စမ်းသပ်ကြည့်ပြီး ကြိုတင်အဖြေရှာ ထားမှသာ တန်ရုံကျပါမည်။ ဤသို့ အဖြေမရှာဘဲ ဇွတ်လုပ်ခဲ့သော e-Government ပရိုဂျက်များသည် စွန့်စားရမှုများဖြင့် ပြည့်လုံနေ သောပရိုဂျက်များသာ ဖြစ်တတ်ကြပါသည်။

ဥရောပနိုင်ငံတစ်ခု၏မြို့တစ်မြို့၌ ကျောင်းနေကလေးများ ကျောင်းဝင်ခွင့်မှတ်ပုံတင်ရေးကိစ္စကို ကျောင်းအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့က Online ဖြင့် မှတ်ပုံတင်နိုင်ရန် စီစဉ်ပေးခဲ့သည်။ ဤအစီအစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက်က ကောင်းပါသည်။ သို့သော် အစီအစဉ်ရေးဆွဲချိန်က ကျောင်းအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့သည် ကျောင်းသားမိဘများနှင့် ညှိနှိုင်းခဲ့ ခြင်းမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် Online မှတ်ပုံတင်ရန် စီစဉ်ထားမှုသည် ထင်သလောက် မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။ ကျောင်းသားမိဘများကလည်း စနစ်သစ်ဖြင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းကို မသုံးကြပေ။ ကျောင်းသားမိဘများ သည် ကျောင်းဖွင့်စ၌ သားသမီး ကျောင်းသူကျောင်းသားများကို ကျောင်းသို့လိုက်ပို့လေ့ရှိသည့် ယဉ်ကျေးမှုကို ကျောင်းအုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့က သတိမမူမိခဲ့ကြပေ။ ကျောင်းသူကျောင်းသားများအတွက် မှတ်ပုံတင်ခြင်းကို ထို့သို့ကျောင်းဖွင့်စ ကျောင်းလိုက်ပို့ချိန်၌ မိဘ များက တစ်ပြိုင်နက် လုပ်လိုကြသည်။

အထက်ပါအချက်က ကြိုတင်မညှိနှိုင်းဘဲလုပ်သည့်ပရိုဂျက် တစ်ခု၏မမျှော်လင့်ရသည့်ရလဒ်ကို ထုတ်ဖော်ပြသ၏။ ဤကဲ့သို့

သော အမှားမျိုးသည် မဖြစ်သင့်၊ မမှားသင့်သော အမှားမျိုးလည်း ဖြစ်၏။

e-Government လုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို တောင်းဆိုသည်။ သို့သော် ဤကဲ့သို့ ပူးပေါင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေးမှုကြောင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများအတွက် ဝန် ထုပ်ဝန်ပိုး မဖြစ်သင့်ပေ။ ပေါ့စေလို၍ ကြောင်ရုပ်ထိုးကာမှ ဆေး အတွက်လေးသွားလျှင် ထိုကြောင်ရုပ်သည် အလကားဖြစ်သွား၏။

ထိုနည်းတူ ပိုကောင်းအောင်၊ ပိုမြန်အောင်၊ ပိုအဆင်ပြေ အောင် ပြည်သူ၊ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့၏ အကြံဉာဏ်နှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုကို လိုလိုလားလား တောင်းခံလိုက်သည်။ တောင်းခံမှု ကြောင့် အကြံပေးလာသည်။ ပူးပေါင်းကူညီလာသည်။ ထိုသူတို့ကို မိတ်ဆွေများဟု သတ်မှတ်ဖို့လို၏။ ရန်သူများဟု သဘောထားမိ ပါက နောင်လာကြတော့မည်မဟုတ်။ တစ်ဖွဲ့တည်း ကြိတ်ရဖို့သာ ပြင်ပေရော။

e-Government လုပ်ငန်းများ၏ အကျိုးအကြောင်း၊ အ ကောင်းအဆိုးကို နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင် ရွက်မှုဖြင့်သာ သုံးသပ်အကဲဖြတ်ဝေဖန်နိုင်၏။ ဤကဲ့သို့ ပူးပေါင်းပါ ဝင် ဆောင်ရွက်ခြင်းမျိုးကို ရံဖန်ရံခါမှသာ တောင်းဆိုနိုင်သလို စဉ်ဆက်မပြတ်လည်း ဆောင်ရွက်နိုင်၏။ အရေးကြီးသည့်အချက် မှာ ပြန်လည်သတင်းရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ထားမှုဖြစ်စဉ် မချွတ် ယွင်း၊ မပြတ်တောက်စေရေးပင် ဖြစ်သည်။

ရေလျှံတတ်ပါသည်

e-Government လုပ်သည့်အခါ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများသည် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများနှင့် လွယ်ကူစွာ၊ အဆင်ပြေစွာ၊ ချောမောစွာ ဆက်ဆံနိုင်ခွင့်ရသွားပြီ ဖြစ်၏။ ထိုအခါ e-Government ၏ ကောင်းသတင်းများသည် ပန်းသတင်းလေညှင်းဆောင်သလို ဖြစ်တတ်၏။ လူထုက အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအပေါ် ပို၍ ယုံကြည်၊ သက်ဝင်၊ ချစ်ခင်၊ လေးစား၊ အားထားလာ၏။ ဤအချိန်အခါမျိုး၌ သတင်းစီးဆင်းမှုသည် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖြစ်တတ်သည်။ စုံစမ်းမှုများ ဆက်တိုက် ဆင်းလာတတ်၏။ ထိုအခါ၌ အဖွဲ့အစည်းတို့အတွင်း သတင်း‘ချောင်း’များ ပေါက်လာရုံမျှသာမက သတင်းရေလျှံသည့် ဘဝမျိုးကိုပါ မလွဲမသွေ ရင်ဆိုင်ဖွယ်ရာ ရှိ၏။

စင်စစ် အစိုးရနှင့်ပြည်သူကြား လွယ်ကူအဆင်ပြေအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ ပြည်သူလူထု၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ချောမွေ့အောင် စီမံဖန်တီးပေးခြင်းတို့သည် e-Government အတွက် ကြီးမားသော စိန်ခေါ်ချက်များဖြစ်သည်ဟုသာ တင်စားလိုပါသည်။

နိဂုံး

e-Government သည် ပေါ်ချောင်ကောင်းမဟုတ်ပါ။ စရိတ် ချိုချိုနှင့် မရနိုင်သလို လွယ်လွယ်ကလေးဖြင့်လည်း မပြီးနိုင်ပါ။ သို့သော် သုံးသူပြည်သူလူထုအတွက် မလွဲမသွေ အကျိုးရှိစေမည်ဟု ယုံကြည်ကြပါသည်။

e-Government သည် ဖြစ်စဉ်တစ်ခုပင်ဖြစ်၏။ ဤဖြစ်စဉ် က ပုဂ္ဂလိကလူထုနှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ငွေအား၊ လူအား၊ အချိန်အားကိုတောင်းဆို၏။ စင်စစ် e-Government သည် အစိုးရ ကို အသုံးပြုသူ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများနှင့် ရင်းနှီးချစ်ကြည်မှု ပိုမိုခိုင် မြဲအောင် လုပ်ပေးသောအရာ User's friendly government လည်း ဖြစ်၏။

e-Government ကြောင့် လူထုကအစိုးရကို ပို၍ယုံကြည်မှု ရစေသည်။ ပို၍ ချစ်ခင်လေးစားလာစေသည်။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသား တို့၏ဘဝအရည်အသွေးကို ပို၍မြင့်မားလာစေသည်။

e-Government သည် စွမ်းပကားအပြည့်ရှိသော လူထုအ ကျိုးပြုလက်နက်ကောင်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်၏။ e-Government ကတိစကားများကလည်း ရင်ခုန်ချင်စရာအတိ ဖြစ်၏။ e-Gov-

ernment လမ်းကို နိုင်ငံအားလုံးလျှောက်နေကြဆဲ ဖြစ်ပါသည်။
ဘက်ဂီယာ(back gear)ထိုးကာ နောက်ပြန်လှည့်သွားသည်ဟု
မကြံဖူးသေးပါ။

e-Government လမ်းကြောင်း ဖြောင့်ဖြူးပါစေ၊ ဆူးညှောင့်
ခလုတ်ကင်းပါစေဟု ဆန္ဒပြုပါသည်။

ရွှေနွယ်

၁၃:၁၀နာရီ

၁၃-၄-၂၀၀၄ အင်္ဂါ

စာစီစဉ်။ ။ " Roadmap for e-Government in the
developing world "

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ၁။ Benchmarking E-government; A Global Perspective. UNDPEPA May 2003.
- ၂။ Roadmap for e-Government in the Developing World; April 2002, Pacific Council on International Policy.
- ၃။ The e-Government Handbook for Developing Countries; Info Dev, November, 2002.